

LUKU 3 JUHON NUORUUS 1867 - 1890

Koskenkorvan tilan vaiheista ennen Juhon aikaa:

Torppari sopimus 5.9.1867 Minä Hermannin Mikin poika Koskenkorva otan maalleni torppariksi tämän Salmon Juhon poijan ja hänen vaimonsa rinta Koskenkorvan maalle Rannon rajaa vasten.

1. Torpan maa välivainion larvapäästä harjun syrjään asti, ala on puolen kolmatta tynnyrin maa.
2. "Mettä tähän heininevan korvesta larvaanpäin: kuivia ja maassa makaavia ja airan värkkiä."
3. 50 vuoden päästä torppa palaa taloon ilman lunastusta.
4. Taksivärkkiä kuusi viikkoa vuodessa: "mainittu taksivärki tulo tehtäväksi talon ruas ja roskis."
5. "itikat saavat käyrä talon mettäs ilman estettä."
6. Huoneet saa rakentaa torpan maalle ja sopimuksen jälkeen voi sen viedä pois.

Hermannin mikin poika Koskenkorvan maan antaja

Salmoni Juhon poika maan ottaja

Todistaa: Juha Havula (kirjoitti sama)

Tuomas Puska

Torppari sopimus 11.7.1868 Herman Mikin poika Koskenkorva antaa torpan maan ja huoneet ns. Mahlaviiran Jaakko Jaakonpoika Plossille 50 vuodeksi.

Saa pelloksi Syriälän torpan rajasta alkain larvahan päin 3 tynnyriä ja 20 kappaa maata.

Torppaa saa tehdä peltoa Martin rajasta alkain koko saraan levyeltä aina wirstan mäkehen asti. Ainoastansa Larvakoskenkorvan saraas.

Mettästä kuivia ja maassa makaavia ja 2 syltä halkoja varpasmäestä ja jos kuivat loppuu, saa ottaa tuoresta tarpeeseen.

Huoneen ja airan värkkiä saa ottaa mutta uuris huoneen rakennukseksi ei ole lupaa.

Torppari on tekevä päivätöitä 7 viikkoa, kaikki talon ruuassa.

Torppari saa eläimensä pitää taloon mettä laitumella joka

Torpan sopimus.

Tämän kahta annan minä myllymies Rinta Koskenkorvan Omistaja Juha Mikinpoika, Rinta Antti Valentinpoika, Plossille Torpan maat haan perästä Viikoksi (50) vuodeksi, Seuraavien välikuukausien.

1^a Torppari saa pelloksensa peltomaa maata haan perästä 5. tynnyrin maan.

2^a Metsää saa Torppari maassa makaavia, ja 2 syltä masvaa meteksi, Korkkeintaan 1/2 korttelia pitteä. Siiraksia saa torppari hakata Ruokman Kuumia kivien seipäitä ja ainakeria joka tiivinen voi ori. Raikaa näitä puita saakakata siitä mistä Isäntä viisaa.

3^a Huoneen rakennus annetaan ei saa ottaa kuin 7. Kymmenen nimen hirsset.

4^a Torppari saa pitää eläimensä talon metä laitumella.

5^a Vaita Eläin vastaan pitää Torppari taksivärkin, joka on 6 viikkoa vuodessa. Taksivärkiä saa ottaa 6 viikkoa vuodessa. Huoneen värkkiä saa ottaa 6 viikkoa vuodessa. Huoneen värkkiä saa ottaa 6 viikkoa vuodessa. Huoneen värkkiä saa ottaa 6 viikkoa vuodessa.

6^a Raikaa näitä Eläin vastaan pitää Torppari päänä. Seuraavien Uman Kontraktin rakennusta, jos hän havaitaan metä myyneet laikka siitä muuta olla maahan, niin on kirkon saatua ensi muutto päivänä monsoi torpasta pois! ja myöskin saa torppari Rinta...

kesä.

Jos ehdot rikkoo tai metsää myi: "niin on hän käskyn saatua ensi muutto päivänä menevä torpalta pois.

Torpasta on maksettu 50 mk ja sopimus voidaan kiinnittää käräjillä.

Jaakko Jaakonpoika Koski torpan vastaanottaja (puumerkki)

Herman Mikin poika Koskenkorva torpan antaja (puumerkki)

Kirjoitti Juha Erik Ahomäki.

11.5.1871 sopimusta täydennettiin: peltoon määrätty kaista, joka jää talolle poistetaan, jotta sovittu 3 tynnyriä ja 20 kapana-
nalaa tulee täyteen.

Allekirjoittaa omalla kädellä: Mikkel Kuhna.

Koskenkorvan talon hankinta:

Tämän kaupan takana on Hermann Mikinpoika Koskenkorvan velka 2.1.1868 talokas lisäksi Kuusistolle Luopajarven kylään määrältään 1.372 markkaa. Tämä velka luetaan tuomioksi 6 % korkoineen 7.2.1870 ja tässä lainassa on takajana Juha Tuomaanpoika Hopiavuori eli Mikon isä, joten kauppahintaa kuitattiin mm tällä velalla.

"KAUPPAKIRJA

Tämän kautta myyn minä Hermann Mikinpoika Koskenkorva Kolmekolmatta kahdeksan viidettä (23/48) osaa manttaalia Koskenkorvan verotaloa, N:o 3 Kokkolan kylässä ja tässä Ilmajoen pitäjässä, Talokas Mikki Juhonpoika Kuhnalle, keskenämme tingitystä kahdeksantuhannen (8.000.) markan kauppahinnasta, josta summasta ostajalle hyväksi luetaan, hänen ja talokas Juha Hopivuoren saatavat, jotka tänä päivänä tehdyn laskun mukaan nousevat 6.321 markkaan ja 46 penniä, sekä maksaa minun velkaani Talokas Salomon Pirilälle, hänen velkakirjansa mukaan, joka on myös taloon kiinnitetty, näitä paitsi saa ostaja, talon hinnalla suorittaa kahden viime kuluneitten vuosien kruunun- ja viime kuluneen vuoden kunnan-, maksamatta jääneet verot, joiden maksujen suoritettua on minun ja ostajan välillä tili tehtävä, tuosta yllä olevasta kauppa summasta.

Tästä kaupasta eroitan minä kuitenkin ja edustan itselleni, mainitun talon maalla, Pukaran koskessa olevan Wesimyllyn ja

sen joukkoon neljä tynnyrin alan maata, pitkin jokivartta alkain Latvakoskenkorvan rajasta (Suomelan palstatila) Havuselan rajaan asti; joka maanlohko, ynnä mainitun Myllyn ja sen tilan

kanssa, tulee minulle jäämään ikuisesti kiintiä omistoksi.

Ilman sitä edustan minä itselleni ja vaimolleni oikeuden, että kuoleman päiväämme asti saada asua, talon ylisellä puolella pihaa olevan tuparakennuksen porstua kamarissa, viljellä saman huonehuksen, koko yläkerta, sen larva päässä olevaa liiveriä ja tallia, varihuoneen sivulla olevaa, vähempää navettaa, rinnimmäistä aittaa ja Larvakoskenkorvan kartanolta yhtä elolatoa, joita paitsi minun pitää saada viljellä talon riittä, saunaa ja leipoma-uunია, kuitenkin niin ettei talon asiat tule näiden kautta viipyä kärsimään;- ilman näittä edustuksitta, jätän minä itselleni ja vaimolleni oikeuden, että saada kolmen tynnyrin alan hakamaata Santanevan laskusta larvaan päin Larvakoskenkorvan sarasta ja käyttää talon metsää täydeksi lämpymä tarpeeksi niin huoneiston kuin karjankin hoidon suhteen, jotka kaikki edustukset pitää lujina seisoman minun ja vaimoni elin-aijan.

Näillä välipuheilla luovutan minä jo sanotun talo-osuuden ostajan ja sen perillisten ikuisesti omaisuudeksi, jonka hän saa itsellensä laillistuttaa Silloin kun hyväksensä näkee, vakuutetaan.

Ilmajoella 5 pv heinäkuuta 1870

Hermann Mikinpoika Koskenkorva

Kaiken tämän kanssa tyytyvä. Päivä edellä

Mikki Juhonp: Kuhna

Todistavat:

J. Kahma

Kirjoitti sama

Antti Iisakinpoika Niukkala

Hannukselan trenki"

lema päiväämme asti saada asua, talon, ylisellä puolella pihaa olevan tuparakennuksen porstua kamarissa, viljellä saman huonehuksen, koko yläkerta, sen larva päässä olevaa liiveriä ja tallia, varihuoneen sivulla olevaa, vähempää navettaa, rinnimmäistä aittaa ja Larvakoskenkorvan kartanolta yhtä elolatoa, joita paitsi minun pitää saada viljellä talon riittä, saunaa ja leipoma-uunია, kuitenkin niin ettei talon asiat tule näiden kautta viipyä kärsimään;- ilman näittä edustuksitta, jätän minä itselleni ja vaimolleni oikeuden, että saada kolmen tynnyrin alan hakamaata Santanevan laskusta larvaan päin Larvakoskenkorvan sarasta ja käyttää talon metsää täydeksi lämpymä tarpeeksi niin huoneiston kuin karjankin hoidon suhteen, jotka kaikki edustukset pitää lujina seisoman minun ja vaimoni elin-aijan.

Näillä välipuheilla luovutan minä jo sanotun talo-osuuden ostajan ja sen perillisten ikuisesti omaisuudeksi, jonka hän saa itsellensä laillistuttaa Silloin kun hyväksensä näkee, vakuutetaan. Sil-
majoella, 5 päivä Heinäk. 1870.

Hermann Mikinpoika Koskenkorva

Kaiken tämän kanssa tyytyvä. Päivä edellä:

Mikki Juhonp: Kuhna

Todistavat:

J. Kahma Antti Iisakinpoika Niukkala
Kirje Janna Hannukselan trenki

Pidätyksissä puhutaan Larva-Koskenkorvan ladosta ja Hakamaasta. Lisäksi Hannuksela omistaa tässä vaiheessa Larva-Koskenkorvaa, joka selittää nämä sopimukset.

Ratakartassa näkyy selvästi, että vanha rakennuspaikka on Koskenkorvan tilaa ja sen takana on Larva-Koskenkorvaan kuuluva Suomelan palstatila. Kun kauppakirjassa pidätetään myllynalue Latva-Koskenkorvan rajasta Havuselaan eli se pitäisi sisällään myös tämän vanhan rakennuspaikan? Myöhemmin kun monien kauppojen jälkeen Mylly erotetaan omaksi palstaksi tämä vanha asuinpaikka ei enää siihen sisälly tai se erotetaan siitä sitten radan lunastusvaiheessa tämän kartan mukaisesti. Kuvassa on rakennukset kuin ne oli piirretty radan lunastuskarttaan (1910) ja kaupan teon jälkeen on alettu rakentaa uutta

talouskeskusta nykyiselle paikalle, mutta vuosi ei selviä, mutta varmaankin 1880 luvun alkuvuosina. Kartassa 1890 rakennukset ovat jo hyvin pitkälle merkitty kuten ne ovat vielä myöhemminkin, eli Mikko/Juho on ne rakentanut asuen ainakin osittain vielä Kuhnlassa. Löytyi vielä tieto, että navetta oli palanut heti valmistumisen jälkeen ja rakennettu uudestaan, jonka vuoksi ehkä rakennukset ovat vähän muuttaneet muotoaan tämän piirroksen mukaisesti.

Rajaviiva kartalla kiertää Myllyn palstan ja Suomelan palstan, joka tukee tulkintaa, että vanha asuinpaikka olisi kuulunut Myllyyn.

Sitten ongelmaksi jää miksi Hermannin pidättää asumis- ja käyttöoikeuksia ja missä nämä rakennukset ovat olleet. Onko nykyisellä paikalla ollut jo rakennuksia ennen kuin Juho alkaa rakentaa Mikon kanssa uusia rakennuksia? Ainakin nykyisen kotikuusen kohdalla on rakennus, joka on poistunut varsin nopeasti löy-

tyneistä kuvista mm. Ailin hääkuvat. Valitettavasti tähän ei löytynyt tyhjentävää vastausta.

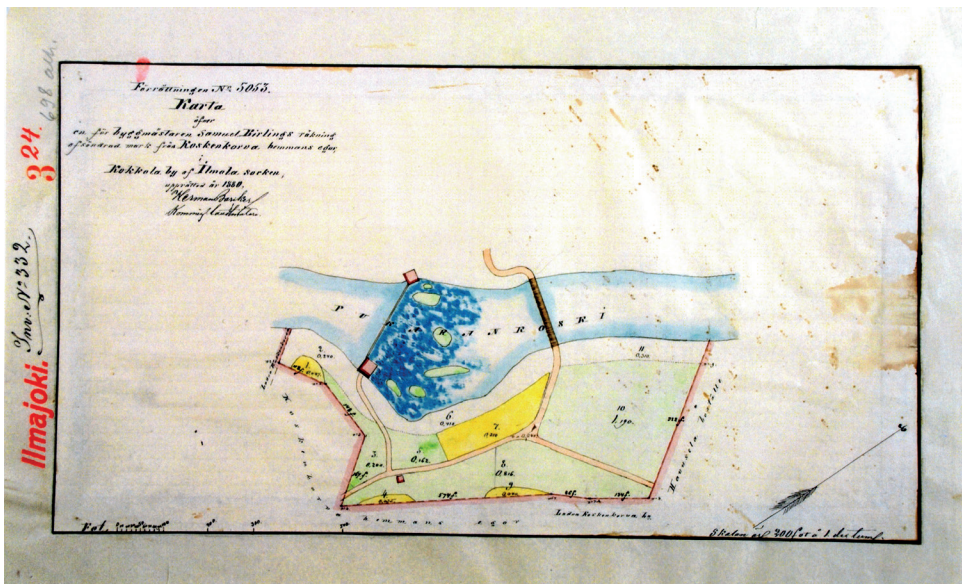
Toisella samana päivänä 5.7.1870 tehdylle kauppakirjalla Hermannin myy 2/3 osaa Pukaran myllystä Mikko Kuhnalle ja lisäksi Hannukselalle 400 mk kauppahinnalla, josta kumpikin maksoi 200 mk. Hermannille jää siis 1/3 osa tästä Myllyn palstasta, joka kuvataan olevan

4 tynnyrinalaa Latva-Koskenkorvan rajalta Havuselan rajalle kosken rantaa pitkin sisältää 0,4 tynnyriä peltoa, 2,4 tynnyriä niittyä, 1.0 rantamaata ja 0.2 teitä.

Liisa Kuhnan perukirjassa mainitaan tämä 1/3 osa myllyyn, joka siis jäi perinnönjaossa Mikolle, vaikka tila tuli Juhon ja Marian perintöosaan. Tämä kauppa voisi myös selittää asumis- ja käyttöoikeuden siltä osin, että näissä rakennuksissa asui torppari tai mylläri ja sittenhän tämä palsta omistetaan 1/3 osaa kukin eli tänne ei Hermannin pidättänyt mitään vaan oli osaomistajana?

Kartasta ilmenee maankäyttölajit ja rakennusten paikat sekä ns. pukkisilta, joka oli ainoa silta joen yli ennen puusillan rakentamista 1907. Sillan ylitys aiheutti onnettomuuksia ja se piti purkaa tulva-ajaksi, josta kuvia myöhemmin.

Kun puusilta pitää uusia betonisillalla, pukkisilta tehdään uudestaan 1939 ja vielä kerran 1980-luvulla, kun betonisiltakin pitää uusia.

Maarekisteri kertoo 1871 1/9 isojaon täydennys, jossa koko numeroa on käsitelty jakamattomana. Yhteiset tiet todetaan 2,74 ha. Tilasta 3:1 on erotettu palstatilat 3:9, 3:10 ja 3:11 ja muitakin, jonka jälkeen pinta-ala 145 ha, josta peltoa 36 ha ja viljelyskelpoista ja metsää 108 ha. Numero 3:2 on yhdistetty Rinta-Koskenkorvan 3:3 kanssa yhteispinta-ala 379,15 ha, josta peltoa ja niittyä 99,22 ha ja metsää 279,93 ha. Pellon pinta-alaksi arvelen 30 ha.

Mihin kauppaan tai järjestelyyn tämä yhdistäminen liittyy, ei selvinnyt. Siis nyt oli kaksi Koskenkorvaa Larva-Koskenkorva 3:1 ja Rinta-Koskenkorva 3:3 ja ns. Yli-Koskenkorvan rakennukset ja tila muodostuu myöhemmin Larva-Koskenkorvan maista samaan aikaan kun sen toisesta osasta tulee Ala-Koskenkorva.

Mikko Keski-Kuhna tekee torpparisopimuksen 11.2. 1871

Ottaa Kapriel Juhan poika Wähämäen ja hänen vaimonsa Susanna Hermannin tyttären 50 vuodeksi.

Hietikon eli Wähämäen torppa kaikki sen pellon ja huoneet ja kaiken mitä siihen kuuluu.

Torppari saa latvan puolelta mettä torpan tarpeiksi huoneiston pitely aineita, airan wärkkejä pelto puiksi ja muiksi huonet tarpeiksi sieltä mistä isäntä wiisa.

Taksvärkkiä yksipäivä joka viikko omalla ruualla toukokuusta alkain.

Torppari maksaa itse kaikki maksut oli ne mitä lajia hyvänsä.

Jos nämä ehdot täyttää niin sopimus kestää 50 vuotta, jonka meirän nimet ja puumerkki alla vahvistaa Mikkel Kuhna, tyytyväinen Kapriel Hietikko eli Wähämäki (puumerkki)

Mikki Juhon poika Kuhna tekee 17.5.1871 torppari sopimuksen

Ittelismiehen lisäksi Salomonin pojan ja hänen vaimonsa Helena Juhon tyttären kanssa heidän elinijäkseen Syrjälä nimeeseen torppaan. Talon manttaaliksi mainitaan tässä 25/118 (?) Torpan maat ovat Mahlaviiran torpan maista rintahanpäin Larvakoskenkorvan rajasta larvaan menevään kujahan asti ja kooltaan tynnyrin maa ja lisää ylös kuokittavissa 1 tynnyri siitä mistä isäntä viisaa. Ei kuitenkaan kauempaa kuin 2 venäjän virstan päästä.

Luhrakseen torppa saa Kainastolta 1 laron alan eli sen mitä Kankasalustan torppari on viljelty ja joka on talon karttaankin merkitty.

Torppari saa polttopuikseen, airaksensa ja seipäänsä ja huoneen pirellys aineita taloon mettä saraalta larvapuolelta siitä mistä isäntä viisaa.

Työtaksvärkkiä torppari tekee taloon 1 pv joka viikko mies ja hevoinen omalla ruualla. Hevosta saa lepäyttää taloin eloilla ja ke-roilla kesän ajaalla.

Eläimensä saa käyttää talon mettä laitumella.

Lopussa vakuutukset mutta ei mitään sopimuksen irtisanomisesta.

Torpan antaja Mikki Juhonp. Kuhna (puumerkki MK)

Torpan ottaja lisäksi Salomonp. Syriälä (puumerkki)

Sopimusta muutettiin 28.3.1874 jolloin Kainaston luhta jää pois samoin hevosella suoritettava taksvärkki.

11.3.1872. Juhon äiti Elisabeth (Liisa) Salomonintytär Kuhna os. Könni-Pohto kuolee. Hänen jälkeensä jää 10-vuotias Juho ja 5-vuotias tytär Maria Sofia. Testamentin mukaan molemmat lapset saavat yhtä paljon. (lain mukaan poika saisi kaksi kertaa sen mitä tytär)

Perukirja ja perinnönjako on Yli-Kuhnan osuudessa.

Lasten osuus tulee jakokirjassa selkeästi esille ja se hyväksytään. Ladvaröyskön tila myydään ja Koskenkorvan tilasta Juho pitää oman osansa ja ostaa sisarensa osuuden 5.000 mk:lla. Asiakirjoista ei selvinyt saivatko lapset 5 % korvausta tai Ladvaröyskön kauppahintaa hyödykseen, mutta Maria Sofia saa hakea käräjien kauttakkin isältään Juhon maksamaa kauppahintaa koko ikän-

Torppari kontrakti

*Tämän kaute amon minä talokas Hermann Mikin Poika Koskenkorva
Jaakko Jakon Pojalla koskella Torpan maat ja Huoneet niin kutsutun
Maklavinan torpan Pöydän viireksi kymmeneksi vuodeksi Seuraavasti
Välä Puhta vastan*

- 1. Saa torppari Pöydän ja Syriälä nimisen torpan Rajasta alkaen Luvahan päin
niin kauras Etä Torpparilleen jää 3. Tymmerin ja 20. kauran Ala ja rylyt
Hän Sivulla Pitä jättämän Taloon maata 34. Siltä luvasta ja
Alaajalla Sivulla Hermannin Juhon Pojan Raja myöden*
- 2. Saa Torppari välä Pöydän ja tehä Martin Rajasta Alkaen koko
Luvahan luvasta. Vina raistan makkeen asti Ainauolansa Luvahan korvan
Luvahan*
- 3. Miltä Saa Torppari maas makkeita ja kuivia Puuta ottaa taloon miltä ja
Tuoreita Puuta vapahat maista 2. Siltä ja Siltä kuin kuivat ja maas
vat on loppuneet niin Saa tuoreita Puuta Torpparinsa ottaa*
- 4. Huneen ja Airon värkkiä Sopi torppari ottaa mutta ruoris huoneen
ennakkokin ei ole lupaa*
- 5. Torpparin on tehtävä taloon Päivästä 7 viikkoa vuoroksi nimillä
1. viikko Helmi kuus 2. viikko Huhti kuus 3. viik. Kesi kuus
4. viik. Heinä kuus 5. viik. Elo. kuus 6. viik. Syys kuus 7. Loka kuus
kaikki Talon Ruusja*
- 6. Torppari Saa Eläimensä pitää taloon metti laitumilla joka kesi
ja kaikkia näitä Erillä mainittu välä Puhta Pitä Torpparin
Saavyllystä Seuraaman Jhuon kontrahin Rikkomata jos hän
havaitaan miltä myyneki täikka mitä muuta olla makkea niin on hän
kajheyn Saata Ensi muutto Päivänä menävä torppalla Pois*

*Tosta Erillä mainitusta torpasta on Alle Kirjoitete maksumat väijä ky...
nimellä M. Markkaa Suomen Rahaa*

sä sitä saamatta ja lopuksi sitä käräjillä hakee Marian leski Johannes Lauronen ja velkasaatava siirtyy lopuksi Mikon pojan Eeron maksettavaksi. Ei kovin kaunis asioiden hoitotapa. Asiasta saan koskettavan kokemuksen, kun lukee Juho Kuhnan ja Johannes ja Maria Laurosen kirjeenvaihdosta laaditun tiivistelmän sivulta 32 alkaen

Vuodesta 1874 kertoo sukulaismies Jaakko Yli-Nikkola ajan ankaruudesta:

Edellisvuonna oli saatu 800 tynnyriä viljaa, mutta kato vuoden jälkeen hän kirjoittaa: "Sama ruoka on syöty. Sama työ on tehty. Sama palkka maksettu. Samat ulosteot suoritettu. Ei auta muu keino kuin elää ennen saaduilla varoilla, minä olen tämän nähnyt, toristan!"

Tämä kertoo taustaa seuraavien vuosien toimille naapurissa Yli-Kuhnalassa ja selittää missä olosuhteissa Mikko Kuhna rakensi Koskenkorvan tilan rakennuksia.

Siksi niiden teko kesti, mutta valmistui kuitenkin siksi kun Juho oli valmis ot-

tamaan tilan hoitoonsa ja osallistui varmasti myös itse rakentamiseen.

3.4.1875 lisäksi Hannuksela myy ostamansa 1/3 osan Pukaran myllystä takaisin Hermann Koskenkorvalle 1.000 markalla (hintana noussut viisinkertaiseksi viidessä vuodessa!)

Ja lisäksi vielä 75 tynnyrin jauhatusvelvollisuudella tai mak-
samalla tullia kapan tynnyriltä. Mikko pitää edelleen itsellään
1/3 osan.

Mikki Kuhna oli ostanut 1863, eli siis jo ennen Keski-Kuh-
nalan kauppaa, pitkään myynnissä olleen 11/64 manttaalin Lat-
va-Röyskön talosta No 2 puolet eli 11/128 osaa ja myy tämän
osuuden 9.2.1876 Samuel Tuomaanpoika Fossille ja vaimolleen
Helviiki Serafia Salomonin tyttäreille 6.000 mk kauppahinnasta.

Tämä tilaosuus tuli Juholle ja Marialle äidin perinnönjaossa
ja nyt kun se myytiin, olisi rahat kuuluneet heille. Holhousoi-
keus hyväksyi kaupan, mutta rahojen käytöstä ei saatu selvitys-
tä. Ruotsinkielinen käsittely jäi kääntämättä, mutta lausuntoja
ja ehkäpä myös varojen käyttöä nimettiin hoitamaan enot Sa-
lomon Pohjo ja Isak Hannuksela, mutta myös Walentin Hopi-
avuori mainitaan.

Erillistä holhoustiliä lasten omaisuuden hoidosta ei löytynyt,
sellainen laadittiin myöhemmin Juhon lasten osalta Elinan kuo-
leman jälkeen, josta ilmeni, että lapset olivat saaneet osansa,
mutta Mikon toiminta jää epäselväksi, josta lisää Yli-Kuhnan
osuudessa.

1877 Mikko Kuhna saa kolmannen lainhuudon Kosken- korvan tilaan.

"Kihlakunnanoikeus §:415. Ilmajoen, Kauhajoen, Jalasjärven ja
Kurikan pitäjän kärkekunnassa Ilmajoen tuomiokuntaa, tekee
tietäväksi, että vuonna 1877, Maaliskuun 10 päivänä, silloin
pidetyssä laillisaisissa talvikäräjissä mainitussa kärjäkun-
nassa pyysi Talokas Mikki Juhonpoika Keski Kuhna kiinnekirjaa
kolmeen kolmatta- kahdeksanviidettä (23/48) osaan manttaa-
liin Koskenkorvan verotaloa, N°3. Kokkolan kylässä Ilmajoen
pitäjää, jonka tilan hän kauppakirjalla Heinäkuun 15 päivänä
1870. on ostanut Talokas Hermannin Mikiinpoika Koskenkorval-
ta kahdeksalla tuhannella (8,000) markalla sekä muita ehtoja
vastaan; ja koska Mikki Keski Kuhna tähän on saanut kolme
julkista ja laillisessa järjestyksessä julistettua lainkuulutusta,
ensimmäisen 1871. vuoden talvikäräjissä Helmikuun 28 päivä-
nä, toisen viime vuoden syyskäräjissä Marraskuun 16 päivänä
ja kolmannen näissä käräjissä Maaliskuun 8.päivänä, ja moitet-
ta ei ole ilmaantunut, katsoo Kihlakunnanoikeus kohtuulliseksi
tuomita hänen talon saantinsa kiinteäksi ja seisovaksi sekä tä-
män kiinnekirjan oikeuden esimiehen omalla ja Kihlakunnan-

oikeuden sinetillä vakuuttaa. Aika ja paikka edellä kirjoitettua
Kihlakunnan oikeuden puolesta: KASKOG."

*Tilahan on tässä vaiheessa jo siirtynyt perinnön kautta lapsille, mutta
lainhuuto tulee silti Mikolle?*

Ilmajoella fennomaanit, joiden johdossa oli lisäksi Hannuk-
sela ja mukana myös Juho Kuhna, viettivät ensimmäistä kan-
sanjuhlaa "Santavuoren juhlaa". Täällä mainitaan ensikerran
laulaneen Ilmajokinen kuoro. Hannuksela puhui Keisari Alek-
santeri II:lle ja ehdotti muistokiven pystyttämistä Nuijamiesten
muistolle.

Mikko Kuhna hoitaa Koskenkorvan tilaa 1879

Torppari sopimus 19.5.1879

Otettiin torppariksi Koskenkorvan taloon Juha Matinpojan ja
vaimonsa Susanna Matintytären mettä saraan Larvapäähän.
Molempien elinajaksi kuin myös 50 vuodeksi.

Mettä saraan larvapäästä täyreltä saraan leveyttä päälinjasta
alkain Rannon rajaa myötä yksi sata viisikolmatta syltä ja Kan-
kaanalustan torpan rajaa yksisata seittämänkymmentä syltä.

Kuitenkin taloo hakkaa ensin mettän pois, sen jälkeä, kun
torppari asumaan kerkiää. Mutta torppari saa viime mainitulta
rajalta yksisata kolmekymmentä syltä myös mettäkin itsellen-
sä viljellä.

Mainitun maan ympärille saa piiri airakset hakata taloon met-
tämästä ja seipäät nyt kahren vuoren sisällä ja sitten ottaa paran-
nuksia ainoastaan yksi kuorma airaksia ja toinen seipäitä, kuin
myös halkoja hakata kolme syltä vuosittain. Kaikki hakkaus pi-
tää tapahtua siitä mistä isäntä näyttää.

Ja myös muistutetaan, että mitä torppari tekee huoneita rahti
mettämästä ja sen toteen näyttää, niin tämän kirian loppues saa
torpparin oikeuren omistajat ne pois vierä.

Näitä etuja vastaan pitää torpparin tekemän taksvärkkiä 1880
6 pv talvella ja 6 pv kesäaikana, mutta 1885 nousee takavärkki
toisella puolen ja 1890 ylenee se kolmeen viikkoon talvella ja 3
viikkoa kesällä nimittäin kesä- heinä- ja elokuulla.

(Vuodesta 1895 sovitut on pyyhitty yli eli Juho tekee omat
sopimukset.)

Kaikki talvitaksvärkki tehdään omissa ruoissa joka vuosi ja
kesällä taloon ruuassa.

1895 jälkeen mainitaan myös rahamaksua 15 mk vuodessa
ja lopuksi vielä:

"Kuin myös pitää vahtaaman tarkkaurella taloon mettää varpahaismaässä varkailta."

Mikko Kuhna, isäntä, omalla kärellä.

Juho Kuhna esiintyy ensikerran kuorossa 1879 Rinta-Nikkolassa, ensi tenorina. Lehtileikkeen mukaan ensimmäinen kuoro on perustettu 1894, joten toimittiin varmaankin aluksi epävirallisesti ja esiintymisen riemusta.

Kuvassa yläriivi vasemmalta: Jukka Pirilä, Fredrik Michel-

sen, Yrjö Roos, J. Ranta, Matti Loppi, Väinö Rautavaara, Juuso Sääntti, Juho Kuhna ja Viktor Hulten.

Keskirivi: Manta Syväoja, Aini Pirilä, Edla Lanne, Siiri Roschier, Sanni Kauppila, Maiju Ala-Nikkola, Ida Tervamäki, Olga Lilius, Siiri Ilmanen, Sanni Loppi, Aino Rosengren ja Maria Ilmanen.

Istumassa: Helena Tähtinen (Rantanen-Pylkkänen) Lempi Kuula, Sofie Hulten, Sanni Tallus (Yli-Nikkola) ja Aini Loppi (Yli-Nikkola).

Nämä nimet tavataan monissa kirjan vaiheissa mm kirjeissä amerikasta jossa mm. Sanni Talluksen vaiheista on maininta.

Tämä oli se joukko, joka veti Ilmajoen kulttuurielämää Juhon nuoruusvuosina.

Poiminta Otto Könnin kirjeestä 7.10.1880, joka oli lähetetty Helsingistä ja osoitettu Juhon lisäksi soittokuntakavereille. Otto asui Järnefeltien luona ja tästä kirjeestä selviää ehkä syy miksi Juho ei lähtenyt maatalousoppiin, vaikka sille tielle oli lähtenyt myös Yli-Könnin isäntä aikoinaan.

"Kuinkas teidän kanssa on taito, pääsettekö Mustialaan, vai ei? Saa nähdä minkälaista teidän tulee siellä olla. Olen kuullut nykyään, että siellä ylipäätään ovat ruotsimielisiä, tuota sukua, jota vihaan sydämestäni heidän pirullisuutensa takia ja myös olen kuullut, että siellä ryypiskellään, joksin ankarasti. Jos noissa on perää, eli ei, sitä en mene "merenteeraamaan" vaan ikävää se totena olisi. Teidän pian tulee siellä ikävä. Mutta äläkää sittenkään ottako aamu- tai ehtoo tai ruokaryppyä aina, siitä tulee pian totumus."

Maarekisterin tiedon 1880 mukaan numerosta 3:1 on erotettu palstatilat 3:9, 3:10 ja 3:11 ja yhdistetystä tilasta 3:2 ja 3:3 on erotettu tilat 3:4, 3:5, 3:6, 3:7 ja 3:8 jotka rekisteröidään vasta 1900. Tästä kerrottiin edellä ja myöhemmin tulee näistä lisää tietoa.

Lapuan vuoden 1881 kuuluisilla Malkamäen juhlilla, joihin Juho myös osallistui, saatiin kipinä soittokunnan perustamiseen, vaikka jo aiemmin Otto Könni oli haikaillut iltamien, seurojen ja huvien perään, jossa soitolle olisi sijaa. Ruumiillisten nautintojen sijaan korostettiin henkisten tunteitten elähtämistä ja vaurastuttamista ja raittiuden edistämisellä oli hankkeessa iso rooli.

Ilmajoen musiikkielämän heräämiseen antoi sysäyksen viime vuosisadan loppupuolella täällä nimismiehenä toiminut Gustaf Jernberg, jonka kodissa viljeltiin ahkerasti musiikkia. Hänen pojistaan varsinkin Väinö ja Eino Rautavaara tunnetaan lahjakkaina musiikkimiehinä.

Jernbergit asuivat täällä mm. Röyskölän kylässä. Yli-Kuhnan Juho-poika oli tuttu vieras nimismiehen perheessä. Siellä hän sai ikätovereiltaan Väinöltä ja Einolta opastusta pianonsoitossa ja muussa musiikkituntemuksessa.

Pojat harrastivat myös kvartettilaulua. Myöhemmin tästä kvartetista kehittyi jonkin aikaa esiintynyt mieskuoro.

Kuvia Juhon nuoruudesta.

Yllä oleva kuva saattaa olla vuodelta 1880 tai jopa vanhempi ja siitä voi tunnistaa Juhon istumassa vasemmalla ja keskellä Otto Könni ja oikealla Salomon Ala-Pirilä, torvisoittokunnan tulevia jäseniä ehkä takarivikin. Hyvät vaatteet on pojille laitettu. Niiden kustannuksista on tietoja Mikon ja Juhon kirjanpidoissa.

Tämä kuva on hieman nuoremmalta ajalta, ehkä 1882-83 ja arvatenkin jonkin näytelmän tiimoilta, joihin oikealla istumassa oleva Juho osallistui ja kirjeiden perusteella hän oli tässäkin toimessa aivan kärkekaartia. Varmaankin nämä muutkin henkilöt ovat nimillä mukana tapahtumissa ja kirjeissä, mutta heitä en osaa yhdistää.

Kuvassa voi tietenkin olla myös joku muu juhla tai pojat ovat laittaneet parasta päälle ja lähdössä vaikka nuorisoseuran juhliin. Näiden kuvien kautta myös pohdin sitä miksei Juhon ja Elinan häistä ole vastaavia kuvia. Toisaalla pohdin olisiko tällainen hää- ja muistoalbumi yksi niistä, jotka ovat joutuneet hukkaan? Juho on tässä kuin aivan ilmetty poikani Jaakko - suvun geenit periytyy näössä ja musiikkitaidoissa.

11.9.1882 Juho tilaa yhdessä muiden nuorten: Otto Könnin, Kalle Antilan, lisäksi Pirilän, Matti Lopen, Salomon Pirilän ja I. Hannukselan kanssa torvet suoraan valmistajalta 800 markan hinnalla (nykyrahassa 3.300 euroa)

Tilausasiakirjan Kaartin soittokunnan johtajalle Adolf Leanderille allekirjoittivat ; Valtiopäivämies Isak Hannuksela, hänen poikansa lisäksi Hannuksela, taiteilija J. Forssell sekä talonpojat J. Kuhna, O.E. Könni ja A. Ala-Kauppila.

Soittokunnan Säännöt laaditaan Yli-Antilan talossa 8.11. Sääntöihin liitettiin erityinen raittiuslupaus ja myös sakkorangaistus harjoituksista poisjäämisestä.

Erityistä suunnitelmaa kuka mitään soitinta alkaa soittamaan ei ollut. Juho alkaa soittaa bas-sotorvea. Kova työ oli myös rakentaa soittimille laatikot kuljetusta ja säilytystä varten. Ilmajoen nimismies Gustaf Jernberg antoi pojille nuotti- ja soitto-opetusta ja saattoi olla myös tukemassa soitinten hankintaa.

Ensimmäisen varsinaisen 3 kk opetusjakson piti porilainen sotilasmuusikko Ludvig Wiskholm, joka asui ja koulutti soitto-kuntaa Koskenkorvalla Ojalan talossa.

Oheisessa kuvassa on soittokunnan ensimmäinen kokoonpano:

Ylärivistä vasemmalla: lisäksi Pirilä (es-kornetti), Salomon Ketelä (1.b-kornetti) ja Kaarlo Yli-Antila (2.b-kornetti). Keskirivissä vasemmalla Otto Könni (es-kornetti), lisäksi Hannuksela (baritoni), Salomon Pirilä (tenori) ja Matti Loppi (altto). Keskellä istuu Juho Kuhna (basso). Tämä ns. torviseitsikko oli tyypillisesti Suomalainen soittokokoonpano, jolle suurin osa sävellyksistä oli sovittettu.

Isak Hannuksela hoiti vaimonsa Sofian kanssa Katilan tilaa Seinäjoen alakylässä. Isak oli Ilmajoen valtiopäivämiehen lisäksi Hannukselan poika toisesta avioliitosta Maria Pohdon kanssa (Salomon Könni-Pohdon tytär). Maria oli siis Liisa Yli-Kuhnan sisar.

Sofia Hannuksela oli taas Esa Könni-Heikkilän pojan Juho Heikkilän tytär.

Juho Heikkilän Heikkilä tilalle tulee isännäksi toisen tyttären Marian mies Otto Könni, joten sukulaissuhteet olivat hyvin läheiset Hannukselan, Könnin ja Kuhnan perheiden välillä, joka selittää monia myöhempiä toimia.

Kun vielä mainitaan, että Salomon Pirilä oli Juho Kuhnan tulevan puolison Eliinan veli, tuntuu Torvi-soittokunta hyvin "sukuyhtyeeltä".

15.10.1882 Juho on mukana perustamassa Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuraa.

J.E Antila ostaa 1882 Havuselan virkatalon vuokraoikeuden kirjailija Gustav von Numersilta 6.100 mk hinnalla. Tällä tulee olemaan merkittävä vaikutus Juhon toiminnalle ja maatalouden kehitykselle Koskenkorvan tilalla, joka tulee esiin myöhemmin.

Maanviljelijä M.F. Talvitie saa 1882 kirjeen Ilmajoen nuorilta miehiltä, josta syntyy ajatus ns. Malkamäen juhlien pitämiseen Malkamäen talossa Lapuan ja Ylistaron rajalla. Kirjeen allekirjoittivat Juho Kuhna, lisäksi Hannuksela ja Jaakko Antila. (Jaakko Antilan vaiheista on tietoa myöhemmin). Erään lehtijutun mukaan mukana olisi ollut myös Mikko Kuhna?

Monien vaiheiden jälkeen juhlat pidettiin ensikerran 1883 ja ilmajokiset tulivat paikalle suurilla veneillä, joita hevoset vetivät jokea pitkin.

"Heinäkuun 6. päivä koitti kirkkaana ja ihanana. Täydessä kukoistuksessaan oleva luontokin kehoitti katovuosien nöyryyttämää kansaa parempain aikain toivossa kiittämään Herra. Päivän kuluessa kokoontui ääretön kansasto ainakin 28 seurakunnasta täyttäen suuren, lehtipuilla koristellun pihamaan. Juhlavierasten joukossa nähtiin 8 pappia, muutamia ylioppilaita ja säätyhenkilöitä läheltä ja kaukaa."

Kun seuraavaa juhlapaikkaa valittiin ja ehdotettiin Kauhavaa, niin yksi vakavahenkinen ilmajokinen totesi: "Tänne tulisin uudestaan, mutta Kauhavalle en mene, sieltä voi saada puukosta!"

1883 -1888 Eliinan (ikäväli 15-20 vuotta) **muistikirjaan kirjoitti moni muistolauseita, jotka kuvaavat hänen nuoruus-aikaansa ja joitakin ystäviä voi niistä tunnistaa:**

*Käykäämme edes uskalluksella armoistuimen tykö, että me

Vasemmalla Elina, keskellä Liina Sihto ja oikealla Tilda Manberg-Ilkka

laupeuden saisimme ja löytäisimme armon, koska me apua tarvitsemme. Älkää peljätkö! Sil-lä katso minä ilmoitan teille suuren ilomme, joka tuleva on kaikille kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt vapahtaja, joka on Kristus. H.S.P

*Lapsukaiseni ole siveä, nöyrä ja hiljainen, mutta ahkera toimis-sasi älä kohtelee kopeasti ketään.

*Elina! Kuin onnen siivillä len-telet ja muinaisia muistelet. Niin muista silloin minuakin Waikka jo kuolleena olisin. Sofia (Sisar So-fia Wästi eli Eliinaa pitempään)

*Suokoon Herra terveyttä, pit-kää ikää Sinulle, Toimille menes-tystä, onnea sun rinnoille. Onni elosi olkohon, onnetar seuraas tulkohon. – i –

*Lumia lentää ristiin ja rastiin, Leikkiä lyöden ja toistellen. Vaan väsyneinä vaipuvat viimein, rau-haa etsien povehen maan. Au-rinko kumpi keväinen kutsuu, pilviksi haihtuvat taas! Ihmiset myöskin, maailman lapset, Lem-pivät, raatavat, taistelevat ! Väsy-neenä viimein horjuvat hautaan, huolista, töistään lepäjämään.

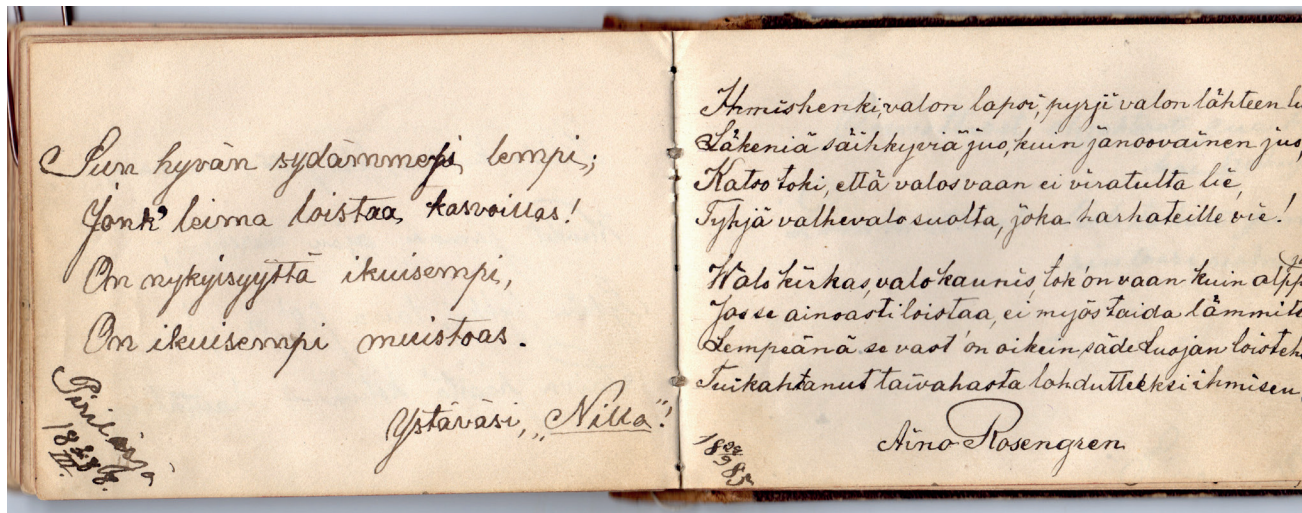
Kerran kun kutsuvi Herransa

ääni, henkinä nousevat taivaasehen! Hannuksela (useita vaihtoehtoja esim. Sanna Hannuksela, joka meni Antilan Jaakon kanssa Amerikkaan. Myös papiksi lukenut nuoruuden ystävä voisi olla kyseessä, kun oli noin paatoksellinen ja synkkä)

*Olkoon ikäsi onnellinen läpi myrskyisen maailman. Siskosi Fiina (Hopiavuori)

*Neitonen sievä, elämälle kallis! Sä elä aina niin, että vii-meisellä hetkelläsi ihmiset itkevät ja enkelit iloitsevat. S.ki 10/3 1884 L.K. ma (toteutui kohtalokkaasti)

*Jos olet mun, tuo syyskin kevähäksi käy, jos olet mun. Ei myrskyt taivahalla näy, ei ruoka lakastu, ei jäähdy aallotkaan,

vahvana loppuun saakka pysyy. J - S-i

*Tyttönen sä huitukka nuori, nauti nuoruutes aikoja vaan, äläkä niin kuin vanhan aikuinen muori käy nurkkaan huokailemaan. Kun vanhuus on valtansa saanut se tunnon valtavan rinnasta vie, elon riemut on silloin mennyt, mitä meil' niistä jällellä lie? I.S

*Jos joskus vaihdat Rakkautta nuorukaisten kanssa. Niin vaari sydän pantiksi elä usko sanojansa. M.R -.

*Miks' onkaan onni maailman vaan kupla vetten päällä. Loistaa hetken muutaman vaan särkyy

hymyilee taivas vaan. J.K=na (Juho Kuhna on rakastunut)

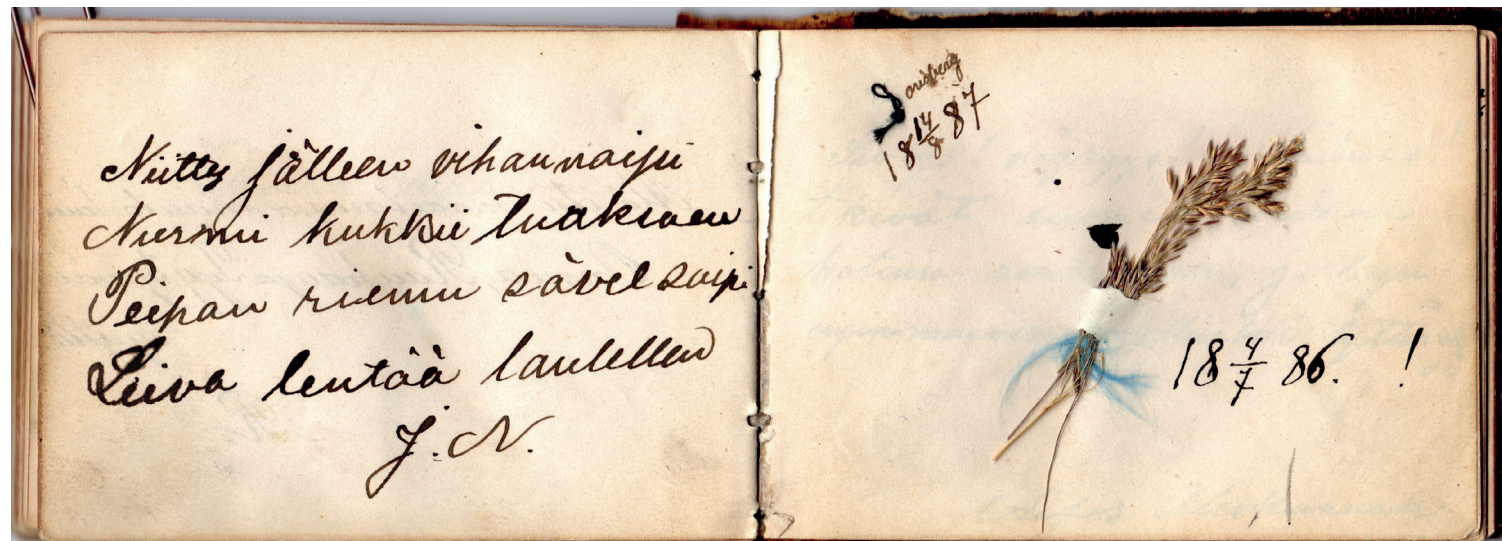
myrksyällä. T.a P.a 1886.

*Onni sulle ja hempeys, Rauha riemu ja lempeys. Muisti Jaakolta 3/8 1885 (kirjattu kuollut 18/8 1888 - kuka Jaakko ?)

*Nyt lähde minä siskoin leikki maasta, jäät sinä armas niiden suosioon, vaan toivon, että muistat, nuorukaista, joka lähti synkkään onnen kohtaloon. Hyvästijätö sun kulta! 14/7 1884. (lisäty: kuoli lokakuussa 1887 kukahan tämä jätetty sulho oli?)

*Kukkikoot ruusut elämäsi tiellä, jos mistä kulkisit. Ett onni kantais aarteitaan, nuoruutes pyrinnoissa. Ja rauha, riemu kanssasi seuratkoon kuloos asti. Sanna Pietilä.

*Niin kuin tuuli myllyä voimalla pyörittää, Niin ihmistäkin elon laineet vyöryttävät, Vaan ken ylähältä opastusta kysyy, Hän

*Missä kukka, siellä kesä. Missä tähti siellä taivas. Missä lempi, siellä autuus. Sisaresi Josefiina.

*On armas siskos toivo vaan, ja luota aina Jumalaan, niin onnen tähtes tarhahan Sä kerran saatetaan. S...K Ilmajoella 27.12.1883

1883 Juho kirjoittaa lapsuudenystävälleen

Arvid Järnefeltille ja saa häneltä vastauksen:

Helsingissä helmikuun 17 p:nä 1883

Hyvä veli! Kiitos kirjeestäsi. Sain sen ylioppilashuoneen ovenvartijan kautta. Että kumminkin olisi varma sinun kirjeittesi saapuminen tänne(-jos vielä jonkun kerran tahdot olla niin hyvä, että kirjoitat minulle), tahdon tässä mainita adressini, jonka ehkä olet unohtanut. Se on: Helsinki Eerikink.5.

Onpa hauskaa, että olette saaneet sinne niin hyvän torvisoittokunnan. Ja pianpa olettekin oppineet niin monta eri soitto kappaletta. Ette ole kukaan vielä minulle maininneet, kuka on teidän opettajanne. Se olisi hauskaa tietää. – Sanot, ette tiedä tulostasi Helsinkiin. Vahinko! – Suuri vahinko! – Tähän aikaan täällä saapi nähdä ja kuulla paljon erinomaista ja suurellisen kaunista.

Teatterissa piakkoin ruvetaan näyttelemään suuria ja arvokkaita kotimaisia kappaleita. Yksi niistä on kuvaus Suomen sodasta vuosina 1808–9. Sen olen lukenut ja hyvin se on minua miellyttänyt. – Mutta ei ainoastaan teatteri täällä vietä kunniansa loistohetkiä. Soitannollinenkin maailma on täällä täydessä kukassaan. Kotimaahansa on, näet, palannut meidän etevä soiton sepittäjä (kompositööri) Kajanus. Hän on täällä perustanut musiikkiseuran ja jo sangen eteväksi kerinneen orkesterin, joka antaa soitannollisia iltoja joka viikko. Toissa päivänä oli esim. Kajanuksen oma konsertti, jossa esitettiin muun muassa hänen sepittämiänsä kappaleita. Sen suurempaa nautintoa, kuin silloin meillä oli, ei ihminen tarvitse kaivata.

Hän oli sepittänyt erään kappaleen: "Kullervon surumarssi", jonka vertaista ei Suomessa ennen ole kuultu. Pääaineena siinä on kansanlaulu "voi äiti parka ja raukka", mutta se on sitten laitettu kaikenlaisiin eri vaihteluihin, ja kappale loppuu siihen, että koko orkesteri samaan ja täyteen voimaansa soittaa mainitun kansanlaulun; - mahtavata!- suurellista!- Tätä kaikkea saisit nähdä ja kuulla, jos toimittaisit itsesi tänne. Haasteleppas vielä Oton kanssa asiasta ja kiusaa häntä tulemaan. Kun hän sinun kiusaamisestasi vihdoinkin päättää lähteä, on sitten taas hänen vuoro ruveta sinua kiusaamaan; ja ethän sinä sitten pane vastaan.

Manua ja Jaskaa en, kumma kyllä ole tavannut. He ovat

Arvid Järnefelt

aina niin piilossa, ettei heistä tiedä mitään, eikä heitä koskaan näe. Mutta kyllä sanon heille sinulta terveisiä, kun ensikerran taapaan. Valdus Forsmannille olen jo sanonut. Pyytäisin sinua taas sanomaan Hellsbergille minulta terveisiä hyvin paljon.

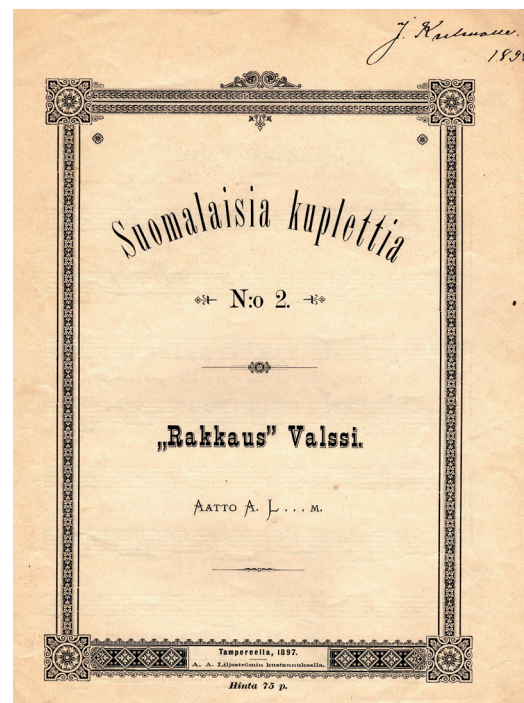
Lopetan tähän kirjeeni, etenkin koska vielä pitää kirjoittaa Könnille. Sano nyt paljon terveisiä kaikille siellä ja voi hyvin toistaiseksi.

Veljes Arvid Järnefeld (viimeinen kirjain oli "d")

Arvid Järnefelt (s. 16. marraskuuta 1861 Pulkkala – k. 27. joulukuuta 1932 Helsinki) oli suomalainen kirjailija, koulutukseltaan juristi ja arvoltaan varatuomari. Elämänsä kolme viimeistä vuosikymmentä hän harjoitti maanviljelystä. Yhteiskunnallisilta näkemyksiltään Järnefelt oli opiskeluaikoinaan innokas fennomaani, mutta siirtyi myöhemmin tolstoilaisuuteen ja kristilliseen anarkismiin.

Järnefelt oli 1900-luvun vaihteessa maan huomattavin aatehistoriallinen kirjailija. Kuvaukset aikakauden aateliston elämästä ovat suomalaisen kirjallisuuden klassikoita.

Otto Könni kirjaa 18.1.1883 ylös soitto-kunnan oppineen hyvin ja olevan hyvin yksimielinen ja innostunut ja toteuttaa tavoitteita: "Meille nuorille on sanottu usein: te luokaatte Ilmajoki uudestaan, mutta mitä siinä olisi sitten uudestaan luotava? Ei muuta kuin pois kateus ja ylpeys ja näiden sijaan tunnussa-

nat: ajattelevaisuus ja isäinmaa. Ja mitä tästä seuraa? Valoa ja vapautta...”

Ensimmäinen esiintyminen oli jo 1 kk harjoittelun jälkeen 6.2.1883 Yli-Antilan talossa, jossa runsaslukuinen yleisö otti vastaan soitannon ja sitten lopetti sen tanssilla. Seuraava olikin sitten jo suuri esiintyminen EP:n nuorisoseuran toisessa vuosijuhlassa, jotka olivatkin myös jatkossa mukana esiintymisissä.

Wuonna 1883 Juho oli käymässä Helsingissä, jossa otettiin kuva, muuta merkintää matkan tarkoituksesta ei ole säilynyt. (kuva kihlauutisen yhteydessä) Arvid Järnefeltin houkuttelu oli tepsinyt ja Helsingin vireä musiikki- ja teatterielämä varmaan innosti ja vaikutti Juhoon.

— Seuranäytelmä Ilmajoella pidettiin t. f. 3 ja 5 vp. lukuisain katselijain läsnäollessa. Viime mainitulla kerralla lienee ollut 250 hengen paikoille väkeä, jotka jännittävässä innossa tarkkasivat „Murtowarkaus” nimistä kappaletta, jonka nähtös hyvin onnistuivat. „Hauskaa oli kuulla”, kirjoitetaan meille sieltä, „Hoppulaisen kolkapuheita. Erittäinkin herätti huomiota Penttulaisen noitatemput, waikkeivät aina olleet warjin tehokkaita. Jotain jaloa oli kun Leena palasi wanfeudestaan, johon wiattomana oli joutunut. Nleensä suorittivat kaikki näyttelijät tehtävänsä kunnolla, jota innokkaat käsien tapautukset todistivat.

Waasa lehti kirjoittaa 16.8.1883: Elokuun 9 pv Seuranäytelmä, josta äskettäin oli ilmoitus, pidettiin Kunnan tilalla perjantaina ja sunnuntaina tk. 3 ja 5 päivinä, johon erittäin viime kerralla oli saapunut lukuisasti väkeä, lienee ollut noin 250 hengen paikoille. ”Murtowarkaus” niminen kappale onnistuikin erinomaisen hyvin. ”Pari Kertaa on täällä jo näytetty rouva Ganthin kirjoittamaa näytelmää Murtovarkaus, joka on omiansa

kansalle osoittamaan taikauskon hirmullista valtaa. Usein tunnotomat ja kavalat henkilöt kauvan kyllä röyhkeinä hallitsevat yksinkertaista seutukuntaa, niin ettei luulisi totuuden ja oikeuden milloinkaan pääsevän voitolle, vaan tämä näytelmäkappale näyttää kuinka röyhkeinkin valheellisuus luhistuu lempeän kärsivällisyyden edestä.”

Näytelmää esitettiin lehtiutisten mukaan juuri tähän aikaan ympäri maata, eli Ilmajoella oltiin tässäkin taas täysin ajanhermolla. Toisen juhlan lehti-ilmoitus Yli-Kunnan osuudessa.

J.E. Antila perustaa raittiusseura Ladun 1883 Koskenkorvalle, johon toimintaa Juho Kuhna liittyy muutettuaan tilalle, ehkä jo aikaisemminkin, kun sen toiminta käsitti koko pitäjän.

1884 Soittokunta sai kutsun kansanvalistusseuran ensimmäisille laulu- ja soittojuhlille, jonne myös ilmoitauduttiin, mutta se jouduttiin perumaan, kun osa soittokuntalaisista mm Juho Kuhna joutui reservinharjoituksiin. Eikä se muutenkaan, keskellä kylväikaa, sopinut talonpoikien aikatauluun. Ehkä myös soiton taso oli vielä vaatimaton?

Juho saa kirjeen ulkomaille lähteneeltä Järnefeltiltä:

”Leipzigissä 28 p. marrask. 1884 kirjeosoite: Leipzig, Packhofstrasse 1–2, IV neben der neuen Börse via. St Petersburg

Hyvä ystäväni Kuhna!

Kiitos kirjeestäsi ja sydämmellinen kiitos! Se oli kierrellyt Kuopiot, Jyväskylä, Helsingit ja saapunut vihdoinkin käsiini tänne keskelle Sak-

san maata. Kiitos siitä, että minua muistit ja edes kirjeellisesti vastasit kutsumukseemme häihin! Mitenkä nyt elelette siellä pohjoisnavan ympäristöillä; vieläkö siellä torvemme kajahuttavat ilmoja? Kuinka jaksat itse ja kuinka Könni? Kirjeesi on näet niin kovin kauan sitten kirjoitettu, että jo tahtoisin uudempaa ja tuoreempaa tietoa kaikista teistä siellä. – Mutta varmaan sinä

tahtoisit myös yhtä hartaasti tietoja ja kertomuksia täältä. – Mitä itse kaupunkiin tulee, jossa nyt vaimoni kanssa asumme, niin on se erittäin siitä merkillinen ja kuuluisa, että täällä on maailman suurin yliopisto ja yleensä tieteellinen liike. Yliopistossa on opettajia jo yksistään noin kuudetta sataa; arvaas sitten, kuinka suuri on oppilaitten lukumäärä! – Kirjakauppoja on täällä 300, ja kirjapainoja 80. Aasukkaitten lukumäärä ei sentään nouse kahta sataa tuhatta korkeammaksi. Kaupunki lienee kesällä erittäin kauniin näköinen, sillä täällä on kasvullisuutta hyvin paljon ja erinomaisen huolellisesti järjestettyä ja hoidettua. Emme tule täällä sentään kesää viettämään, sillä jo kolmen kuukauden perästä matkustamme etelämpiin osiin Eurooppaa. Müncheniin ja Pariisiin. – Kyllä tällä on oppimista ja lukemista. Kunhan vaan Jumala voimia antaisi saattamaan niitä loppuun ja pääsemään tarkoitustensa perille. Tahtoo toisinaan olla ikävä kotimaata ja omaisia, mutta kun taas ajattelee, että aika kyllä tulee, jolloin saamme täältä palata, niin tuntuu sitä hauskemmalta. Ehkä sitä on silloin jotakin sanomista kotolaisille ja muillekin suomalaisille.

Aavistamattoman paljon täällä ihmiset tekevät työtä; yliopistossa kuunnellaan luentoja 9 tuntia päivässä, ja kotitöihin menee loput aikaa. Nykyään täällä ei oleskele muita Suomalaisia kuin vaimoni, eräs kapellimestari Kahru ja minä. Herra Kahru on kotojaan Lapualta ja siis teikäläisiä. Muista kansallisuuksista tunnen täällä, paitsi saksalaisia, kaksi unkarilaista, yhden itävaltalaisen, kaksi puolalaista, yhden böömiläisen, useampia venäläisiä ja ruotsalaisia. Kaikki ovat lukijoita, mitkä historioitsijoita mitkä taas luonnontieteilijöitä.

Kotomme on täällä hyvin jo rakkaaksi tullut, vaikka asummekin neljännessä kerroksessa. – Mutta en nyt enää itsestämme huoli haastella. Kunhan kirjoitat pian niin tekaisen ehkä sitten kohta toisen kirjeen, jossa tarkemmin koetan kertoa ja kuvailla täkäläisiä oloja ja elämän tapoja.

Lopetan tähän pyytäen sinua tervehtimään Hannukselan väkeä, Nikkolaista (Iskaa erittäin), Könnejä ja muita, jotka mahdollisesti minua muistavat. – Jos minulle kirjoitat niin huomaa osoitteeni kirjeen alkusivun yläreunassa.

Voi hyvin, hyvä ystävä! Arvid Järnefelt (nyt oli "t")

6.3.1884 Torpan kontrahti!

Tämän kautta annan minä nykyinen Rinta Koskenkorvan Omistaja Juha Mikinp. Kuhna Antti Valentiinp. Puskalle Torpan maat

haan perästä viideksi (50.)vuodeksi; Seuraavilla välipuheilla.

1si. Torppari saa pelloksensa pehmiää maata haan perästä 5. tynnyrin maan.

2si. Metsää saa Torppari vuosittain maasmakaavija 4 syliä kasvaa metsää, haloot korkeintaan 4 korttelia pitkiä. Airaksia saa torppari hakata. Kuorman kumpiakin seipäitä ja airaksia joka toinen vuosi. Kaikkia näitä puita saa hakata siitä mistä Isäntä viisaa.

3si. Muita huoneen rakennusaineita ei saa ottaa kuin seitsemän kyynäräisen navetan hirret.

4si. Torppari saa pitää Eläimensä Talon metsä laitumella.

5si. Näitä Etuja vastaan pitää Torpparin tekemän taksivärkkiä Helmik. Huhtik. Kesäkuu kaksi viikkua talvella ja kaksi viikkua kesällä viitenä vuotena. Mutta viiden vuoren kuluttua kolme viikkua kesällä kolme talvella, ja kymmenen vuoden kuluttua muuttuu taksvärkki omin ruokaaseksi.

6si. Kaikkia näitä Etuja vastaan pitää Torpparin sääryllisesti seuraaman Ilman kontrahrin rikkomata, jos hän havaitaan metsää myyneeksi taikka mitä muuta olla mahtaa, niin on hän käskyn saatua ensi muutto päivänä menevä torpasta Pois! Ja myöskin saa torppari Kiinnittää kihlakunnan oikeudessa tämän kontrahdin koska tahtoo.

Huoneet kuuluu kaikki muut torpparille paitsi navetta.

Toisella puolella seisoviin välipuheisiin olemme täydellisesti tyytyväiset. Ilmajoella 6 päivänä maaliskuuta 1884.

Juho Kuhna.

Antti Puska

Koskenkorvan Omistaja

Kirjoitti sama.

Todistavat: Sameli Koskenkorva lisakki Ritola

1.n viik. Helmik. 2.n Huhtik. 3 s. Kesäk. 4:s Elokuus. 5:nä vuonna. ja vuoden 1892. 2 viikolla taksivärkki lisääntyy nim: heinä- ja joulukuus.

Torvisoittokunta saa uusia partituureja ja sovitettuja nuotteja ja osaaminen lisääntyy. Soittokunnan esittämiä ensimmäisiä kappaleita olivat mm: Vaasan Marssi, Maamme, Honkain keskellä (mökkini seisoo), Porilaisten marssi, Vanha häämarsi, sotilasmarsi operetista Faust, Venäjän kansallislaulu, Savolaisen laulu, Sävel voima ja Jumala omi linnamme.

Juho perustaa 1886 yhdessä Otto E. Könnin, J.E. Antilan sekä Juha Ilkan kanssa yhden maakunnan ensimmäisistä meijereistä, joka toimi osakeyhtiöpohjalta. He hankkivat pienen höyrykoneen ja kuorimakoneen eli sentrifugin sekä kirkon ja niin pyöri höyrymeijeri Havuselassa. Toiminta jäi vaatimattomaksi, kun maidontuotajia oli vähän.

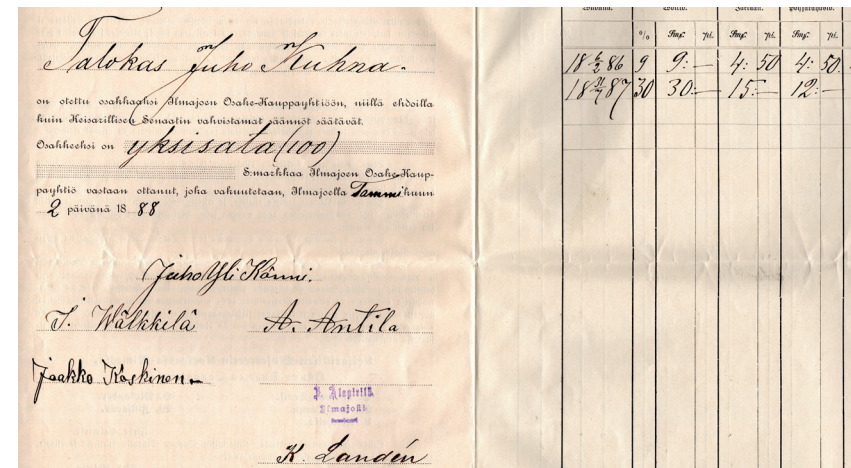
Pietilän Sakarias ja Tienvieren Jussi kehittivät meijeristä pilkkalaulun, josta joutuivat vastaamaan käräjillä, jossa poikien piti laulu laulaa, mutta äänet oli kateissa. Tämä pilkkalaulu ei kuitenkaan ollut ainoa syy, että hanke ei onnistunut.

Otto Könni oli siis Juhon sukulainen ja soittokaveri ja muutenkin olivat vahvoja lapsuuden ystäviä. Perintörahoillaan Juho Yli-Könnin poika Otto osti Kohtalan talon Koskenkorvalta 1886, jota ryhtyi viljelemään, mutta vaihtoi sen jo kolmen vuoden päästä Heikkilän taloon Seinäjoen alakylästä, kun meni naimisiin Juho Heikkilän tyttären Marian kanssa.

Juho muuttaa Koskenkorvan tilalle 1885. Kirje tulee 26.4.1885 Helsingistä osoitteella Maanvilj. J. Kuhna Ilmajoki Koskenkorva. Torppari sopimuksia tehtiin jo 1884, joten tilan hoito siirtyi Juholle jo aiemmin ja rakentaminen lienee ollut käynnissä pitempäänkin.

Tilan päärakennus valmistuu. Keittiön hellan höyrykupuun kirjataan kohokirjaimin: Valmistettu se 13 päivä lokakuuta Vuonna 18 86.

Juho merkitään kaupparekisteriin 1886 ensi kerran Koskenkorvan vesijauhomyllyn omistajaksi, ja liittyy Ilmajoen osakekauppayhtiöön.

Meijerin uusi yritys aloitetaan 21.4.1887 Vetäjänä oli Juho Erkki Antila ja tämän Havuselan meijerin osakkaaksi pääsi vaatimattomalla 20 mk maksulla.

Toiminta laajeni 1888 Ala-Antilaan, osti Sihtolan meijerin ja asetti kuorima-asemat Huissille ja Kiikerinkylään vieläpä Ujaistenkylään, jolloin suuri osa pitäjää oli koskenkorvalaisen meijeriyhtiön piirissä.

Menestys ei nytkään ollut hyvä ja kun Havusela pystyi maksamaan maitokilon kermasta vain 5–6 penniä kuolettamalla kalustoa ja rakennuksia syntyi Ilmajolle omat meijerit. Havuselan toiminta lopetettiin kannattamattomana 1894. Tämän meijerin paikka lienee ollut Koskenkorvan tilan mailla lähellä myllyä?

Tässä vaiheessa syntyi Koskenkorvan meijerin vaiheisiin 1895–96 ns.välitunti.

Mannila
Torppan Kontrakti.

Tämän kautta annan minä, nykyinen
Koskenkorvan omistaja Juho Mikko,
Ruhna Antti Walentiinin poika, torppan
maata haan perästä (budet 50) Ryömmeneen tulleiden
Seuraavien välipuheiden.

1. § Saa torppari pelloksensa peltomaa maata haan
perästä viiden tynnyrin maa.

2. § Metsää saa torppari maanomakuvana, ja neljä
syltä luontaa metsää katot Korkeintaan 7 kort-
tia pitkiä. — Airaksia ja seipäitä saa torppari
hakata kuorman kumpiakin vuosittain
Kaikkia näitä puita saa hakata siitä
mistä isäntä viisaa.

3. § Torppari saa pitää eläimensä talon-
sa laitumella.

4. § Vaita etuja vastaan pitää torpparin teke-
män taksvärkin: 1° viikko Helmikuus 2° viikko
Huhtikuus: 3° Kesäkuus: 4° viikko Elokuus, Talon-
ruuassa viitenä vuotena ja viiden vuoden kul-
tua lisääntyy taksvärkki 2 viikkoa nim.
Heinä ja Joulukuussa, ja Ryömmeneen buo-
den kuluksa muuttuu taksvärkki omin
ruokaaseksi.

5. § Vaita etuja vastaan pitää torpparin
säännöllisesti seuraavien Uman Kontraktin
rikkomata, jos hän havaitaan metsää myy-
neeksi, j. m. niin on hän Raskus-
sa.

Turusta kertoo Matti Loppi kuulumisia 14.10.1887

Säätiöjen jälkeen nuoruuden ystävä kirjoittaa: "Niin
sain tuolta svenssin valtakunnasta kirjeen nuolta Klo-
petsilta, he sanoivat olleensa Ilmajoella Mikkelinpäivän
aikaan, kertoivat muun muassa, että sinä kovasti isketät
kynsiäsi Elinan niskaan, niin kuin haukka kanan niskaan.
Ei muuta kuin lycka till bara!"

Torpparisopimus 6.3.1887

Torppari Antti Walentiinin poika Mannila ja vaimo Liisa
Juhontytär 50 vuodeksi.

Torppari saa pelloksensa teko maata haan perästä
Viiden tynnyrin maa alan.

Polttopuiksi saa koota maas makaavia ja kuivia puita
ja 4 syltä tuoretta mettää. Haloot korkeintaan 7 korttelin
pitkiä. Airaksia ja seipäitä kuorma kumpiakin vuosittain
mistä isäntä viisaa.

Eläimet saa pitää talon metsälaitumella.

Etuja vastaan: Taksvärkkiä 4 viikkoa, 1 viikko Helmi-,
Huhti-, Kesä- ja Elokuussa talon ruuassa viitenä vuote-
na. 1892 taksvärkki lisääntyy kahdella viikolla (Heinä- ja
Joulukuussa). 1897 muuttuu taksvärkki omin ruokaasek-
si.

Jos ehtoja rikotaan, tai metsää myydään tai raiska-
taan, on hän käskyn saatua ensi muuttopäivänä menevä
torpasta pois.

Huoneet kuuluu kaikki torpparille paitsi navetta, joka
on talon metsästä.

Sopimuksen voi kiinnittää. (tämä tehtiin 18.4.1890)

**26.11.1887 Mikko Kuhna myy alaikäisen Maria So-
fian puolesta** hänen osuutensa Koskenkorvan talosta
Juholle (mainitaan Juho Mikonpoika Koskenkorvalle) 5.000 mk
kauppahinnalla, joka kuitataan saaduksi (28.000 nykyeu-
roa), joka jää isän huostaan.

"Ote Kihlakunnanoikeuden pöytäkirjasta, tehty var-
sinaisissa syyskäräjissä siinä kärjäkunnassa Ilmajoen
tuomiokuntaa, johon Ilmajoen, Kauhajoen, Jalasjärven,
Kurikan ja Peräseinäjoen pitäjät Keskikoiviston talossa
Kurikan pitäjän Koiviston kylässä, Joulukuun 1.päivänä
vuonna 1887. §479.

Ilmajoen pitäjän Röyskölän kylässä asuvan Talokkaan
Mikki Juhonpoika Kuhnan, alaikäisen tyttärensä Maria

Sofian holhojana, asiamiehenä tuli entinen Maakauppias Au-
gust Winterbäck esiin ja antoi Oikeuteen kauppakirjan viime
Marraskuun 26 päivä; jonka kautta hakija Mikko Kuhna mai-
nitun tyttärensä holhojana oli myynyt tyttären äitinsä jälkeen
perityt kaksikymmentäkolme- yhdeksänkymmentäkuuden-
netta osaa (23/96) manttaalia Koskenkorvan perintotalosta
N^o3 sanotun pitäjän Kokkolan kylässä, pojaallensa Juho Mi-
konpoika Kuhnalle eli Koskenkorvalle sovittua kauppahintaa
vastaan, viisituhatta markkaa; ja pyysi Mikki Kuhnän asiamies
että Kihlakunnanoikeus hyväksyisi mainitun talokaupan, joka
Kuhnän mielestä oli tyttärellensä hyödyllinen, sekä antoi vielä
Oikeuteen kalunkirjoitus- ja perintöjakokirjan Maria Sofian äi-
tin Elisabeth Salomonintyttären jälkeen, joka kirja osoitti että
mainittu vainaja, joka kuoli Elokuun 11 päivänä vuonna 1872.
Jätti jälkeensä lesken Mikki Kuhnän sekä lapset Juhon ja Ma-
ria Sofian sekä että pesään kuuluva kaksikymmentäkolme-
neljäkymmentäkahdeksannetta osaa (23/48) manttaalia Kos-
kenkorvan talosta testamentin mukaan 4 päivästä heinäkuuta
1872 jaettiin tasan pojan ja tyttären välissä.

Ilmoittaen asiamies myös, että Maria Sofia Kuhnän likim-
mäiset sukulaiset, hänen enonsa, Talokas Salomoni Pohto,
ja tätivainajan mies Talokas Isakki Antinpoika Hannuksela
myös olivat suostuneet sanottuun talonkauppaan Oikeuteen
annetussa kirjassa, joka oli seuraavaa sisältöä

"Koskenkorvan perintotaloo N^o3 Kokkolan kylää Ilmajoen
pitäjää, josta puoli on edesmenneen taloon emäntä vainaja
Elisabeth Salomonin tyttären Kuhnän jälkeen perintö kirjan
nojalla marraskuun 4 ja 11 päivästä 1872 lukenut mainitun vai-
najan ala ikänsä tyttärellä Maria Mikon tytär Kuhnallen.

Yllä mainitun taloo osuuden, joka tekee 23/96 manttaalia on
taloollinen Mikko Juhon poika Kuhna sanotun Maria Kuhnän
isänä sekä laillisena holhojana tänä päivänä tehdyn kaupp-
akirjan kautta myiny pojaallensa Juho Mikon poika Kuhnallen
viidestä tuhannesta (5.000) suomen markasta. Yllä sanotun
kaupan katsomma me alla nimitetyt (erellä) mainitun Maria
Kuhnän lähimmäisinä sukulaisina kohtuulliseksi ja hyväksym-
mä sen kaikin puolin.

Joka täten vakuudeksi jätetään Ilmajoella marraskuun 26
päivä 1887.

P. Pohto Talollinen Ilmajoella. Marian Enoo. (sinetti)

I. Hannuksela Talollinen Ilmajoella kirj. sama. (sinetti)

Marian tätivainajan mies (äidin sisaren) joka luettiin.

Tähän merkittynä, että Maria Sofia jo on täyttänyt kaksikymmentä vuotta, sai asiamies astua ulos, jonka jälkeen Oikeudessa tehtiin seuraava: Wälipäätös:

Kihlakunnanoikeus katsoo tarpeelliseksi kuulustella hakijantytärtä, Maria Sofia Kuhnaa itseään, jonka vuoksi asia lykätään ensituleviin varsinaisiin talvikäräjiin, jolloin hakija olkoon saapuvilla, jos hän tahtoo hakemustansa pitkittää, ja joihin käräjiin hän haastattakoon Maria Sofia Kuhnan asiassa kuulusteltavaksi.

Julistettiin. Paikka ja aika ennen kirjoitetut. Kihlakunnanoikeuden puolesta: KASKOG.”

Soittokunta saa karua palautetta Jalasjärven juhlissa soitannan tason laskusta ja toiminta hiipuu ja Könni jättää soittonkunnan johdon luultavasti viimeistään 1890.

21.3.1888 Juhon ja Mikon talokauppa puolesta osasta Koskenkorvan taloa saa lainvoiman, kun Maiju tulee kuul-tavaksi oikeuteen:

”Ote Kihlakunnanoikeuden pöytäkirjasta, joka tehtiin lakimääräisissä talvikäräjissä Ilmajoen, Kauhajoen, Jalasjärven, Kurikan ja Peräseinäjoen pitäjän kärjäkunnassa, Ilmajoen tuomiokuntaa, Keskikoiviston talossa, Kurikan pitäjän Koiviston kylässä, Maaliskuun 21.päivänä, vuonna 1888. § 73

Kihlakunnanoikeus otti nyt jälleen käsiteltäväksensä viime varsinaisista syyskäräjistä jo silloin laaditun pöytäkirjan 479. § n kohdalla näihin käräjiin lykätyn asian, jossa Talokas Mikki Juhonpoika Kuhna, Ilmajoen pitäjän Röyskölän kylästä alaikäisen tyttärensä Maria Sofia holhojana, pyytää, että Kihlakunnanoikeus hyväksyisi, kaupan, jonka kautta hän oli myyvä mainittunsa holhottavansa kiinteän omaisuuden; ja tuli hakija nyt huudettaessa itse saapuville kuin myöskin hänen holhottavansa Maria Sofia saapui Oikeuden viime käräjissä tekemän määräyksen mukaan; ollen heillä oikeudenkäyntiapulaisena nytkin entinen Maakauppias August Wilhelm Winterbäck.

Sitten kuin asiassa ennen tullut pöytäkirja oli julkiluettu, kuulusteltiin Maria Sofia Kuhna asiassa, jolloin hän suostui isänsä ehdottamaan talon kauppaan.

Asialliset käskettiin tämän jälkeen astumaan ulos, ja Oikeudessa tehtiin seuraava Päätös:

Kihlakunnanoikeus on tutkinut tämän asian; ja koska puheenalaisesta hakijan holhottavalle hänen äitivainajansa jälkeen perinnöksi langetusta talonosuudesta, tekevä kolmekolmatta

Maria Kuhna

– yhdeksänkymmentäkuudetta osaa manttaalia Koskenkorvan perintötalosta, N°3. Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä maksetaan riittävä hinta ja holhottavan lähimmäiset sukulaiset myös ovat katsoneet talon kaupan olevan hyödyllisen holhottavalle, sen tähden, ja koska holhottava Maria Sofia Kuhna itse on suostunut puheenaolevan kauppaan, katsoo Kihlakunnanoikeus kohtuulliseksi puolestansa antaa siihen myöntymyksensä. Julistettiin. Aika ja paikka ennen kirjoitettu.

Kihlakunnanoikeuden puolesta: Allan Berger.”

Jäljennöksen mukaan lainhuudatukset merkittiin seuraavasti: Saanto perinyt äidin jälkeen 23/96 ja ostanut sisareltaan vastaavan osuuden 26.11.1887.

I varsinaisissa syyskäräjissä 26.11.1889

II 12.10.1891 vuoden syyskäräjillä ja III 4.4.1892 lakimääräisillä syyskäräjillä.

Maria julistetaan täysivaltaiseksi hoitamaan omaisuutta:

9.5.1888 Maria Sofia ja Mikko Juhonpoika hakivat yhdessä holhouksen päättymistä.

"Papinkirjan mukaan Maria oli syntynyt 27.3.1867 on nyt täytännyt 21 vuotta, "on ymmärryksessä taidossa sekä säästäväisyydessä edistynyt siihen määrään, että me alla nimetyt tytön lähimmäiset sukulaiset voimme ilman tuhlaavaisuuden pelkoa esittää hänen lailliseen ikään vastaan ottamaan äiti vainajansa perintöosuuden ja muuta, joka täten todistukseksi annetaan 17.3.1888 Salomon Pohto, Isak Hannuksela.

Myöhemmin tästä kirjasta ilmenee, miten tavattoman vaikeaa oli isältä äidin perintöä saada haltuunsa! Arvelen että se koski niin Ladvä-Röyskön kauppahintaa kuin Juhon maksamaa kauppahintaa.

Turku lokakuun 21 pv soittokaveri M. Loppi kiittää nuorteista ja ihastelee ikkunan ohi kiirehtiviä nuoria naisia. Ovat mukana Suomalaisen teatteriseuran esityksissä laulamassa ja esitykseen otti osaa kuuluisa näyttelijätär rouva Ida Ahlberg--Kivekäs saaden esityksestä laakeriseppeleitä. Oli kuullut, että Ilmajoella puuhataan seuranäytelmiä joulun ajaksi. Loppi oli myös nähnyt musiikkiseuran konsertissa ruustinna Rosengrenin ja yhden fröökynöistä.

Tammikuun 6 pv 1899 Rinta-Nikkolan talossa perustetaan Ilmajoen Nuorisoseura. Ensimmäinen esimies on Kaarlo Lanne, varaesimies J.H. Roos, kirjuri ja rahaston hoitaja C.A. Nordberg ja muina jäseninä Edla Lanne, Liisi Manberg (Ilmanen) Elina Ala-Pirilä (Kuhna), Ruura Pirilä, John Sandström, Mikko Tähtinen ja Juho Lauronen.

Moni näistä nimistä esiintyy Juhon elämässä eri vaiheissa, erityisesti Juho Lauronen, josta kirjassa on oma osuus. Myös Kaarlo Lanne on Juhon kanssa pitäjän kärki-isäntiä monissa maatalouden hankkeissa ja kilpailuissa.

Nuorisoseuralaiset antavat esimiehelleen kuvakansion seu-

ran jäsenistä, josta kansioista on tässä kirjassa useita nuoruu-
denkuvia pääosin vuodelta 1904.

Eliinan kirje 8.1.1889

"Hyvä Juha!

Juha Juha! Minä en ole voinut aavistaakaan, että Sinä noin äärettömästi minua rakastat ja että minun tähteni olet niin rajat-
tomasti kärsinyt. Waan en minä olisi ansainnut semmoista rak-
kautta Sinulta. Olen ollut niin paha. Jos vieläkin tunnet voivasi
rakastaa minua – niin tule ja ota omaksesi sydämeni ja käteni.
Ja minä tahdon jumalan avulla palkita koko elämälläni Sinun
rakkautesi ja kärsimyksesi. Waan jos et enää minua rakasta –
niin Jumala antakoon minulle voimia tyytyväisesti kärsimään,
mitä olisin ansainnut.

Olen ollut koko joulunajan niin tuskallinen ja onneton,
vaan nyt tunnen sydämessäni suloisen rauhan. Nyt en voi

enempää ennenkö kuulen mitä sinä aattelet. Tahtoisin mielelläni tavata sinut pian, saada kaikki selville.

Tänä iltana oli meillä rouva Pihlman, Liisi Manberg, Sallmen ym. ja he päättivät, että he tulevat sinne teille torstaina ja äiti lupasi myös tulla. Minäkin tulisin, jos pääsen.

Ylistarossa olin huomaava, että epäilet minun rakastavan Laurosta, mutta siinä suuresti erehdyt. Hauskaa ei ollut siellä, sillä sydämeni oli niin kipeä. Jos olisin kirjeesi saanut ennen kuin lähdin, niin kyllä se matka siihen olisi jäänyt. En tiedä mahetaneko saada tätä kirjettä ennenkö tulen sinne.

Ehkäpä Jumala kuitenkin on meidän yhteen luonut! Hyvästi Ellisi."

Päiväämätön kirje Elinalta Juholle seurusteluaikana

"Armaani ! Kiitos sydämellinen kirjeestäsi! Kyllä minunkin mielestäni olisi parhain mitä pikemmin julkaista kihlauksemme.

Armaani!

En ole enempää.

Kiitos sydämellinen kirjeestäsi!
Kyllä minunkin mielestäni olisi parhain
mitä pikemmin julkaista kihlauksemme.
Sillä tuntuu ikävältä kun ei saa va-
paasti näyttää kakamaailmalle että
olemme toisemme amat. Siis tee vain
niinkuin tahdat. Isä ja Äiti ei ole
tulleet kotia, mutta kyllä ne pian
tulevat, ennen iltana kuitenkin.
Walokuvasta kiitos sydämellinen.
Terve tuloa! Hyvästi! Tervehdys
uskolliselta Elliltä

Sillä tuntuu ikävältä, kun ei saa vapaasti näyttää koko maailmalle, että olemme toisemme omat. Siis tee vain niin kuin tahdot. Isä ja äiti ei ole tulleet kotia, mutta kyllä ne pian tulevat, ennen iltana kuitenkin.

Walokuvasta kiitos sydämellinen. Tervetuloa! Hyvästi! Tervehdys uskolliselta Elliltä. En ehdi enempää.

Kihlaus 29.5 ja vihitään 13.6.1889 Eliinina Jaakontytär Ala-Pirilän kanssa, joka oli syntynyt Pirilässä 4.2.1868.

Juhon kuva on vuodelta 1883, johon palataan myöhemmin. Elinan kuva on ehkä vuodelta 1904

Minkäänlaista hääkuvaa ei löydy, eikä kirjeistä löydy mainintoja hääjuhlista, mutta onnitteluista voisi päätellä, että Elina on muuttanut Koskenkorvalle jo ennen vihkimistä?

Katilan tilalta Sofia ja Isak Hannuksela onnittelevat runolla omaan kotiin muuttaneita Elinaa ja Juhon 10.2.1889:

Kaikki mikä on pyhää, ylevää
Kaikki mikä on maailmassa suurta
Kaikki mikä rintaa lämmittää
Kaikki on kodin lieden alkujuurta
Majassa myös teidän loistakoon
Kirkkahana tämä taivaan laina!
Ilon riemun saakoon nousemaan
Valoksi kanssamme ja Isänmaan!

Tilan rakennukset ovat jo rakentuneet ja asunto oli valmis. Myös aitta ja sen takana oleva savusauna ja pajarakennus (puutarhatalon ulkorakennus) ovat paikoillaan kuten edellä olleesta karttakuvasta huomattiin. Juho kirjoittaa 1907 kirjeessä isälleen rakentavansa yläkertaa. Tässä kuvassa näkyy parveke, joka on saatettu rakentaa tähän aikaan ja siinä näkyisi olevan kannattimet eli sen alla nykyään oleva huone olisi tehty myöhemmin eli Inkerin naimisen jälkeen (1909), kun tarina kertoo, että uusi makuuhuone oli rakennettava, kun Inkeri ei halunnut salin peräkammariin, joka oli ollut Juhon ja Elinan "lemmenpesä" jossa sai alkunsa 10 lasta. Eli kuva on vuodelta 1908 ja otettu lehtijuttuun joka on kirjattu toisaalle.

Vuoden 1890 tienoilla perusti nimismiehenrouva Sofia Hulden Ilmajoelle sekakuoron. Hän johti sitä vuoteen 1901 asti, jolloin perhe muutti pois Ilmajoelta. Sen jälkeen kuoroa johti joitakin vuosia opettaja J.A. Kari. Juho Kuhna lauloi myös tässä kuorossa. Tiedossa ei ole miksi kuoro lopetti toimintansa. Edellä oli kuva tästä kuorosta.

Inflaatio ennen vuotta 1890 on ollut kolme vuosikymmentä deflatorinen -80 ja -70 luvulla useimpina vuosina, ja etenkin 60-luvulla. Inflaatiota oli enemmän vain 1881 ja 1889 ja 1871 ja -72 sekä 1868. Monina vuosina laskua oli 7-9 % vuosittain. Keskimäärin 1880 luku -4.3, 70-luku -2,9 ja 60-luku -21 %, joka selittyy, kun Suomen markka tuli käyttöön 1862 ja haki vielä arvoaan.

Torpparisopimuksia 1890:

30.3.1890 Torppari Salomon lisakinpoika Mäkelä ja vaimonsa Susanna Samelintytär, heidän elinajakseen eli 50 vuodeksi. Välipuheet:

Kahdeksan tynnyrin alaa peltomaata Rotevan keroosta larvahan päin Antti Mannilan rajaan asti ja Rannoon rajasta mäkeen saakka. Peltoa ei saa polttaa.

Polttopuiksi maassa makaavia ja kuivia puita ja 4 syltä kasvavaa metsää, haloot korkeintaan 7 korttelia pitkiä. Airan värkkiä saa hakata yhden kuorman seipäitä ja yhden kuorman airaksia joka toinen vuosi. Kaikki nämä mistä isäntä viisaa.

Torppari saa hakata talon metsästä 7 kyynärän navetan hirret sekä 9 kyynärän ladon hirret.

Torppari saa pitää eläimensä talon metsälaitumella.

Etuja vastaan päivätöitä vuosittain talon ruuassa: Viitenä ensi vuotena 2 viikkoa talvella (tammi-huhtikuu) ja 2 viikkoa kesällä (kesä-elokuu). Viiden vuoden jälkeen yksi viikko talvella ja 1 viikko kesällä.

Kymmenen vuoden kuluttua oman ruokaiseksi yksi päivä viikossa.

Ilman lupaa ei saa myydä tai vaihtaa torppaa. Jos ehtoja ei täyty on hän käskyn saatuaan ensi muuttopäivänä menevä torpasta pois. Sopimuksen voi kiinnittää tilaan.

Kirjeitä meren takaa:

Etelä-Pohjalaisten muuttoaalto Amerikkaan "kultaa vuolemaan" oli voimakkaimmillaan ja koskettaa myös Juhon ja Elinan lähipiiriä.

Juho saa kirjeitä Amerikasta lapsuudentoveri Jaakko Antilalta ja hänen kanssaan matkustaneelta Sanna (Sanni) Hannukselalta Juhon serkulta, joka pakenee Amerikkaan Juhon ja Eliinan häiden alla ja nuoruuden muistot ovat molemmissa kirjeissä varsin koskettavia.

Kirjeet kertovat lähdön syistä, elämästä Astorian alueella, jossa oli paljon Suomalaisia, mutta kirjeistä ilmenee myös tapahtumia Suomessa ja siksi ne ovat mukana kirjassa.

Sanna kirjoittaa Juholle lähes samana päivänä ja ih-

Maria Kuhna ja Sanni (tai Sofia) Hannuksela

mettelee, kun Juho ei lähettänyt terveisiä hänelle Jaakon kirjeessä.

Sanna oli Juhon äidin Liisan sisaren Maria Hannukselan tytär. Sukukirja kertoo, että Sanna toimi kansakoulunopettajana Lapualla ja opettajana Vaasan tyttökoulussa. Meni siis Jaakon kanssa yhtä matkaa Amerikkaan 1889 ja kuoli siellä tapaturmaisesti 11.2.1898, hänellä oli kaksi lasta Mr. Oströmin kanssa. (Lempi ja Hilja)

Sanna oli mukana Amerikassa näytelmätoiminnassa ja tämän harrastuksen parissa ystävyys Juhon kanssa ilmeisesti oli syntynyt. Kirjeen otsikko ”Rakastettuni” ei ole vain näyttämöltä peräisin, sen kirje paljastaa.

Astoria 11.3.1890

”Rakastettuni Juho Serkku!”

”Kohtapa on vuosi kulunut, kun Sinut ja kaikki muutkin jätin – vuosi – vaikea, rikas ja niin pitkä, eikä kuitenkaan kyllin peittämään, haihduttamaan muistojani, ikävääni ja tunteitani.

Luulin niiden jäävän, kun kerralla kaikki jätän – mutta petyin. Nyt huomaan, että se, jota lähdin pakoon, oli minä itse!

Nyt -niinkö olen Americas! Todella ja tiedän, että paistaa toki päivä muuallakin maailmassa kun ”ison ikkunalle, koti talon veräjän suulle”.

Yhtä ja toista olen tuta saanut! Kirjavampi kesäistä kertoa on elämäni ja viime vuosi sittenkin – tuota tarkastellessani huomaan vain itseni kuin ajalehtivana pilvenä tuulen mukaan huojuvana eli kuten täällä sanotaan virran muassa ”triftaarun”.

Niin, teen työtä, teen ”suuta syöttääkseni” ja haaveissa tyydytän sieluni!

Onkos elämä suloinen!!! On kyllä! **Haaveiluni ovat useinkin ajasta, jolloin luin onneni Sinun silmistäsi- aina siihen asti kuin tuo liian välipitämätöin jäähyvästisi jäähdytti elon hehkun rinnassani -----**

Onnellinenkin olen vielä toivoessani Sinun sitä nauttivan – saadessasi elää aina yhdessä sen kanssa, joka on luvannut ja tahtoo Sinua aina rakastaa.

”Oi suloutta taivaan maan!” Taivahinen lienee lempi mi on ihmis sieluun kätkeyty ja sieltä lämmittämään elon kolkkoakin kangasta käsketty.

En taida kyllin niitä tunteitani ihannella, joita tunnen ajatelleeni teidän kotoanne – Sievää sisältä, kaunista ulkoa ja ihana armaan Suomeni luonto sen ympäröi – Se on aat-

teissani – onnen asunto - Onko se Sinun kotisi? On, onhan toki. Miksi tuollaista kyselenkään.

Nyt tarvinnen pyytää anteeksi, suonethan tai suonette, sillä niin, tiedäthän sisko Eliina, että minäkin olen rakastetullesi rakas ja tiesin sen, vaikka en sille tiennyt arvoa panna vaan ehkäpä nyt sen enemmän ja siksi tuo kysymys! Sano Juho sano!

No no, eläs tuota sentään luule, että aivan elän tuollaista romantillista elämää – ei ei!

Olen sen ohessa tuo vanha proosallinen Sanni, kun ennenkin, tavallisesti aina iloinen kuten sielläkin, sitte kun pääsin siihen huomioon, ettei tunne Onni tule ulkoa - eikä sen tuoja välttämättä olla toinen henkilö, eikä sekään ainoastaan yksi ja minulle Sinä!

Tuollaiset huomiot saattoivat mieleeni aatteita katsella tätä maailmaa ulompaa nenäni päätä. Ne eivät hevin mieltäni valtaansa saaneet vaan tulivat ja tulivat yhä useammin sitä mukaa myös toiset aatteet kävivät vieraiksi ja vihdoin näytti luonnolliselta, jopa välttämättömältä, että piti lähteä ulos maailmaan.

Tässä syy tekoon, jota niin on monella tavalla arvosteltu. Olen nyt kurkistellut täällä luontoa ja ihmis elämää- lentänyt paikasta paikkaan Astorian seudulla. Olen ollut joutilaana ja työteliäänä, emännöitsijänä ja piikana sekä seuraneitinä! Palkkaa saan toisinaan enemmän toisinaan vähemmän, kuinka arvellaan täytyvän maksaa saadaksesi pitää hyvän palvelijan, sen arvon olen saavuttanut – mutta siitä huolimatta jätän ison palkan yhtä keviästi, kuin paikan, jossa on vähemmän, kun muuton tuma tulee ja että se mun saa usein valtaansa. Huomaat kun sanon, että olen muuttanut täyttä 12:ta kertaa ja ennen kun tämän saat, olen jo 13:ta kerran tarttunut matka pussiin siirtyäkseni. Paikkoja eli perheitä, joissa olen ostanut on ainoastaan kuusi, neljässä olen ollut työssä ja kahdessa laiskotellut eli pidän päätäni. Vieläpä toisenkin huomioon tulet tästä, että olen usein pääni pidolla! Kahta kuuta enempiä en tahdo olla paikassa, sillä minun hommassani ei olekaan ”raha myllyä” niin myllyä!!

Täällä on tavallista, että tarjotaan ensin vähemmän palkkaa ja sitte jos tykätään, maksetaan enemmänkin – mutta mutta – kun näen nurjan silmän eli huomaan ikävän aatteen vähänkin vaivaavan isäntäväkeä, niin ei raha ole arvokasta minulle ja kun en osaa kumarrella niin vähän kai täälläkin palvelijaa kumarrellaan – oh hoh!!

Ei se sentään niin ole, kun luullaan, että isäntä ja palvelija ovat täällä samat – ei hetikään joka paikassa. Nykyisessä pai-

kassani tosiaankin olen kuin talon väkeä – niin olen ollut aina puolestani – vaan ne ne toiset eivät ole sitä niin vapaasti ottaneet!! - Mutta nythän olenkin perheessä, jonka emäntä on ollut opettajatar ja siis tietää miten ihmisiä tulee kohdella!

Tässä olen vapaa kuin kodissanikin ehkäpä enemmänkin! Väkeä on isäntä ja emäntä ja pieni tyttö. Näille laitan ruuan kolme kertaa päivässä – ei se paljon vie aikaa. Väliajat, milloin laulu harjoituksissa milloin menen näytelmä harjoituksiin tai viisitille kumppanin luona.

Tiedätkös että minulla on täälläkin, täälläkin ystävä – eräs Neiti Sofia Petterson, joka hiljattain tuli Suomesta, Raahesta kotoisin. Ypö yksin olenkin ollut tähän asti kuten orpo, vaan nyt olen iloinen niin iloinen, kun saatan haastella kuten muinoinkin Sanni Talluksen kanssa... siksiäpä lennänkin eli lennämme myötään. Mikäs viitsis nokottaa kotona käskettävänä – Ei siitä leipä leviä! Eipä leviä tulokaan, jos lennämme, sillä ei täällä olla niin kun siellä - kiinni aina.

Eläköön Vapaus.

Tuumannet eipä se alati huvita, että olla myötään lennossa – no kaksi viime viikkoakin engelskaa noin 20 sanaa joka päivä ja käännöstä, kertomusta vielä – mitäs sanot?! Enkö nauti.

Anna anteeksi, jos on pukkia ja plumppuja kun niinkin monta päivää on kyökin pöydällä!!

Terveisiä Isällesi ja "Anoppi muorilleni"! Sisarellesi ja Teille sydämelliset. Miksi et terveisiä edes Jaakon kirjees lähettänyt! "

Muuta kirjeenvaihtoa Sannan ja Juhon väliltä ei löytynyt, mutta arvelen että Juho on tähän kirjeeseen vastannut – saattoi olla Juholle osittain aika yllättävä.

Edellä kerrottiin Juhon ja Elinan väärinymmärryksistä mm. suhteesta Johannes Lauroseen ja tässä nyt Juhon ja Sannan ymmärtämättömistä suhteista ja kylmistä hyvästeistä, jotka molemmat kuvaavat Ilmajoen ns. Alapään nuorison pientä piiriä, jossa tulevaa rakasta ja elämänkumppania katseltiin ja joista kisailtiin. Edellä oli kaksi nuoruudenkuvaa, joissa varmasti on mukana näissä ja myöhemminkin tulevissa kirjeissä esiintyviä nuoruudentovereita ja mm. Elinan muistokirjaan kirjoittaneita.

Seuraavaksi Jaakko Antilan kirjeistä Ilmajoen Jouluun tekemäni tiivistelmä:

Jaakko Antila oli Juho Yli-Könni vanhemman tyttären Susanna Elisabetin poika Jaakko Akseli s. 1.11.1861. Ylioppilas. Mennyt Amerikkaan 1889, jossa kuollut 17.7.1920, kirkonkirjojen mukaan naimattomana.

Hän oli kirjeenvaihdossa Juho Kuhnan kanssa, he olivat viettäneet paljon yhteisiä nuoruusvuosia.

Tässä kirjoituksessa olen poiminut kahdesta kirjeestä Jaakon kertomia asioita Amerikan raitilta, mutta myös hänen kuulemiaan uutisia Ilmajoelta. Kirjeet kertovat myös syitä Amerikan matkaan.

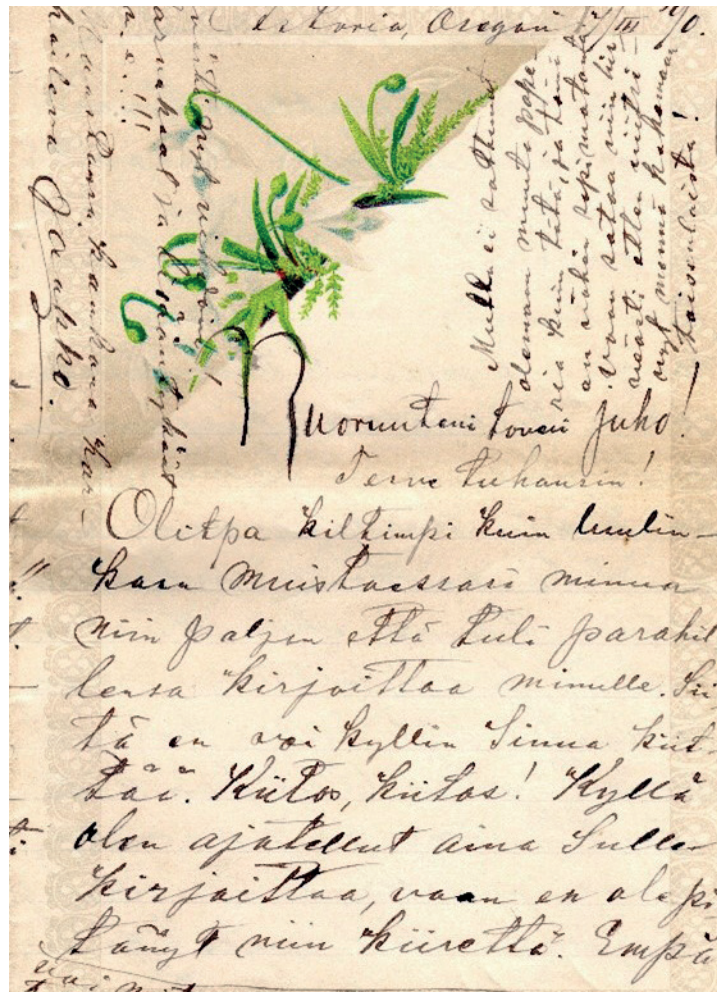
Kirjeet ovat, kirjailijalle hyvin sopien, todella pitkiä, joten olen niitä tiivistänyt ja lyhentänyt.

"Tämä kirje tulee nyt semmoista soppaa, vaan kirjoitan mitä vain päähän pälkähtää. Mitäpä tässä kursailla, kun niinkin tullut kirjoittaa. Ja kun näkisit, miten nopeaa tätä tulee niin etpä moittisi ja sanoisin ompa sen klopinkäsiala vielä huonostakin huononnut. Kyllä saan parempaakin. Katsoppa nimeäni visiit kortissa, vaikkama se itse sanon. Ja siis miten tätä taas venyy!"

Suorat lainaukset ovat lainausmerkeissä muu teksti on tiivistyksiä ja selvittäviä kommentteja.

Ensimmäinen kirje on päivätty Astoria Oregon 7.3.1890. Oheisessa kuvassa on kartta alueesta, jossa oli varsin paljon suomalaisia.

Kirje on vastaus Juhon kirjeeseen ja siitä ilmenee,

ettei muut pojat Ilmajoelta ole hänelle kirjoitelleet, muualta päin Suomea kylläkin oli kirjeenvaihtoa ollut ” Enpä olekkaan sinne Ilmajoelle kirjoittanut muille kuin noille tyttölapsille”.

Jaakko oli asunut nykyisen Ilmajoen Kestikartanon paikkeilla ja Juho nykyisen Kuhnalan päiväkodin alueella, joten yhteistä raittia ja tapahtumia muisteltiin lämmöllä.

”Niin kyllä minäkin muistan Sinut usein, enkä tietysti ”Jukkaa” tule konsanaan unohtamaan. Kaikissa lapsuuteni ja nuoruuteni hauskimmissa kuvissa, jotka mieleeni ovat jääneet, olet Sinä aina etujoukossa. Montahan sulahetkeä on vietetty Ilmajoen ihanimmalla paikalla. Monta kertaa talsittu teiltä meille ja meiltä teille. Usein tavattiin tuumia miltä mahtanee tuntua vanhoilla päivillä muistellen entisiä, luoda katse aikoihin nuoruuden. Saammeko tuota koskaan tehdä. Onko mun täältä vielä sallittu palata?”

Juho (Jukka) ja Jaakko olivat olleet innokkaita näyttelijöitä ja Juho kysyi kirjeessään, onko harrastus jatkunut:

”Kysyit näytelmistämme. Niin me täällä elää rellestämme ja rehustamme vallan hupaista ja vapaata elämää. ”Kosijat” on näytetty kaksi kertaa ja ”Ainoa hetki” yhdesti. Nyt harjoitellaan ”Roinilan talossa”. Mainion hyvin ne on aina mennyt. Sanni (Hannuksela) oli sangen hyvä Räsäskänä. Ainoassa hetkessä hän oli Fiinana, minä en siinä ollut lainkaan. (Maisterina oli Ahlgren, luutnanttina eräs Riippa. Iisun tempun muistin kyllä usein!)”

Näytelmät olivat menneet hyvin ja tuottaneet myös taaloja: ” Väkeä oli ahdinkoon asti ja taaloja tuli enemmän kuin siellä markkoja.”

Juho oli yhdessä mm. Jaakon veljen kanssa perustanut Ilmajoen soittokunnan, jossa tehtiin raittiuslupaus ja tätäkin asiaa Juho oli tiedustellut: ” Raittiusseuramme, joka nyt, Jukka, toki Jaskakin kuuluu, on vireällä ja hyvällä kannalla. Ahlgren on esimiehenä. En ole kovin ahkeraa sentään ollut heidän viikkokokouksissaan. Kerran kuukaudessa on veljien kokous, jonne saa tulla niin vuohet kuin lampaatkin”.

Juho oli kertonut laajasti kuulumisia ja vastauksista ilmenee minulle hyvin tuttua, kuulumista Könnin sukuun, mutta myös arvelun varaan jääviä kohtaloita – voisiko joku lukijoista näitä sijoittaa oikeisiin henkilöihin:

”Tervehdi Mamma Katilaista ja Mestari-Heikkiläistä kun näät. Saipa Otto nyt todesta hyvän hauskan talon, pääsi oikein ”tilool-len” kuten sanotaan ja emäntään kotiinsa. Ja Otollekin jo poika. Kovasti ne vain sikiävät kaikki! Onpahan siellä nyt häitä vietetty

tänä vuonna siis ristiäisiä, jos he kaikki tulevat särällen! Kuinka tuo priuska ”Yljä” nyt niin sattui kipiäksi juuri häissään!

Vai kuollut se Tallusparka nyt on! Olipa tuo hyvin outoa kuul-la. Sanni paralla mahtanee olla nyt kovin ikävää. Kuinka outoa kuvitella sitä Sannia leskenä ja ---- Kovin häntä säälin ja ikäväl-tä tuntui tuo kuolon sanoma.

Olipa Mamustakin hauskaa kuulla jotain, kun en ole koko ka-karasta kuullut tänne mitään. Sanoppas hänelle sangen paljon terveisiä.

Maria Jakovlevnan nimen olen useasti nähnyt sanomissa. No jo maar Ilkkakin tarttui! No jo toki hyvät ihmiset! Mutta sehän nyt vasta sopiikin näin kaukaisenkin mielestä. Tervehdäppäs likkalan ”Yljää” ja onnittele puolestani, muistuu tässä mieleeni, että olen hänelle valokuvan velkaa, kylläpäs sen täältä joskus lähetän. Kyllä maar Tiltun nyt sen kouris kelpaa!

Kovin siellä nyt tosiaan on naimaan yllytetty mitähän tiennee-kin, tokko vedenpaisumusta sillä sanotaanhan sanassa: ”he söivät, joivat ja jne.” Sus varjeltoon!

Hauskaa kun Lapuallakin nyt on kansanopisto, se varmaan paisunee hyvin mahtavaksi ajan mittaan.

Vai on siskosikin mennyt yhä vain hienostumaan, niin niin ällös sinä pahakses pango, tarkoitan tietysti henkisesti.”

Katilat ja Heikkilät Seinäjoen Ala-Kylästä ovat Könnin sukua, ja Otto siirtyi juuri Kohtalan talon isännästä Heikkilän talon isän-näksi naituaan Mestari-Heikkilän tyttären Marian. Juhon sisar Maria seurusteli papiksi valmistuvan Johannes Laurosen kans-sa, mutta ketä olivat Ilkka ja Tiltu ja entä Tallusparan leski San-ni? Entäpä Mamu ja mystinen Maria Jakovlevna?

Kirjeen loppu yleensä lähestyi Jaakon mielestä silloin, kun ruvettiin puhumaan säästä, kun ei enää muutakaan asiaa ollut, mutta kirjeen aikoihin oli alueelle satanut lunta, joka oli monel-le aivan ensikertainen kokemus. Säästä ja alueesta kirjoitettiin seuraavasti:

”Ilmanala täällä on erittäin suloinen ja terveellinen. Raitis tuu-li yhä mereltä. Mahtavaa ja mieltä ylentävää on katsella Colum-biaan, jonka näen ikkunastanikin. Sen aaltojen loiskeessa tätä kirjoitan. Nytkin juuri katson, kun suuri komea laiva lähtee tuolta San Franciscoon. Suurempi osa kaupunkia on rakettu virran päälle patsasten nenään. Ajattele kuin runollista. Suuren myrs-kyn raivotessa huonetta vain lullaa, hyvät ihmiset!

Kaikki kadut ovat lankuista, käsipuut kuten silloissa. Näitten yli toisinaan jokin juoppo hoipertuu ja suistuu vinhan virtaan jon-ne ijäksi katoaa. Kaksi kertaa vuorokaudessa ei kaupungin alla

ole tippaakaan vettä, paitsi äärimmäisten talojen, nousuveden aikana on useita syliä.”

Juhon äitipuoli oli Jaakkoa ja Sannia pelotellut Amerikkaan menosta, että siellä on paljon kärpäsiä ja Jaakko muistelee: ”Muistui tässä mieleeni, kuinka ”äitisi” tapasi minua peljättää ja nauraa, että täällä on niin hirveästi kärpäsiä. Sano hänelle, että täällä ei ole niitä niinkään paljon kuin siellä. Vaan kun niitä vähän enemmän näen, muistan aina hänet.

Ensin kun tänne Amerikkaan tulimme, oli meillä Sannin (Hannuksela) kanssa niin hauskaa, kun kumpikin muisti aina kärpäsistä Kuhnalan emännän. Ja kyllä niitä idässä olikin, että ei se emäntä niin honkiin horaannut.”

Seuraavaa kirje oli päivätty Willapa Washington 14.2.1891

Oli siirrytty Astoriasta Willapan puolelle ja se oli Jaakon mielestä tylsä paikka:

”Jos olisin Astoriassa, olisi sieltä aina jotain vaan täällä on aina aivan oudot olot ei näistä ole mitään kertomista. Sangen hyvinvointinen ja terve olen aina yhä ollut. Jonkun viikon päästä menen Astoriaan kalastamaan. Lammin missinkin taas näkee pitkän ajan takaa; mitenhan taas on morneva, sillä hän aina talveksi lihos ja suveksi laihtuu. Hän on sen itse mulle huomauttanut; asia onkin todella niin ja kyllä hän viihtyy täällä luullakseni koko lailla, mikseipäs sitä aina ajanpitkään kotiintus. Tarkkasen kanssa olen kirjeenvaihdossa. Sain häneltä ensin vallan arvaamattoman kirjeen. Hän lupaillee ja lupaillee tulla tänne keväällä. Voipi hyvin tullakin. Pian minäkin tästä pistäydyn San Franciscoon. Niin me täällä vain vieraillemme! Tyynenmeren rannalla! Viiden vuoden päästä hän lupaa tulla Suomeen.”

Tässäkin kirjeessä ilmenee Jaakon erikoinen kyky osata eri kieliä, jota hän kuvaa varsin lennokkaasti ja toimikin sitten kielenkääntäjänä:

”Voi miten paljon Jukka minä täällä sentään lueskelen kaikkea Hyvää ja kaunista englantia ja monet muut kielet ovat mulle jo aivan kuin suomen kieli. Olen oikein jo kyllästynyt lukemaan

englannin kielellä. Vaan onhan mulla varaa muutella kieltä ja ottaa toinen kirjan. Norjan ja Tanskan kielenkin taidan jo perin pohjin aivan kuin ruotsinkin. Spanian ja italian kielet jo kans rupeavat menemään, puhumattakaan niistä kielistä, joita jo koulussa aloittelimme. Sillä kaikilla niillä luen täällä, etteivät

unohdu. Täällähän löytyy kirjakaupoista, jos minkin kielisiä. Tuollainen vaihtelu lukiessa on niin hauskaa.

Kuka sitä viitsisikään täs yhdellä eli kahdella kielellä lukea.

Miten pian ja helposti jo opinkin muiden kielen. Ei se ole mulle enää mitään, sillä olen niin useita jo oppinut venäjääkin. Toki täällä luin ehkäpä siitäkin vielä jotain hyötyä.”

Jaakko lähetti terveisiä Juhon emännälle ja ihmetteli, että kirjeessä Juho puhuu koko ajan ”vaimmoni” eikä Elina ja viisastelee, kun heidän ensimmäinen lapsensa kastettiin Ailiksi, kun oli aiemmin niin ihasteltu Synnove nimeä.

Sitten läpikäydään muita nuoria pareja ja luetellaan heidän lapsiaan ja kerrataan Sannin eli Fru Tallub vaiheita, josta Jaakko kirjaa: ”Tästä johtuu mieleeni, miten täällä saa kovin kaikkia karahteerata tuli sieltä millainen piiantyllerö tahansa lantapaa-rien nenästä tänne ja ottaa täällä jonkin renkipojan niin menep-

päs vain sanomaan häntä muuksi kuin missiksi (rouva) kylläs pian kuulisit.”

Edellisen kirjeen mystinen Jakovlevna kuvataan nyt seuraavasti: ”Sitä Maria Jakovlevinan historiaa! Maria parka, kyllähän hän elää liian vapaasti, kuten niin moni muukin. Vaan hän tekee nuo tulmunkkinsa päissään, siksi tulee vähän säälivämmiin niitä tuomita.

Ihminen ei ole sama päissään kuin selvillä.

Hänessä löytyy niin paljon jaloa ja hyvää tuon kaiken horjuvaisuutensa rinnalla.”

Varsin katkerana ja laajasti Jaakko muistelee erilaisia viinanhöyryisiä tilanteita Ilmajoen nuorten kesken, kun häntä oli kovasti sorrettu ja moitittu ja ennustettu että kohta ”päästä viiraa”. Erityisesti tällainen katkeruuden kohde oli Manu, jonka henkällisyys ei selvinnyt mutta lopuksi Jaakko toteaa: ”Miksi sen Manun onkin pitänyt niin suurta rallia olla pelaamassa mun elämäni vaiheissa. En tietysti häntä syytä mistään vaan se on aina niin sattunut.

No hän on nyt pappi ja siinä pysyköön ja menestyköön. Et maininnut mitään hänen morsiamensa nimeään tai millainen hän on, nuoriko ja kaunis, vaikkapa mitäs minun siihen tulee – vai käsiä puserreltiin hm hm !!!! ”

Juhon asioita kommentoitiin mm Koskenkorvalle muuton ja rakennetun talon osalta seuraavasti: **”Mistäs ne komjat vinkkelit täs kaikille. On maar siellä teillä nyt paikat primeeris, ei suotta taittu kirjoittaa mulle, että siellä Koskenkorvalla on kuin nukenkaapissa somaa ja viehättävää.”**

Amerikkaan menon syitä oli varmaan monia ja yleisesti kirjeistä tuli läpi tunne, että lähtijöitä pidettiin maanpettureina ja epäonnistujina:

”Onhan se hyvä asia tuo raittiina olo. Hyvin sen vaikutusta olen huomannut kaikin päin. Kyllä sen monta kertaa tunsin, kuinka myrkyttävästi alkoholi vaikutti ruumiiseeni, vaan joinpas useinkin vallan kiusalla, kun muistin kuinka monta tyhmyyttä olin juomisen seurauksena tehnyt ja kuinka nekin sitten vielä mun hyvän päälle oli käännetty ja enin osa tietysti valhetettu. Mielestäni tein vallan oikein tänne lähtiessäni. Paljon enemmän nyt arvostelen itseäni, suurempi luottamus on itseeni. Kyllä kai siellä pidetään heittäjänä, joka Amerikassa on, vaan sopiipa tulla koettamaan saapiko täällä lurjustella.”

”Mulla ei näet ollut siellä juuri mihinkään virkaan mitään sannottavaa halua ja minä niin en ajoissa sen vuoksi tullut itseäni niihin valmistaneeksi. Eipä sitä saisi katsoa aina niin haluna-

kaan vaan pyrkiä vain eteenpäin. Mutta minkäs sitä luonteelleen voi, tottapa minusta ei ollut sallittu siellä mitään virkamiestä tulla.”

”Rupeaahan tänne vähän niin kuin kotiintumaan, vaan koskaan en tänne voisi oikein sulaa, en vaikka maa palaisi. Usein aattelen niitä aikoja, kun sinne Suomeen tulen. Hyi kuinka kamalaa on ajatella sitä, että jos pitäisi täällä kuolla. Ei kyllä minä siltäkin vielä kuku, enkä ikinä tule katumaan, että tänne lähdin. Oli sitte mitä maansa, kävi kuinka kävi, olenhan täällä ainakin oppinut raittiiksi ja luulen, että sitä voin nyt aina olla. Siellä se ei kenties koskaan olisi tullut parhailleensa.”

”Ei tosi elämä täällä on edessä kuten sielläkin ja vielä paremminkin: ei ole ketään, johon turvaisi. Kukin katsoo vain etuaan.”

”Olisihan sitä saanut matkalta onnittelunkin lähettää, vaan aattelin mitäpä ne siitä hyödyttävät heitä tällaisen maastansa lähteneen onnittelut.”

”Koskahan sitä kuules nähdähän. Voi jos vasta hyvin vanhoina ja minäkin tulla sekaan sitte katsomaan K-korvan mammaa ja paappaa! Niin toivon minäkin perheineni, sillä Jumala varjelleen tässä koko ikäänsä yksin elämästä!”

”Kuinka kaukana sitä sentään ollaan! Onnellisia olette te sentään, jotka saatte aina nähdä.

Synnyinmaa kun hohtaa huomen,

Päivyt piiloon käy sulo Suomen.

Vaan te olette tuon nähneet aina, te ette huomaa sen suloutta täydelleen; minä ehkä täällä nautin siitä enemmän, vieraalla maalla sitä maata täydelleen opitaan maatansa rakastamaan, sen sulous tajuamaan. Minä saan olla hetken sitä paitsi; nauttiakseni sitten sen enemmän!”

”Muistakaa vastoinikäymisen hetkenä, että sentään olette Suomessamme ja se on paljon.”

Kirjeiden toiveista ja suunnitelmista huolimatta Jaakko ei tietoni mukaan vierailut Suomessa ja kuoli Amerikassa naimattomana ilman perhettä.

Tässä vielä kansanopiston 100-vuotiskirjassa ollut Jaakon kirjoittama runonpätkä, joka hyvin kuvaa kaipausta kotiin:

**Nikkolan silta ja Ilmajoen rinta
ja kaikilla mieli klaari.
Kirkko ja muisto ja Korven puisto
ja kaunis Korpisaari.**

Tämän tekstin on hyvin voinut lähettää Jaakko Antila, toimittaja, joka kuului Könnin sukuun.

Kuulumisia Amerikasta.

Könni oli valmistanut Venäjän keisarinhallekin taskukellon.

Venäjän keisari oli myöskin tilannut taskukellon aviopuolisolleen keisarinhalle Könnin kellotehtaalta. Könni valmisti sitten oikein erikoisen taskukellon, joka naksutteli yhdellä voimavieterin kiristyksellä kokonaisen vuoden ja sen lisäksi herätti keisarinnaa aamuaskareilleen joka aamu täsmälleen kello 5.

Keisarihovissa jo luultiin könniläisen naisenkellon olevan ikiliikkuja, mutta kun kuluva vuosi päättyi, niin eräänä päivänä kellokin väsyi — se alkoi istua. Sen istuminen toi Venäjälle pulakauden. Mahtoiko olla ensimmäinen pulakausi Venäjällä?

Keisari kutsui tunnetuimmat kellolääkärin ja mestaritkin antamaan uutta vauhtia könniläiselle naksuttajalle. Kaikista keinoista huolimatta kello ”istui” rauhallisesti. Viimein saapui eräs maalauskello-

seppä, joka älysi keinoon könniläiselle. Hän esitti: ”On parasta kutsua itse Könni Ilmajoelta, joka kellon valmistanutkin on, niin hän ehkä voi auttaa väsynyttä naksuttajaa”. Esitystä seurattiin. Könni sai kutsun saapua Pietariin, missä keisarin hovissa on ”vedettävä” istuva pienikokoinen könniläinen. Kiireitten vuoksi ei Könni voinut itse matkustaa, mutta hän lähetti yhden palvelustyttönsä kelloa ”vetämään”. Ennen tytön lähtöä Könni neuvoi tytölle kellon salaisuudet. Tytön hampaaseen porattiin kolo, johon piilotettiin se ruuvinaula, jonka Könni oli kellosta jättänyt pois — saattaakseen vuoden kuluksaan saapuvan pulan ”kellon vedossa” keisarin hoviin.

Kun Könnin piika saapui keisarin palatsiin, niin hänet riisuttiin ja tarkastettiin erikoisen huolellisesti syystä, kun keisaria oli lapsesta lähtien opetettu pelkäämään henkeään.

Tyttö vaati yksinäisen huoneen, jossa hän ”vetää kellon” ja se myönnettiin. Ensinnä tyttö asetti paikoilleen sen ”salaisen ruuvin” ja sen jälkeen kiristi voimavieterin. Koko työ oli suoritettu vajaassa kahdessa minuutissa ja kello alkoi käydä. — Kuka ties, se naksuttaa vielä tänäkin päivänä, mutta jakaa vain leniniläistä aikaa.

Edellä kerrottu on vain yksi niistä lukuisista jutuista, joita kiertelee Könnin mestaruudesta suomalaisten keskuudessa Amerikassa. Edempänä aina asiat paremmin tietään! **Entinen Könnin renki.**

Kangasalla 9/3/1890

Rakas veljeni!

Kiitos sydämellinen kirjeestäsi, jonka sain kauan ajan perästä odotettuani luulin, ettei kirjeeni ole sinne saapunutkaan, koska ei vastinetta ruvennut kuulumahan, muista nyt sentään vähä usijenmaasti, että sinulla yksi ainoa sisar riepu on vaikka kylläkin huono. Kirjeet on hyvin tervetulleita, vaikka ei minun ikävä ole ollut juuri sanottavaa, mutta yhtä kaikki on niin erinomaisen hauskaa, kun saa kuulla mitä sielä Ilmajoella hommatahan.

No niin aikomukseni on mennä täältäpäin sinne Helsinkiin, jos sinä veljeni olisit niin hyvä ja lähettäisit mullen rahaa eisuunkaa muuten menostani mitään tule. En isältäkään saa kumminkaa niin paljua, jotta sopis Helsinkiin lähtiäkkää. Täältä menee yksi Neiti Maria Eklunti kohta Pääsiäisen jälkehin Helsinkiin ja meillä on ollut puhetta, että menemme yhdessä. Hänellä on kans heikot silmät ja menee lääkärin työ ja on luvannut minutki toimittaa hyvän lääkärin työ. Hän on ollut jo ennenki silmäinsä kans sielä ja sanoi tietävänsä mikkä on parahuusia silmälääkärinä. Kyllä hänen kans olis hauska matkustaa, joka on jo ennenki sielä ollut, mutta en tahdo ymmärtää missä saisi kulumahan ne Pääsiäisen pitkät pyhät täällä tulee niin äärettömän pitkäksi pyhät, ettei tahdo saara missään niitä kulumahan. En tahro tietää mitä tekisin lähtisinkö yksin H vai orotanko sitä Maria. Pelkään millä saisin kulumahan ne pyhät täällä, sillä tämä jakso loppuu Pääsiäiseksi ja sitten kaikki työt lähtevät kotiansa. Niin sen tähdenki olis ikävä tänne jäärä yksin. Neuvo nyt hyvä veljeni mitä minä tekisin. Mieleni tekee sinne, ku nyt kerran näin likillä olen. Kirjoita nyt rakas veljeni pian minullen, ei tämä jakso kestä enää, kun kolme viikkua, jos ei rahaa kovin paljo kuluu niin tulisin tänne jälleen Helsingistä päin, mutta sitä kuluu niin hirviästi. Ei täs kolmes kuukaures opi paljo mitään, se on niin lyhyt aika, jos olis nyt toisenki kolme kuukautta, niin sais kutoa aiva kankaita

Sano nyt sinäki mitä tekisin, jos olisin eli tulisin kotia.

Aika kuluu kyllä hurjasti työn hommassa niin ettei huomaakkaa, kun jo on viikko kulunut ja terves olen ollut ja lihavana pylälerönä palajan niin kun Pappilan Aino ennustikin.

Kirjoitan nyt rakas veljeni pian ja muista nyt se

jää hyvästi ja voios hyvin toivoo siskosi Maissi sano Eliinalen paljo terveisiä

Kangasalla 27.3.1890

Maria oli saanut Maria Manbäriltä kirjeen, joka oli ”niin kauhian kamala, etten ole senlaista kirjettä tänne orottanu. Mitä sielä Ilmajoella minusta pauhaavat voi minua poloista raukkaa, kun en saa rauhaa täälläkään vaikka näin kaukana olen ja juuri sitä varten tänne tulinkin, jotta niiltä kielitteliöiltä rauhan saisin. Niinku tierät sain siltä Pertulta kirjeen talvella. Minä en ole siitä räknänny ikinä mitään, enkä sitä enää muistanukkaan. Maria kirjoitti, että isä ja äiti siinä ovat olleet kosia miehenä, mutta sitä en sentään vielä usko, jotta ne niin hulluja olisi.”

Maria lähettää veljelleen kirjeen nähtäväksi ja kertoi miten kauhean paha olo on ollut. Maria ei kokenut olevan syypää siihen, että Perttu hänelle kirjoitti ja äiti ei ollut osannut pitää suutaan kiinni.

Ongelmana näytti olevan, etteivät Manbärin tyttöraukat löydä sulhasia? ”En tule täältä takaisin ennen heinäkuun puoliväliä, tottapa sitten Manbärin tyttärillä kaikilla mies.”

Kulkiessani tässä kerran Ilmajoen hautausmaalla huomasin, että ainakin kaksi tytärtä olivat jääneet vanhoiksi piioiksi!

Maria vielä vakuutta, ettei tule kunnioittamaan Tiltan ja Ilkan tai Liinan ja Pertun häitä.

Kangasalla Tursolan kylä Lemolan talossa sunnuntaina 27.4.1890.

Seuraavassa kirjeessä ikävä oli jo hellittänyt, mutta tuskaa toi tieto Luutnantti Jussilan kuolemasta, joka oli hiljan vierailut ja Maria pohtii miten ikävää olisi, jos ei isää tai veikkaa enää koskaan näkisi.

Maria kertoo myös, että äiti on ruvennut oikeen ”kylää hyppäämähän, kun minä pois menin, niin ei hänen aikansa kulu kotona ja isä, joka ei siitä kylillä hyppäämisestä yhtään pidä, niin siitäkin niillen tulee vänkä usein.”

”Mikä siinä tulee neuvoksi, jos se isä hakkaa sen Hopiavuoren metsän aiva pilalle. Ei siitä saa sitten enää mitään, jos sen myisikin, en minä sitä kumminkaan ikinä tarvitse, kyllä se olisi paljo parempi, että sen myisi pois. Kyllä minä vanhana piikana pysyn, ei se muuksi muutu, en minä rakas veljeni yhtään karu, vaikka en ole sikaa säkkiin pannut, silloinhan se päin on ollut, kyllä se nyt on jo myöhäistä, mutta en sitä yhtään välitäkään.”

Aivan samaan kirjoittaa myöhemmin myös Suoma ja jääkin vanhaksi piiksi, mutta tässä taisi velipoika olla puhemiehenä, kun Maria alkaa pian riata Juhon lapsuudentoverin, papiksi aikovan Juho Laurosen kanssa.

Antti Mannila kiinnittää torpparisopimuksen 18.4.1890
Sopimus on laadittu 6.3.1887 ja kirjattu edellä.

Kangasala 15.5.1890 Maria kirjoittaa Eliinalle ja Juholle
"Aina kaivatut Siskoni ja veikkani"

Maria oli äärettömän onnellinen, kun hänen Sofian päiväänsä oli muistettu ja kertoi tarkasti päivän kulun ja kaikki toimet, kuinka oli oltu johtajattarella sekä aamukahvilla, että iltateellä ja laulettu monia lauluja.

Illan suussa oli vielä menty Kangasalan harjulle, jossa palokunta tapasi soittaa joka pyhäiltä. Siellä oli kruunun tekemä huone, jossa tasainen katto ja sieltä näkyi kauaksi. Tanssittiin urkutehtaan Thulen kisällien kanssa, mutta ei "täällä kasevia poikia näe."

Sieltä tultua olis sitte kirjoitettu tätä monisivuista tarinaa kello kahteen asti yöllä.

Urkutehtaan johtaja Martti Tulenheimon matkasta 1917 Koskenkorvalla kerrotaan kirjassani Saappaan jäljet seuraavasti:

"Viimeistähän silloin, ku pohojalaaset tuloo..."

Martti hymähtää murteelle, jota viime Pohjanmaan matkallaan oli niin kovasti ihastellut. Hän oli sisarensa puolison Paavo Virkkusen kanssa vierailut Koskenkorvalla Juho Kuhnan talossa. Siellä suojeluskunta-aate eli vahvana eikä Martti mitenkään voinut uskoa, että punakaartit siellä saisivat näin suuren vallan.

Oli ajettu Virkkusten kanssa Koskenkorvan työväentalon ohi matkalla Santavuorelle, jolloin Juho Kuhna oli todennut:

"Meillä ei päästetä huligaaneja kylvöjä estämään ja maatyöt tehdään silloin, kun on niiren aika. Eikä liioin päästetä ruokavaroja ryöstämähän, mutta kaikille kyllä järjestetähän suurusta, jos vain työnteko maittaa."

Kangasala 30.5.1890 Maria kirjoittaa Juholle

Maria oli saanut Juhon rahalahetyksen ja uuden kuvan, jota oli pyytänyt.

Maria harmitteli isän nuukuutta ja sitä, jos täältä nyt pitää takaisin tulla kotiin käymättä Helsingissä. "Nyt jos Flikalla olis vieras förmynteri ottaisin rahaa ja lähtisin matkustelemaan!"

Matkaa suunnitellaan ensin Jyväskylään ja sitten Helsinkiin, mutta toisaalta todetaan, että melkein kaikilla on rintatautia ja

osa ei saa enää kutoa kangastakaan.

Juhon sisko Maiju onnittelee Eliinaa (Aili syntyy lokakuussa) ja kertoo ihastuksestaan:

"Kangasalla 6 p. kesäkuuta 1890

Rakas siskoni Eliina!

Tuliset kiitokset kirjeestäsi. Woi kuitenkin sitä harmia, kun ei se kukka puketti nyt sinne ehtinykkää, kun kirjeesi sain vasta keskiviikkoillalla en voinut sitten enää mitään. Missä erinomaises se kirje niin kauvan oli maannut, kun aina saan ne kirjeet maanantaina jotka pyhänä postiin pannaan. Kun olisin tiistai illalla kirjeesi saanut niin olisin voinut telefoonaata täältä Tampereelle, sillä se on Tampereelta asti. En yhtään tierä minkälainen se mahtaa olla, ovat laittaneen aivan oman makunsa mukaan, pelkään ettei taira olla minkäänlainen. Sais se olla oikeen kauniskin se oli niin tyyris, voi voi, kun minua kovin harmittaa, kun ei se ehtinyt, kai se huomenna eres sinne saapuu. Kirjoita hyvä sisko minkä näköinen se oli

ja oliko edes tervetullut, sitä silkki nauhaa pelkään, että taitaa ne sanat olla hyvin kamalat, sillä telefonasi ja se kulki niin monen miehen kautta ja oli niin vihaasiakin, ettei uskaltanu mitään puhuakkaa, sanoivat vain: kyllä he tietävät minkälaisia sen pitää olla.

Et usko sisko rakas, kuinka tunnen itseni onnelliseksi, kun saan pois olla niistä häistä, en oikeen syytä ymmärrä mitä varten. Ei minulla Tilttaa vastaan ole pienintäkää vihan kaunaan enkä Mariankaan jutusta enää välitä, puhukohon mitä tahtoo. Olen koko päivän ollut kovin ahkera sain juuri tänään kankaan

Juho Kuhna

kuteellen ja täytyy yrittää siksi pois, kun Jyväskylähän lähretään.

Et usko kuinka hauska huvimatka meillä oli eilen, yksi mah-tava talon isäntä nyt juuri on ostanut laivan Vesijärvelle ja hän kutsui Kansanopistolaisia huvitteleen. Ei meitä sentään ollut, kun 13ta tyttöä ja neljä poikaa, ai jesta kuinka hauskaa se oli, se Vesijärvi on niin äärettömän kaunis niin kovin kauniita saaria ja lahtia. Rookas olla niin kaunis ja tyyne ilmakin, niin ajatteles eikö se hauska ollut. Hän haki meitin täältä rannasta ja sitten vei taloohinsa. Sitä väliä on kolme pitkää virstaa ja sieläkös meillä oikeen hauskaa oli. Ajatteles se laivan omistaja on poi-kamies nimensä on Peltonen, sieläkös tytöt oli oikeen piskeetiä kuka emännäksi pääsis. Se oli kovin kaunis talo ja kaunis isän-tä oikeen minunkin sydämeni lähti hemmahtaan. Virvokkeiksi tarjottiin viiniä ja teetä sitten 11ta aikana taas lährettiin järvelle, kun päästiin keskiseljälleen piräytyttiin ja annettiin laivan itsek-seen kellua monta tuntia ja leikittiin jos jotakin. Vasta kolmen aikana pääsimme kotia. Voi hyvä sisko kuinka iloinen olin, kun kirjoitit, että Aino tänne tulee minua poloista tervehtään. Ei se ilo tahtonut mahtua mihinkää, olen orottanu häntä jo kaksi päivää oikeen hartaasti, kirjoita hyvä sisko pian jää hyvästi voios hyvin
Maija siskosi Terveisiä ystävältäni Olga Warikselta”

Tässä todetaan, että aina on kirje maanantaina saatu, jotka pyhänä on pantu matkaan! Tässäpä nyky postille uusia haasteita ja kun myöhemmin todetaan sodan ajan postin heikkoa kulkua niin sekin oli osin nykyistä no-peampaa.

Juhon soittokaveri Matti Loppi jatkaa opiskelua Turussa ja pohtii, ettei naimisiin mennä ennen kuin voi kunnolla laittaa jalkansa oman pöydän alle: ”sitten se olisi hauskaa kuin olisi semmoinen, jolle voisi sanoa, että tuoppas nyt akka tänne pöy-dälle hyvänmoista haukkaamista ja sitten kamariin maata.”

Arvelee pääsevänsä Laihialle vt. lukkarin ja urkurin virkaan, josta voisi olla kiva käydä Ilmajoellakin ja Juhoa katsomassa. ” Sinä poloinen varmaankin olet onnellinen poika, se tuntui sinun kirjeestäsi, se oli niin sinun moisesi, nim. semmoinen kuin olen oppinut sinua tuntemaan, et sinä ole vähääkään kuivunut niin kuin jumalaparatkoon nuo toiset ukkomiehet ovat kaikki teh-neet!”

Matti Loppi palaa asiaan, kun Juho täyttää vuosia, josta lisää seuraavassa luvussa.

Aili Elisabet syntyy 9.10.1890.

Juhon ystävä Mikko Luoma kirjoittaa 6.11.1890 onnittelut pikku Ailin suhteen ja toivoo, että eres 11 vielä tulisi lisää! (Kuin-ka lähellä hän olikaan!)

Kertoo ottavansa vt. urkurin tehtävän vastaan, jos saa palk-kaa 500 mk, josta rukiina 20 mk ja toivoo, että saisi lisäksi 15 penniä/ ripillä käynyt, mutta 10 penniäkin riittää.

Lisäksi hän lähettää rahaa 75 mk, joka menee Juholta saa-dun velan koroihin ja arvelee saavansa vuoden loppuun kaikki korot maksuun.

Kun Juho lainoitti jo Johannes Laurosen opiskelua näyttää näitä opintolainan ottajia olevan muitakin. (myöhemmin velan-maksuongelmiin palataan)

Uusi navetta valmistuu. Käsitti hirsiosuuden ja paikat 30 lehmälle.

Lehtiartikkelissa kerrotaan, että navetta olisi palanut 1889, joka sitten rakennettiin uudestaan? Tämäkin tukee ajatusta, että ta-louskeskus alkoi rakentua jo 1880 luvun alkuvuosina ja päära-kennus valmistui 1886.

Juho alkaa johtaa soittokuntaa, joka saavuttaa entisen soittonsa tason hyvin nopeasti.

Ollilan oluttehdas Ilmajoella palaa ja Juho siunaa kiitollisena, että nyt siitä päästiin, mutta asiaan piti vielä palata, kun tehdas rakennettiin heti uudelleen.

Eliina ja Sofia, sisarukset ja naapurit: Koskenkor-van ja Västilän komeitten talojen emännät.

Juho Kuhnan ja Johannes Laurosen nuoruusvuodet:

Juho Laurosen ura: Vaasan suomalainen lyseo 1882-; ylioppilas 8.6.1890; teologinen erotutkinto 1895; pastoraalitutkinto 5.5.1899.

Vihittiin papiksi 14.6.1895, määrättiin Kaustisen kirkkoherran apulaiseksi, samalla vt. kansakoulun opettaja puolitoista vuotta; Vetelin vt. kirkkoherra 1.7.1899; Kälviän kappalainen 23.11.1899, virkaan 1.5.1900, vt. kirkkoherra 12.7.-1.9.1903; Kaustisten vt. kirkkoherra 1.1.-31.3.1900; Kannuksen vt. kirkkoherra valtiopäivien aikana 10.11.1904, samoin Kälviän vt. kirkkoherra 21.10.1907; Ilmajoen kappalainen 18.4.1908, virkansa ohessa vt. kirkkoherra Seinäjoella ja Ilmajoella eri aikoina; Ilmajoen vt. kirkkoherra 1915, kirkkoherra 1.5.1927.

Rovasti 1927.

Koostettu ja lyhennetty kymmeniä kirjeitä 5 vuoden ajalta. Alkaen naimisiin menosta Juhon sisaren Marian kanssa aina Marian ja Laurosten lasten kuolemaan saakka.

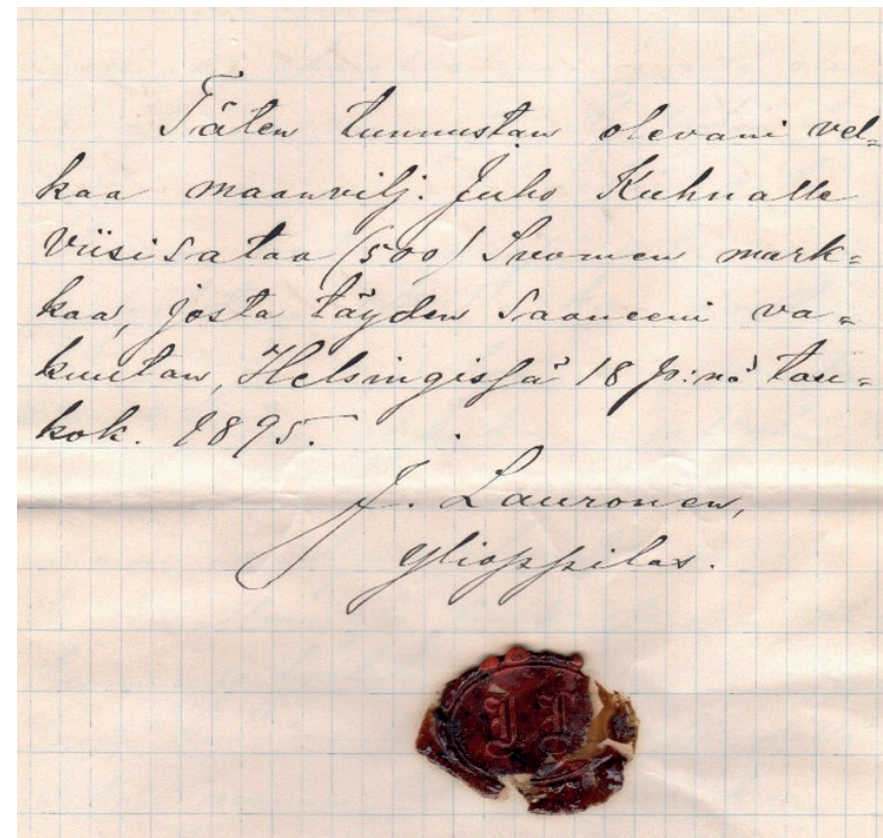
Juhot, joita molempia kutsuttiin myös Juhaksi ja myöhemmin Lauronen otti papillisesti nimeksi Johannes. Kuvattuna 1900-luvun alussa.

Helsinki 24 pv huhtikuuta 1895

Johannes (Juho) Lauronen, Iso-Robertinkatu 9 ovi 16.

H.W.

Terve! Rahakirjeesi olen jo aikoja sitten saanut, vaan eipä ole tullut tässä kiireessä edes kiitetyksi. Mutta mitäpä siitä on! ”Jos hyvin saa, niin enemmän ottaisi! on tunnettu sananparsa, joka sopii ainakin minuun sovittaa. Sillä asian laita on näes se, että en minä tästä tiedä millä pääsen Turkuun menemään (jos sinne rupeaa pääsemään) ja millä saan papintakin selkäänsä, sillä ne kysyy rahoja.

Puhuin Hakolaiselta, kun hän oli talvella täällä parannuksilla, rahoja, sillä hän oli silloin juuri myinyt metsää, vaikka ei tosin silloin vielä saanut rahoja, jos vain suinkin sopii ja saa omat asiansa järjestellyksi niin, että liikenee minulle rahoja. Mutta kun hän ei tiennyt millä tavalla kotoväkinsä on asiat järjestänyt

sillä aikaa, kun hän on sieltä ollut pois, niin ei hän voinut varmuudella luvata. Sanoin kuitenkin, että jos nyt saadaan asiat menemään siellä maalla, niin että minä voin saada rahoja, niin kyllä hän sitten siinä tapauksessa kirjoittaa minulle. Nyt en ole saanut häneltä mitään kirjettä, siis en myöskään saa rahoja. Ja niin en tiedä, mistä niitä siepata!

Muistaakseni puhuin sinulle joulun aikana jotain sinne päin, että sinä koettaisit minulle rahoja hankkia. Minä tarvitsisin vielä 500 Smk. (Pitää laittaa niin paljon vaatteita ja kirjojakin pitäisi edes jollakin sadalla ostaa ym. silkkiprännäri jne.)

Jos nyt voit eli et hankkia tuon summan jostain niin pyydän, että annat minulle heti tiedon, että saan joko rauhoittua tai ruvetta uusia konsteja tuumimaan. Rahat tarvitsisin saada kummin-kin jo puolivälissä toukokuuta, että ehtisi vielä vaatteita laittaa. Takausmiehistä en nyt tiedä mitään, kun en tiedä mistä päin rupeat rahoja ehkä saamaan, mutta jos sopisi sinun laittaa velka nyt omaan nimeesi, kyllä minä sitten reppaan asiat, kun sinne tulen, niin pääsisin minä tästä kiireestä hyvin vähällä siinä suhteessa.

Ikävä on tietysti sinua vaivata tämmöisiin asioihin, varsinkin kun Knuuttilan asiat ovat niin tuoreessa muistissa, mutta en tiedä kenenkä puoleen muidenkaan kääntyisin, sillä se isäkin siellä on niin aikaan saamaton, että ei ole juuri hänenkään puoleensa kääntymistä. Niin ole nyt hyvä ja kirjoita jos voit eli et minun puolestani tuon mainitun asian toimia.

En vielä kyllä varmasti tiedä ehdinkö tällä lukukaudella valmiiksi, tenttimättä on vielä kielet, kuten useilla muillakin, mutta mistäpä ne rahat sitten sieppaan, jos pääsen Turkuun lähtemään. Lukea täytyy kovasti.

Bäck on mennyt täältä taas Amerikkaan, kuten ehkä tiedät-kin. Hän ja maisteri Järnefelt (myöskin Amerikassa) haastavat kovasti sinne lähtemään, kun valmiiksi tulee, luvataan noin 100 dollaria (huom. 1.500 Smk) kuukausi palkkaa. Raimo Jalasjärveltä, joka valmistuu myöskin nyt, on jokseenkin varma lähdöstään. Kyllähän tuo palkka houkuttelee, kun noin 1.000 markkaa koko vuodesta.

Minä nyt vielä en tiedä ainakaan sanoa menenkö, jolloinkin Amerikkaan, vai ei. Mutta mikäpä siinä taitaa muukaan tulla eteen velkakuorman alla, sillä eihän niitä ainakaan apulaispapin palkoilla makseta. Mutta tulevan kohtalon haltuun jääkööt ainakin nyt nuo tuumat.

Wappukin on tässä kohta käsissä ja lunta vielä maa valkoisena kaupungin ulkopuolella. Eikö maamiestä rupea kesän

odotus jo ikävystyttämään?

No meijeri herrat ovat nyt Hangossa. Otto Edvard Könnikin oli täällä toisena päivänä matkustaessaan Tuomari Laurellin kanssa voimarkkinoille.

Suom. teatteri on täältä jo lähtenyt maita kiertelemään. Mah-tava Faustin esitys Kajanuksen johdolla hurmaa nykyään hel-sinkiläisiä, yliopiston juhlasalissa. Kiireiden töiden tähden olen ollut ottamatta osaa Helsingin riemuun melkein saa sanoa tykkänään. Wappu-illalla aijon mennä niihin kekkereihin, jotka suomenmieliset Pohjalaiset panevat silloin toimeen seurahuo-neella entiselle kuraattorilleen Messmanille. Siinä ehkä tämän kevään riemut. – Miehet, jotka eivät tentti, rupeavat vähitellen tavaroitaan kokoilemaan kotiinsa lähteäkseen.

No Mariikin on jo siellä maalla. Ja terveenä! Kuinkas sinun perheesi voi? Arvatenkin hyvin. En juuri tiedä Ilmajokisten puu-hista mitään- Tiedän sentään, että Seurahuoneellekin on jo suuri joukko hirsä ja riitaa niiden yhteen liittämisestä. Ja että kansanopistonkin nurkalta jo lastu lentää.

Kansanopistoa ja kunnantalon laajennusta rakennetaan.

En nyt tiedä tällä erää muuta ja onhan tässä jo tullut krou-kituksikin koko lailla. Ja tuo Raimokin tuossa härjän äänellään messuja repii (sillä lauantaina pitää meidän mennä niistä tent-timään) niin että eihän tässä saa enää kirjoitetuksi. ”Kiittäkääm-me luojaa...” jne. on aivan penkinalla.

No niin jää nyt hyvästi! Terveisiä pikkuväellesi (Aili, Suoma, Kerttu, Katri), Eliinalle ja Marille, jos hänen satut tapaamaan ym. Woi hyvin!

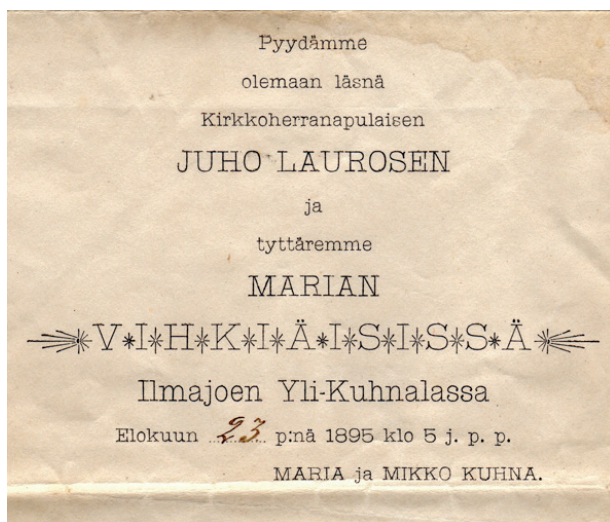
Weljesi J. Lauronen

18.5.1895 kirjeen mukaan asia oli saatu kuntoon, josta vel-kakirja edellä. Tentit olivat hebreaa vaille valmiit ja kovasti mie-tittiin Kuopioon menoa, kun siellä on palkat paremmat.

15.7. 1895 Kaustinen

Johannes pyytää Juhoa puolestaan kosimaan Juhon siskoa Mariaa ja olemaan Kuhnalassa ”notkeana” jos kuulutukset saa-taisiin sunnuntaina 21 pv vireille ja pyysi Juhoa maksamaan tarvittavan maksun. Kaustisilla oli juuri ruotsalainen jumalanpal-velus ja rippi, joten Johannes ei itse päässyt.

Johannes pohtii: ” Onkohan Maijulla kosijanmiehen paita val-miina, se kun pitää olla niin pitkäkin ja sukat! Jos kosimiseen ja kuulutukseen tarvitset valtakirjan niin laitan sen Marille.”

sena. Myös muuttopäivä joulukuussa -95 on kirjaamatta, joten kirkonkirjojen suhteen sanonta, ettei suutarin lapsilla ole kenkiä sopii hyvin näihin kirjauspuutteisiin. Monta rautaa oli tullessa kun kosintakin oli ulkoistettu Juholle, joka sitten jatkossakin hoitaa monet asiat Laurosen puolesta. Etenkin nämä taloudelliset asiat.

13.9.1895 Kaustinen

On kovasti leivottu nisua ja kannettu mööpeleitä sisään ja todetaan että pieni on perhe: mamma ja pappi, jotka toimittavat piian ja renginkin tehtäviä.

"Kovasti ne akkaväki Maijulle niiailevat ja kirkon mäellä pitää kätellä, että katketen ja joka puolelta satelee kysymyksiä: onko frouvalla ollut nyt täällä ikävä?"

Kiitokset teille kotimme alkajaisten avustamisesta ja terveisiä Äidille, Ailille, Suomalle ja Katrille.

4.10.1895 Kaustinen

Oli vihitty kaksi koulua ja kolmaskin jos olisi opettaja, Oppilaita ilmoittautui kumpaankin 60–70.

Juho oli menossa Elinan kanssa Kaustisiin, vaikka arveltiin ettei Elinan matka taida passata (Eeron laskettu aika oli joulukuu) ja kun oli tiedossa, että Johanneksen sisar (Maria Sofia) ja Hannukselan Iska (Katila) olivat myös tulossa niin piti murehtia, etteivät tulisi samaan aikaan, ettei tule ahdasta.

Juhoa pyydettiin tuomaan Roosin kirjakaupasta Johanssonin saarnojen uusimman vihon 85 p hintaan.

Marian tiedot rippikirjassa on Yli-Kuuhnalassa osuudessa. Kuulutus päivä elokuussa on jäänyt merkaamatta kirkon kirjoihin ja hääkutsunkin tarkka päivämäärä on painossa vielä jätetty auki, joten kiirettä on Laurosenlailla pitänyt kirkkoherran apulaisena.

Juhon sisar kirjoittaa lopuksi: "Et arvaa rakas veikkoni kuinka iloinen olen, kun lupasit tulla tänne meitä katsomaan, se tuntui niin sanomattoman hauskalta. Vaikka ei minun ikävä ole pahalle ollut, mutta sittenkin se on niin äärettömän hauskaa, kun saa rakkaita omaisia odottaa vasta ensi kerran ja jo näin kauvan olemme täällä olleet."

Juhon toivotaan tuovan myös rahaa Mikko -isältä, jonka takana on edelleen Marialle kuuluvaa perintöosaa, joita rahoja olisi kipeästi tarvittu edes vähän. Mutta Maria murehtii kuitenkin: "Kuinkahan se Isä parka sielä meneskelee asioidensa kans? Usein hän muistuu mieleheni."

Päiväämätön kirjelappunen: Rakas veljeni

Meillä on täällä harmoninmoinen mutta ei ole minkään moisia nuottia. Muistelen vähän, jotta minullen kerran ostettiin jonkinmoinen alku opetus kirja, jos se löytyis sinun nuotties joukosta niin ole niin hyvä ja pane se tänne, pane muitakin, jos olis senlaisia, joita et itse tarvitse. Meidän isä on kovas innos soittelemahan ei häntä paljo näy päivä kausihin koulusalissa on kaikki päivät välistä äireen täytyy ottaa työnsä ja mennä isää katsomahan. Lähetä nyt edes jotain hänelle niin pian kun mahdollista. hyvästi oma siskosi

17.10.1895 Kaustinen

Kirjeestä ilmenee, ettei Juho tullutkaan niin kuin arveltiin ja Johannes kertoo mitä kaikkia Maria oli tehnyt veljeään odotellessa:

"Melkein "äidille tuli vesipesään"... Hän oli koettanut itseään vierasta varten varustaa – niin kuin nyt Kaustisissa voi. Oli leiponut paripäivää, saanut pappilasta tuoretta lihaa, oli ostanut kaloja useamman sorttisia ja niistä valmistanut noin puolitusinaa räättiä ja puodista oli vielä muutama höyhennetty linnun kruppikin – ja tuo kaikki meni tuuleen!"

Liikaa ei voitu Juhoa kuitenkaan syyllistää, kun oli saatava rahaa Rannan korkojen maksuun 90 mk, eikä papin palkasta sellaisia summia löydy eikä Kaustisiltakaan ole keneltäkään pyytää.

Johannes murehtii saako Juho sadon talteen, kun joillakin kylillä kerrottiin, että satoa saadaan vähemmän kuin katovuosi-na 1867 ja -68.

Juho tulee sitten marraskuun alussa ja hänen kirje Kaustisilta kotiin on Juhon tarinassa.

10.12.1895 Kaustinen

"Siitä nyt on jo kuukausi, kun te täällä olitte. Mutta eihän täällä kuukaudessakaan juuri mitään tapahdu. Mennään vaan entistä tasaista rataa. Mutta on täällä sentään jotain tapahtunut meidänkin suhteen. Olemme, näes, antaneet lupauksemme mennä kevätlukukaudeksi Nikulan koululle. Kaikkea sitä täytyy koettaa, sillä monena mies eläissänsä. Ja oppia sitä on ikä kaikki. Ehkäpä siitäkin jotain oppii saadakseen vakavuutta opetuksessa. Ja tulee siitä sentään hiukan rahojakin. Palkkamme yhteensä nousee kummin-kin 600 markkaan ja ehkä hiukan ylikin. Ja rahaa se on sekin!"

"Wiivymme täällä siis ainakin ensi kesään asti. Mutta kyllä silti olemme aikoneet tulla Loppiaisien jälkeen sinne käymään.

Aina sielläkin vain riitaa ja meteliä kestää! Tarkoitan kansanopistoasiasa. Ja se rehtorikin kehtaa! – toisista ei ole puhuttakaan. Ja vielä itse paljastaa sanomalehdissä halpamaisen itsekkyytensä. Toista me Kaustislaisetkin olisimme häneltä vaatineet! – Minun pitäisi pyytää sinua, että sinä hakisit pappilasta meidän muuttokirjamme."

Kirkonkirjoihin kirjataan vain joulukuu, mutta tämän kirjeen perusteella päiväksi ehkä olisi tullut 12-15 joulukuuta?

31.12.1895 Kaustinen

Joulu on jo ollut ja mennyt ja Uusi vuosi on käsissä.

- Mekin koetimme joulukuusen pöydällemme valmistaa. Joulu menikin erittäin hauskasti. Mutta sitten jouluillalla alkoi Mari tulla kipeäksi ja ei ole vielääkään tahtonut parata. Hän sai yskää ja ensi alussa näkyi vertakin, vaikka nyt ei enää. Ilmajoelle tulo oli epävarmaa: "Ehkäpä ne tulisivat Kuhnalaan hakemaan, sillä sinne täytynee meidän ensinnä sisälle mennä. Ehkäpä sinun sopii antaa tästä Kuhnalaan tietoa. Tulemme siis tällä puheella. Mutta jollemme pääse tulemaan, niin kirjoitan Kuhnalaan vielä ensi sunnuntaisessa postissa kiel-

lon. Mutta jollei kieltoa tule, niin tulemme me.

- Kyllähän ottaisimme Kansanopiston päivällisiin osaa, jos tulemme kerran sinne pääsemään. Mutta eihän sitä nyt tiedä!"

8.2.1896 Kaustinen

Oli muutettu koululle, jossa oli suuremmat huoneet ja työmäärä lisääntyi. Mari on ollut koko lailla terveenä. Vähän koti-ikävä vaivaa, mutta kirjoittaminen on vaikeaa.

On saatu talouteen lehmäkin, vaikkei se vielä lypsä. Ja erittäin mieluinen sauna. Kirkkoherra alkaa olla huononpuoleinen ja kinkerit pelottavat, kun pitää revetä kahteen paikkaan.

Omat pankkiasiat huolettavat ja niistä pyydetään tietoa ja on tuumittu, jos rupeaisi Wapusta yrittelemään Ylistaron vt. kappalaiseksi yhdeksi vuodeksi.

Viileitä kommentteja: "opettaja Eneback on täällä kihloissa neiti Varilan (apuopettaja) kanssa vaikka se pakkaa olemaan samanmoista hompsotesta kuin mieskin itse on. Eikä se Katilan Miskakaan suotta Kauhavalle näytä nästyynä takeissa kulkeneen."

4.3.1896 Kaustinen (Maiju kirjoittaa Eliinalle) Rakas Sisko!

"Tuhansia sydämmellisiä kiitoksia tervetulleesta kirjeestäsi. Onhan siitä jo aikoja kulu-
nut, kun kirjeesi sain ja nyt vasta siihen vastaan, kyllä minä olen aika nahjus sen täytyy itsekkin tunnustaa.

Se itkun touhu tuli aivan siitä, kun se tohtori niin kovin epäili kuinka käyrähän ja minä kun olin kyllä sitä jo ittekseni miettinyt kuinka siinä käyrähän ja vielä sitten kun tohtori sitä epäili niin se tuntui aivan siltä, jotta kuolema siinä tulee eikä siinä auta mikään, ja nyt viimeisen kerran näen omaiseni niin mitäpä siinä muuta taisi, kun itkiä ja sitten vielä, kun on senlainen luonto, jotta sitä niin helposti tulee. Niin eihän sitä tiedä, vaikka ei enää toistansa nähtäisi mutta sen täytyy jättää Jumalan haltuhun se ei parane ihmisen omalla murheella. Kummallista tämä aika on, täällä kuolee ihmisiä niin äkkiä ei ne ole kipiänä, kun muutaman päivän, oikeen täs vähän peljättää."

*Juhon sisar ja Johanneksen puoliso
Maria Kuhna kuvattuna 1885*

24.3.1896 Kaustinen

”Terveiset taas pitkästä aikaa! Tahtoo olla niin työtä, että ei tule kirjoitettua edes, jolloinkin sinnekin päin. Sillä kun ensinnä päiväkauden mäikkää koulussa ja iltaisin lueskelee sanomalehdet ja valmistelee saarnat, joita nykyään on taas kaksi joka pyhä, vielä käy joskus sairaiden luona tai selitystä pitämässä, niin siinä se aika meneekin. Kinkerit ovat sentään olleet ja menneet. Yhden niistä täytyi jättää pitämättäkin, kun lääkäri kerkesi kieltämään täällä liikkuvan kulkutaudin tähden. Täällä onkin kuolevaisuus ollut erittäin suuri. Joskus on haudattu 8 eli 9 ruumistakin yhtenä sunnuntaina ja se on jo paljo näin pienen seurakunnan osalle. Mutta näkyypä se kuolema sielläkin riehuvan. Joulun jälkeen ovat menneet mm. Tuominiemi, Ilkka ja Kuivasten Juho ja isäntä. Ja Tuominiemen ja Ilkan lähtö oli niin äkkinäinen!”

”Noh? Kuinka on sen sinun jalkasi laita? Onko se jo ruvennut paranemaan? On tainnut tuntua hiukan rasittavalta, kun on täytynyt sen tähden hiljaisuudessa olla. – Se Soini nyt teki siellä Helsingissä aika tepposet. Minä olen tuuminut sitä asiaa puolelta, jos toiselta, enkä voi sittenkään ymmärtää.”

Mikko Kuhnaa ja Saimaa toivottiin kylään ja Marikin voi hyvin.

15.4.1896 Kaustinen

Kaivataan vastausta kirjeisiin ja murehditaan miten ensikuussa lankeava vekseli hoidetaan. Mietitään voisiko velan siirtää jollekin Mikko Kuhnan velkamiehelle.

Rahanreikiä on tiedossa ja ”äitikin pahasenmoinen” eikä sopisi oikein visu olla jos tulee jotain tarpeita.

Asian hoitamista uskalletaan pyytää, koska Juhon jalkakin rupeaa jo olemaan paranemaan päin.

Mikko Kuhna oli ”väipähdökseltä” päässyt näkemään missä tytär miehineen ”leipäämme syömme”.

Teerijärveltä oltiin jotain konetta ostamassa, jota arveltiin Juhon tulemaan katsomaan.

Ilmajoelta oli, kuolemien lisäksi, kuultu vain Ilmasen riidasta ja Hopeavuoren Eetun tekemästä ”rävähdöksestä”, jolle toivottiin jättää heidän liittonsa taivaan Herran isälliseen suojaan.” Kuulutukset ja häät Fiian kanssa.

Kaustisilla ollaan sairauksien kanssa välinpitämättömiä ja Maria hoitaa naapurin lasta, kun muut vain toteaa ”ettei tauti tartu eikä rutto rupea”. Koulut oli seisahdoksissa lapsissa liikkuvan tulirokon takia.

Mikkelinpäivänä (29.9) 1896 Kaustinen

Oli oltu useita viikkoja sitten Ilmajoelta käymässä. Kuhnalan emäntä ja Saimi ovat palanneet takaisin varmaankin Kaustisesta ”kyllänsä saaneina.”

Uutta koulua Köyhälle joelle, 6 pitkän virstan taakse, on yritetty perustaa.

Marin kunto on ollut parempi eikä paljon rykiäkään ole tarvinnut joten ”nyt on hyvätkin toivot hänestä.”

Paavo on varttunut ja kasvanut kovin hyvin näihin asti, (Paavo on syntynyt 4.6.96) mutta viime viikolla hän sain yskää. Muuten tuolle nuorelle herralle pakkaa tulemaan Koskenkorvan isännän otsaa. Perheeseen kuuluu Liisa ja hänen tyttärensä ja on ostettu toinen lehmä., koira, kissa ja sika.

Juhon tuloa odotellaan ja toivotaan että Elinakin tulisi ja toteaa että sinähän näytät olevan kans valtiopäivämies valitsijoi- ta. Juhon kiireistä ovat kertoneet Saima ja Mikko: ”Koski näin syksyllä niin voimakkaasti myllyn hiulua pyörittää, separaattorin hiulu vinkuu ja riihikoneesta kultaiset jyvät lukuisina hyppivät – ja tuloja täytyy laskea.”

12.11.1896 Kaustinen

Kauhea ongelma, kun vekseli oli lankeamassa jo 15 pv Vaasassa Pohjoismaiden Yhdyspankissa määrältään 400 mk. Mikko Kuhna oli sen luvannut maksaa eikä Johanneksella ollut nyt rahaa sen ”tukkeeksi”.

”Olisi kauheaa, jos se menisi protestiin, joten koetappa nyt velikulta puuhata niin, että vielä pyhänä saat postissa menemään uuden vekselin ja sen lyhennyksen Waasaan.”

”Olen ostanut tänä syksyä kaksi lehmää, toisen lahtiin ja toisen pitoon ja sinne ynnä muihin ovat rahat menneet.”

Ilmajoen vaalipäivä oli mennyt ja Koiviston ukko oli valittu. ”En minä ainakaan ole sen johdosta pahalla päällä.”

4.12.1896 Kaustinen

Vekseliasiat olivat tulehduttaneet välejä ja Johannes epäilee Juhon sen vuoksi jättäneen kirjeeseen vastaamatta.

Eneback oli yllättäen löytänyt uuden morsiamen ja tuonut kuulutuksen ”kirkon kattoon” ja joulun alla jo häät!

Paavo on murheena, kun ennen niin iloinen poika on mennyt alakuloiseksi. Eikä ole lääkäriä.

15.12.1896 Maria kirjoittaa Juholle

On pahoillaan, kun ei ole tullut kirjettä eikä tietoa koska olisivat tulossa. Maria on ollut paremmassa kunnossa ja voimaantunut, mutta Paavon sairaudesta kerrotaan:

”Paavo on kipiänä ollut jo kolme viikkoa se tuntuu niin katkeralta, kun ei saa lääkärin apua eikä mitään, on se niin pahaa, ettei sanoa taira. Viime viikolla hänes oli niin ankara kuumet ja heikko niin jotta ei jaksanut itkeä ei käsiänsä huiskuuttaa.”

Arvellaan että Elinakin olisi vapaa tulemaan, kun Saimi ei mitään kertonut Eeron kivuista ja toivottiin että jospa Aili voitaisiin ottaa mukaan ”mutta taitaa tulla kylmä matkalla”.

”Saa nährä mitenkä meidän rakkahan Paavomme käyrähän, josko Herra hänen parantaa tähän eli tulvaisehen elämähän, Herran tahto tapahtukoon.”

22.12.1896 Kaustinen

”Ei se meidän vekselimme tepsinytkään. Olenkin sen kelpaamatonna ristinnyt, jonka näet, kun tulet tänne. Siksi en sitä lähetäkään sinne. – Asia oli semmoinen, että minun lähettämäni vekseli oli kerinnyt pankkiin vasta t.k. 16 p:n iltapäivällä, kuten pankki ilmoittaa nyt jälistöpäin, vaikka minä luulin, että posti jaetaan Kokkolassakin aamupäivällä.

Samalla pankki ilmoittaa, että vekselini lankeikin jo 15 p:nä, vaikka kesällisen pankin ilmoituksen mukaan, joka minulla on vieläkin tallella, sen piti langeta 16 p:nä, joten siis olisin ajoissa ehtinyt. Mutta ei kuitenkaan mitään vahinkoa, sillä Friisi oli maksanut vekselini, ettei se joutunut protestiin, jolle nyt saan uuden, Kirkkoheran kanssa tekemäni, vekselin lähettää, koska pankki edellisessä vekselissä moitti sitä, kun sinä olet tuntematon ja että vekseli on tehty 6 kuukaudeksi. Kyllähän ne herrat kronklata osaavat.”

Toivotettiin hauskaa ja iloista joulua koko perheelle. ”Tulkoon siitä todellinen rauhan juhla meille kaikille!” Loppiaiseksi toivottiin Juhua ja Elinaa vieraisille.

2.2.1897 Kaustinen

Johannes onnittelee: ” No kovasti se teidän meijeri on lyönyt leiville. Olette tainneet maksaa kovin vähän kuukausittain maidosta itsellenne. Ei suinkaan sitä muuten ainakaan niin voittoja tule. Onneksi vaan olkoon edeskin päin!”

Mari yskii vain yöllä ja vähissä määrin verta. Lääkärille mennään Evijärvelle, mutta Huittisiin menosta ei taida tulla mitään ja kysellään kun Manda ei ole mitään kirjoittanut.

Paavo on iloinen ja ”minä tässä menenä retuutan töitä sairaiden luona olen yölläkin.”

”Jaa, mutta Wiikko viime sunnuntaista antoi torvisoittokunta täällä meidän koululla konsertin, olihan se meidän oloissa jotakin.”

17.2.1897 Kaustinen

”Terve taas! Olen täällä tuuminut, että taitaisi olla sopivinta, jos minä ottaisin rahaa sieltä Ilmajoelta –joko säästöpankista tai palokassasta- jos sattuisi saamaan, että voisin tykkänään maksaa Kokkolaan mitä on vielä polkupyörän hinnasta maksamatta.

Ne pankkiherrat täällä Kokkolassa ovat vähän vastahakoisia uusimaan niin pieniä vekseleitä. Maksaisin siis sen tykkänään kaikki mielelläni, kun se lankee ensi kuussa maksettavaksi. –Mutta oletko sinä taas hyvä ja rupeat rytkyyn minun kanssani? –Jos suostut, niin pyydän sinua siis takajaksi (ehkä yksin riität) siihen 300 markan velkakirjaan, johonka jo lähetän paperin, jossa on velallisena nimeni ja jonka pyydän

sinut asianomaisilla kirjoituksilla täyttää. Minä en nyt voi oikein kirjoittaa paperia valmiiksi, kun en tiedä, mistä sitä vastaan.”

Enebackin vaimo oli kuollut yllättäen keuhkotautiin. Maria oli ollut myös lääkärillä ja vain oikea puoli keuhkoista on kipeä.

Paavo on iloinen ja hilpeä kuin Hannukselan Jukka parhailansa. Johannes voi hyvin ja haikaili pastoraalitutkinnon suorittamista jos ”vaikka kirkkoherraksi paiskattaisiin”. Sitten ei olisi mitään hätää.

Paavo Lauronen jonka varttumisesta ja sairauksista laajasti kerrotaan kirjeissä.

26.4.1897 Kaustinen

Kiitetään kirjeestä ja valitellaan ettei ole asiaa täältä yksinäisyydestä kirjoittaa ja pahoitteli ettei Juho käynyt muiden asioiden tiimoilta yllätyskäynnillä. Toivottiin, että Juho tulisi, Marikin ilahtuisi, kun koulu päättyy 22.5 ja rippikouluissa on tauko helatorstaina, mutta Juholla lienee silloin kylvöaika?

Kirjeessä oli iloa – Eetu Hopiavuoren häät ja suruja – Aino Rosengrenin kuolema. ”Lepäös rauhassa sinä vilkkaan tunteikas, hehkuva, mutta murtunut sielu!”

”Mari on vaan heikollaisella kohdalla täälläkin. Rinta ei ole ollut kipeä, mutta kyllä yskiä ja köhiä pitää.”

”Jäät menivät eilen 25 pv, siis viikko jäljistä kuin teidän joesta.”

”Paavo ja minä voimme hyvin ja Paavo on kuljetettu jo vähinsä ulkonakin.”

Kaustisilla tiistai- aamuna (touko-kesäkuu 1897)

”Marin suhteen ei voi tietysti mitään suuria entisen lisäksi sanoa. Nyt on saanut sentään nukutuksi.”

Elina oli tullut vähä ennen puolta yötä, ja jotain oli sattunut huonosti asemalle mentäessä ja Johannes ”helssaa nyt isäntää” Elinan puolesta ja pyytää, että Juho kertoisi Kuhnalaan tietoa.

13.5.1897 Kaustinen

Marin tila heikkenee ja Juhon vierailua odotellaan, mutta on kylvöaika.

”No, Eetu siellä on nyt kans jo äijämies. Kumpi hänen perheolonsa saisi tulla edes onnelliseksi! Sekin on Luojan antama kallis lahja.”

Polkupyörän kummi meni puhki ja uusi maksoi 16 mk. Paavo oli taas yskällä ja krätyynen, taitaa hampaita tulla.

Jos Juho tulee hevosella, niin voisi tuoda Kuhnalaan vihki-tyynyt ja vihkipuvun. Lähetettiin kuva myös Juhon äitivainasta. (Liisa Pohto - tätä on etsitty)

1.6.1897 Kaustinen

Kirjettä ja käyntiä oli kovasti odotettu ja saatu tietoa, että Juho oli ollut kipeänä opiston lopettajaispäivänä.

Marin kunto heikkeni nopeasti, molemmissa keuhkoissa on vikaa ja perheenlisäystä odotettiin vaikkei vielä olisi sen aika.

”Marin kohtalo on vain Jumalan kädessä, hän yksin voi hänet parantaa tai ainakin parantaa hänet tulevaan elämään.”

”Mutta kova on pala minullekin purtavana, että voisin Jobin tavoin ajatella: Hra antoi, Hra otti; kiitetty olkoon Herran nimi. Toivottavasti sinun perheesi ei tarvitse kokea samaa mitä meidän perheen! ”

Johannes viivyttelöi kirjeen postinlaittoa: ” Saan ilmoittaa, että tänään klo 7 .15 syntyi meille pieni tyttö. Äiti ja tyttömme voivat verrattain hyvin. Jumala panee kuorman, mutta myös auttaa. Kätilö vaan nyt tarvittiin! ”

Eliina kirjoittaa Juholle vähä ennen Marian kuolemaa:

Rakas oma Juhani!

Elina kuvaa Marin taudin etenemistä siitä, kun oli tullut ja heikolta näyttää.

Oli ollut oikein ankara ukkonen, joka heikensi tilaa: ” Se ilma

vaikutti niin kovasti häneen, että tuli ankara kuumet ja tuska eikä se tahtonut helpottaa koko päivänä.” Sit- ten panimme hänet maata ja hän nukkui vähä aikaa vaan siitä herättyään tuli kuumet ja ankarat tuskat ja se oli niin kovaa nähdä, ettei taida sanoa ja itku sii- nä tuli niin Lauroselta kuin minultakin. Ja niin aivan luulimma, että kyllä nyt läh- tö tulee. Hän on vähän niin kuin sekooksis, ei hän tah- tonut meitä tuntia, Laurosta hän aivan luuli sinuksi ja kaipas sinua ja kehui sinun tuovan hänelle arkkua.”

”Pikku Maijun me luu- limme eilen illalla kans me- nevän, kun hän yhtäkkiä kirkaisi niin kipeästi ja tuli aivan siniseksi, mutta virkosi vaan vielä vaikka hyvin heikolta hän kans näyttäen olevan.”

Eliina yrittää viivyttää lähtöään Koskenkorvalle, mutta lupaa lopuksi, että ”maanantain iltana tulen iltajunalla”.

22.6. 1897 Kaustinen

Kerrattiin jo sähkösano- massa kerrottu: ”Nukkui rakastettu Marini maanan- tai iltana kello noin 6.30 Herransa rauhaan. Wiime hetkensä olivat erittäin le- volliset, ei enää tuskaa. Hän vain nukkui pois ja vii- meinen sana oli ”Rauha!”

Johannes valtuuttaa taas Juhon suorittamaan hautaukseen liittyvät toimet kuten lehti-ilmoitukset ja seppeleet ja kertoo Ma- rin toiveen, ettei häntä tarvi ”suurenmoisesti haudata.”

”Mustavalkoiset nauhat toiseen Maria – vaimoni – rakastet- tu, kaivattu ja toiseen Kristus on minulle elämä ja kuolema on minulle voitto. Filip. 1:21. Jos sitten Ilmasta pyytää hautauksen toimittamaan.”

”Muuta en nyt jaksa. Jumala armahda meidän päällemme! Lyöty veljesi J. Lauronen.

Kuolinilmoituksia oli silloin tapana laittaa useisiin lehtiin hieman eri ko- koisina. Ylempänä oleva oli alueen päälehdessä Pohjalaisessa ja alempi tiiviimpi ilmoitus Uudessa Suomettaressa.

27.7.1897 Kaustinen

Todetaan ettei ole ehtinyt liikaa mietteisiin vaipua, kun on niin kiire.

”Se syö silti salaisesti ja jäytää, josko sen voikin muilta peit- tää. Se kipeä tunne, särkyneen avioliiton, josta olisi voinut, jos Mari sai terveenä pysyä ja elää, tulla niin tyytyväinen ja onnekas yhdistys meidän keskenämme, kuin maallinen avioliitto kon- saan on, -niin sen odotetun ja särkyneen avioliiton sirpaleina uiskentelee tuolla sydämen pohjasta kaipauksen kipeä tunne iloisempina ja ikävämpinä hetkinä. Sanoin iloisimpina hetkinä! Niin, minulla on niitäkin. Paavo on kävelemään rupeamassa, menee toisinaan jo pitempiäkin matkoja, sekä muuten on iloi- nen, vaikka ei yskä tahdokkaan mennä. Maijukin on vain hyvin rauhallinen ja terve ollut. Tuo tuopi isän sydämmelle iloa. Mutta ei ole kenenkään kanssa siitä nautitsee, kun Mari on poissa. Jos lapset taas ovat huonommalla kohdalla, itkevät jne., niin ei ole äitiä heitä viihdyttämässä. Sekin tekee kipeää”

”Kalunkirjoitusta” suunnitellaan ja Juhoa pyydetään sekin toi- mittamaan ja alkamaan lasten uskotuksi mieheksi.

”Väärteerissä” pitäisi tietysti olla tilit Marin perinnöstä. Koeta sinä siis alaikäisten puolesta ruveta sitä isältäsi puuhaamaan, että se on sinulla, kun tulet tänne, koska Mari ja minä emme sitä saaneet; ja luulen, että minä en voi sitä näin poissa olevana ainakaan häneltä saada, koska hän ei kerran yhtään sanojansa pidä.”

” Jos on kaunista ja kuivaa syksyä, niin ehkä minäkin vielä pyöräilen Ilmajoellakin käymään.” Heinäntekoon oli ollut hienot ilmat ja piispan kärejiä pidettiin Perhossa ja Kaustisilla.

2.8.1897 Kaustinen

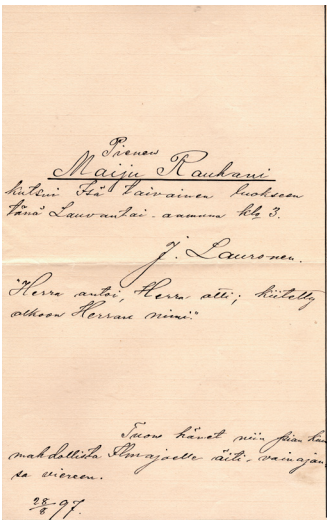
Puhutaan perunkirjoituksen määrääjasta ja sanktioista ja pyydetään Juhoa tulemaan käymään ja kehoitettiin saattamaan tietoa Kuhnalaan, että Mikko isä voisi laittaa Marin perintöpaperit kuntoon.

Kerrottuaan papin kiireistä todetaan vielä että; "Pikku Maijulla on ollut tänä aamuna taas kramppeja. Saa nähdä kuinka hänenkin käy?"

28.8 Juho saa viestin : Pienen Maiju Rauhanikutsui Isä taivainen luokseen tänä Lauvantai-aamuna klo, 3. J. Lauronen.

"Herra antoi, Herra otti; kiitetty olkoon Herran nimi."

Tuon hänet niin pian kuin mahdollista Ilmajoelle äitivainajansa viereen.

28.9.1897 Kaustinen

Juho oli kertonut tietoja harmonista ja Halmberg liikkeen tuli olla yhteydessä Lauroseen, mutta mitään ei ole kuulunut.

Paavolle oli tullut vaatteita postipaketissa. Päänreikä oli ollut liian pieni ja Paavo oli vallan hermostunut.

Kaustisille oltiin perustamassa isäntäyhdistystä ja Juholta pyydettiin mallisääntöjä, jotka voisi saada Havuselaista. Antila varmaan tietäisi sanoa missä ne pitää vahvistaa.

Kokkolaan aiotaan myös perustaa suomalainen sanomalehti. Paavo oli lääkäri tutkinut ja katarria arveli olevan eikä keuhkoissa mitään vikaa. Kaustisilla oli perunat kaivettuna ja riihet ryskättyinä.

25.11.1897 Kaustinen

"Ikävästi kävi Nurmelan Salomonilekin, kun Mauda kuoli. Minä sanon ikävästi, sillä minä puhun ajatellen

omaa kohtaani. Salmoni taitanee vain ehkä iloita, niin kuin Marikin kuoleman johdosta. Hyvähän se olisikin, kun niin voisi tehdä, mutta minä en jaksa kuoleman edestä ainakaan iloita, kun se kohdalle sattuu. Niin Herran rauhaan olkoon Maudakin Marin luokse päässyt taistelut täällä kamppailtuaan! – Voin täällä niin kuin ennenkin tavallisesti. Paavolla tahtoo aina olla yskää. Tällä viikolla se taas on ollut pahempaa. Me luulemme, että hänellä taasen tulisi hampaita. Niin kovalla sitä (?) puristetaan, kun ei vielä saa olla varma siitäkään, josko saa edes Paavon pitää vai ei."

"Kyllä sen harmonin tarvitsisi saada! Jos sinulla sattuu olemaan Waasassa kulkua ja siellä vielä se harmoni tai joku muu sopiva, niin osta se ja lähetä Kokkolan asemalle. Totta kai sen maksuusta nyt vaan tulee. Ei sitä auta tässä kovin ruveta ainakaan vielä kituuttamaan elämänsä kanssa. Ensi viikolla perjantaina täytän 30 vuotta ja kun on puoli miehenikään mennyt, ihmisten tavoin puhuen niin saisi sitä nyt toisen puolen ikäänsä pelata primputella. Eikö niin!"

Eneback "on jo oppinut pelata prömpätteleämään niin että minun rupeaa melkein kateeksi käymään."

Lisäksi mainittiin, että Hannuksela on riidellyt Sundmilaisen kanssa Suomettaren sivuilla (lähinnä naisen asemasta seurakunnassa?) ja todettiin lopuksi, että tänään menen saunaan ja kirje pitää panna nyt postiin.

10.12.1897 Kaustinen

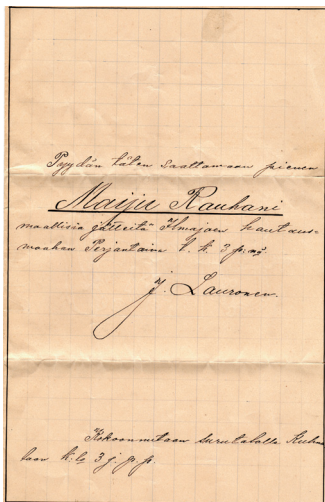
Oltiin tulossa veljen häihin 22.12. ja kun nopeasti piti tulla takaisin joulutoimiin, niin Juhoa pyydetään selvittämään mistä saisi 500 mk lainaa, että voisi suoria joitain pieniä velkoja. Tuskaa oli, kun apulaisen palkalla ei pääse veloista eroon.

Paavo voi paremmin, mutta pari hammasta taas pääsi puhkeamaan.

21.1.1898 Kaustinen

Kiitetään kaivatusta kirjeestä ja Kaustisilla on nyt monenmoista "rähinää". Tehtäviä on Veteliä myöden ja kirkon lämpimäksi saamiseksi on saatu jo kokoon kuudetta sataa markkaa.

Ilmajoella oli kuollut Rosengren, Reinius ja Korven rouva. Johannes oli joutunut sanaharkkaan yhdessä Enebackin kanssa Kokkolan sanomalehden toimituksen kanssa. "Oli tämä Maisteri paska (Eneback) kirjoitti ja pappeja loukkaavan kirjoituksen ja hermostui, kun kuuli että olen siihen kirjoittanut vastineen, jopa niin pahasti, että täytyi sauna lämmittää!"

Lehden numerossa 3 oli kirjoitus Kaustisilta, jossa moitittiin, kun kirkossa ei ole lämmitystä ja ihmiset hakkasivat Jou-lukirkossa jalkoja lattiaan, ettei saarnaa kuultu ja päiväkirjko oli jokseenkin tyhjä. Samoin moitittiin, kun kirkossa ei ole urkuja ja Kaustisten torvisoittokunta vastaa kirkkomusiikista. Lehdessä no 5 J. Lauronen ja Edw. Eneback ilmoittivat, et-teivät ole kyseistä kyhäelmää Kaustisilta kirjoittaneet, jonka toimitus todisti.

Johannes valitteli "revityn sydämen kipua" ja ker-toi Paavon voivan melkein paremmin kuin ennen.

Lisäksi todettiin että:" Saahan Ilmajokelaiset ja Lapualaiset Vaasan sanomissa Jalasjärveläiseltä aika löylytystä. (mikä juttu oli kyseessä ei lehteä lu-kemalla selvinnyt)

11.2.1898 Kaustinen

Johannes olettaa: " No sinä asua rehaat siellä nyt taas varmaankin koko voimalla, koska näyt Helsin-gissäkin kulkeneen." Hän itse mörottää kotona ja ot-taa soittotunteja.

Rauman rouva kuoli ja "jonka vanhurskaus on uuden Jerusalemin kirkkautena, niin sinne on hän mennyt Marin jäljissä! Milloinka ja saammeko me koskaan heidän pariinsa yhtyä?

Johannes pohtii Ilmajoen kirkkoherran vaalia: " Noh kenestä te nyt mahdatte saada sinne kirkkoher-raksi? Taitaapa niitä vanhoja ukkoja olla tulemaan. Ja Forsmanniko sieltä taas menee pois. Uudenpa saattel!

Paavo taas yskii ja rinta on raskas. "Ei tahdo olla siitäkään poikaparasta toivoa. Kuinka sinun perheesi jaksaa?"

11.3.1898 Kaustinen

Kinkereitä on pidetty 5 pv viikossa, joten vastaaminen on jäänyt. Niiden jälkeen alkaa rippikoulu ja kestää Juhannukseen, mutta nyt on kuukausi satanut lunta, ja sitä on kertynyt, että Ullavan teillä oli siihen ihan hukkua. Juhon arvellaan olevan asumisen hommissa?

Paavo on parempi, eikä yskä haittaa ja ruokahalu on parem-pi. Tälläilee sanoja ja lukee a bet tee (a,b,c).

Kivenhakkaajaa kysellään ja todetaan lopuksi: " Piirsi yksi-näinen veljesi."

15.4.1898 Kaustinen

Johannes lähettää sanat, jotka tulisi laittaa Mari-vainaan ristiin.

Kuitenkin puhutaan hakkaamisesta ja patsaasta, jos-ta kiillotetaan vain se osa mihin sanat tulevat. Kuhnna sukuhaudassa ovat nämä muistimerkit ja onko niin, että tuo risti on sitten loppujen lopuksi Paavon muistomerkki kun hautakirvessa on Marian ja Majjun nimet?

Nimen hakkauksen arvellaan maksavan 40 mk, jotka rahat seuraa kirjettä.

Kautisilla oli pohdittu Krohnin kanssa Ilma-joen pappisvaalin ehdokkaita ja arveltiin livari Forsmanin olevan vahvoilla, joskin vielä kiinni Nurmossa.

Johannes arvelee myös tilanteita, joissa voisi itse tulla Ilmajoelle, mutta kun opiskelu on kesken niin ne ovat vain "tuulentupia".

Juho on lupailut tulla polkupyörällä Kaus-tisille ja Johannes lupaa parasta pöytään lait-taa.

Paavo pojan terveystila vaihtelee ja oli tä-män kirjeen aikana taas hiukan parempi. Mik-ki Katilan vaimo on raskaana ja hänellä on sydän- ja ehkäpä vielä keuhkotautikin. Han-nuksela on Lapualla ja Takalan Esa se lähtee Amerikkaan.

20.5.1898 Kaustinen

Johannes arvelee tulevansa Ilmajoella 13 pv kesäkuuta maanantaina. Kyselee voiko silloin hautaristin asentaa? Vekseliä hoidettiin taa-sen ja pyydettiin että Saima ja Jenny kirjoittai-sivat koska ovat tulossa.

"Ja piirrä nyt joku rivinen tänne, vaikka olisi kuinka kiireinen kylvöntekoa. Kylvää kyyhöttele kevät toukojasi "Luojan sormien lomitse", että syksyllä taas runsaan sadon sai-sit. Herra kanssamme!"

10.6.1898 Kaustinen

Terveiset Kuhnalan emännältä, joka juuri terveenä tänne saa-pui. Johannes joutuu perumaan tulonsa Ilmajoelle. Marin risti pyritään asettamaan ennen juhannusta, vaikka Johannes ehtii vasta heinäkuun alussa.

14.6.1898 Kaustinen

Kuhnan emäntä ja tytöt olivat olleet kylässä. Arveli, että juhanuksen jälkeen ehtii Ilmajoelle. Ja huolena, että vekseli lankeaa 22 pv kesäkuuta eikä heinäkuuta! Mikko Kuhnan asiaa taas.

Marin ristin pystyttämistä pohdittiin, ehkäpä Marin kuolinpäivänä?

Ristin kustannukset Johannes toivoo Juhon suorivan omistaan ja että Juho hankkisi hänelle lainaa säästöpankista 600 mk. "En ymmärrä mihinkä sitä rahaa niin menee, kun mies ei juo eikä nyt muutenkaan mielestään erittäin tuhlaa."

Eneback oli kirjoittanut Saksan Dresnenistä sitä ja tätä.

19.7.1898 Kaustinen

Kiitetään viimeisestä, Ilmajoella käynnistä on muutama viikko. Paavo ei ole kotona ja todetaan että oli siitä pojastakin hupia ja ajankulua. Ylistaron herättäjäjuhlat olivat vaikuttavat ja kirjeessä arvioitiin kaikkien puheet, joista jotkin olivat tosi heikkoja, mutta Siion virsien laulu teki vaikutuksen.

Kaksi jumalanpalvelusta (Ruotsi ja Suomi), rippi, pari vihkimistä, ruumiin siunaus ja lapsia kastettiin ja lopuksi illalla häissä – olihan siinä toimitusta yhdelle päivälle – leuat oikein väsyivät.

8.8.1898 Kaustinen

Siitä lähtien kun tultiin Ilmajoelta on Paavo ollut kipeänä. Hampaista puhkeaa. "Mutta nyt mennyt yönä, en tiedä mistä syystä, on hänen koko vasen jalkansa ja reitensä paisunut. Ensin ajattelin, että se on ehkä kuoleman edellä käypää paisumusta. Mutta ei suinkaan se toivottavasti sitä ole, kun se on vain toisessa jalassa, vaikka onhan kyllä niin, ettei minulla suuriakaan - tuskin ollenkaan- toivoja ole siitä, että saisin häntä kauvan pitää."

Satanut oli paljon, eikä heiniä ole saatu latoon, mutta ilma on selkeytymässä, kun tuuli kääntyi pohjoiseen.

2.9.1898 Kaustinen

"Olen aikonut kirjoittaa jo monta kertaa, mutta nyt luin Pohjalaisesta, että Heikel on suurella enemistöllä valittu Ilmajoen kirkkoherraksi! Mistä tuo yksimielisyys nyt! Onhan se vanhalle ukollekin hyvä, että' vihdoin pääsee hyvään paikkaan. Kyllä nyt tulee pappilan tyttäriä Ilmajoella. Ehkä

leskimiehellekin tulee useimmin asiaa sinne."

"Useat papeista näyttivät luulevan, että Greutlein tulisi pääsemään Ilmajoelle. Mutta luultavasti vaali meni parhaiten näin, kun se meni. Vaikka minä en tosin Greutleniä tunne, mutta Krohn luuletti, että hänestä olisi pian voinut paisua pikku Kirkkoruhtinas, jos pääsisi Ilmajoelle. Mitä mahtanee Ilmanen nyt asianmenosta tuumia?"

Paavokin on taas parempi ja toivolle on sijaa "hän kun oli jo aivan turpeeseen painumassa."

Opiskelua oli aloitellut ja arveli Rainion kanssa yhdessä menä talvella Turkuun.

Eneback oli palannut Saksan matkalta, josta oli kertoillut yhtä ja toista. Hannukselan Sannin kohtaloa murehdittiin – "Kunpa valmiina aina oltaisiin." (kuollut tapaturmaisesti USA:ssa Astoriassa 11.2.1898, joten tieto kulkee vielä aika hitaasti)

15.9.1898 Kaustinen

Syksyn masentavat ilmat ja suru pakottaa Johanneksen taas jotain Juholle jaarittelemaan. Johannes harmitteli, ettei yhteinen pyörämatka onnistunut ja epäilee, että syksyn kiireet myllyllä on Juhon väsyttänyt.

"Olisi hauskaa, jos sinäkin olisit täällä silloin. Eliinaa tuskin uskallan pyytääkään, kun ei meillä ole vaimoväkeä. Mutta jollei isäntä yksin reissaa, niin hauskaa olisi tietysti, jos ottaisit muijan mukaan."

Provastikokouksessa oli pohdittu siirtoa Perhoon, jossa Johanneksen saarinoista oli pidetty, mutta arveltiin ettei sinne yksinäisen kannata mennä, sillä siellä myös yksinäiseksi jää. Virkatalossa tosin elättää 15 lehmää ja palkka vähä yli 3000 mk. Mutta syrjässä on täältä kirkolta sinne vielä yli 5 peninkulmaa.

Paavo ei kovasti ole kipeä, mutta ei tervekään. "Lähetän tässä teille Paavon kuvarievun, eihän se hyvä ole mutta kun ei ole ruokahalua ei posketkaan rupea punnottamaan."

Ps. tunnetteko vahdin, joka kuvassa Paavaa vartioitsee.

20.9.1898 Kaustinen

Nikulan koulupiiri on vailla harmonia ja Johannes pyytää Juhoa

auttamaan sen hankinnassa. Sitä varten oli kylästä kerätty 350-380 mk.

On menossa kuuntelemaan kärkeäsaarnaa ja kertoo kuulensa, että Ilmanen pyrkii Ilmajolta pois- ja vaaliin varmaan pääseekin.

3.10.1898 Kaustinen

Johannes kiittää Nikulankyläisten puolesta harmonista, jonka Juho oli sinne hankkinut.

Kylällä liikkui vahvoja huhuja, että Johannes riiaisi Wetelin pappilan keskimmäistä tytärtä, mutta Johannes vakuuttaa, että me molemmat aiomme pysyä vapaana ja hän on nyt mennyt Helsinkiin.

”Näin olen kylmän leskimiehen tavoin selitellyt sinulle asiani. Ja mitä minä kirjoitin sen mitä kirjoitin.”

Juho oli taas tulossa ja Paavosta kerrottiin, että voi entiseen tapaan ja vatsa on kipeä, lieneekö taas tulossa hampaita, Liisa häntä hoitaa ja otan toiseksi jonkun nuorenlaisen tytön.

Paavo kuolee 10.10. 1898, mutta siitä ei kirjeenvaihtoa löydy, mutta arvelen, että on haudattu äidin ja sisaren viereen kuten edellä kerrottiin.

6.11.1898 Kaustinen

”Olen nyt siis taasen kotiutunut matkoiltani ja jo saanut maistaa miltä tuntuu yksinäinen kotini, josta kaikki on riistetty pois mitä kodissa on kalleinta.”

Töitä riittää, mutta saarnaaminenkin tuntuu nyt raskaalta: ”Väkisinkin tahtoo mieli laskea toisinaan sumeaksi, toisinaan karvaaksi.”

Talonväki on jo muuttanut pappilaan ja Johanneksella on käytössä vain kamari ja kyökki.

11.12.1898 Kaustinen

Juho ei ole kirjoitellut ja toivotaan kovasti, että on sitten tulossa Kaustisille, mutta epäilee ettei joulun aikaa sovi viettää muuten kuin kotona.

Johannes kutsuu Juhoa Posessunaatiksi, joka tarkoittaa vähän korkeampi-arvoista maatilaa omistajaa kuin tavallinen talonpoika.

Kiireitä taas oli ollut, ettei afäärihommia ehdi hoitaa ja toimittaa taas Juholle kaksi tyhjää vekseliplankettia ja miettii mihin kohtaan sen hyväksyjän taas piti laittaa nimensä.

Kun näissä vekseleissä puhutaan Mikko Kuhnasta niin oletan, että Mikko on näiden kautta yrittänyt maksaa Maria tyttären

saamia eli rahoja, jotka ovat mm. Koskenkorvan tilan kauppahinnasta vielä tilittämättä?

6.2.1899 Kaustinen

Juho oli ollut kylässä ja paluumatkalle äityi vastahakoinen ilma.

Kinkerit olivat olleet kiireiset ja yötä myöden sairaiden luona vierailtu ja ääni meni, kun pakkaseen piti mennä hikisistä kinkerituvista.

Useissa kirjeissä seurataan opettaja Eneback ja neiti Nisun elämää ja nyt olivat menneet julkikihloihin ja nyt ovat ”särpimet” omasta takaa. Hyvin olivat maistuneet ja vatsakivut olivat viedä sairastuoteelle ja aivan kuoleman kieliin.

Johannes vielä varmisteli, että rahoja saataisiin Turun matkalle ja että sinne toimitetut kirjoitukset olivat olleet ”niitä parhaimpia.”

5.4.1899 Turku

Johannes oli jatkanut opiskelua, jota Juho tuki 100 mk suorituksella.

”Tuomioprovastille suoritin viime lauantaina hebrean ja kreikan ja toisena Pääsiäispäivänä saarnasin äyriään myöten täynnä olevassa Tuomiokirkossa – siellä arveltiin olleen 4-5.000 henkeä.

Mieltä painoi jatkuva sade ja se ettei mistään löydy puhtaaksi kirjoittajaa opinnäytteelle.

19.4. 1899 Turku

On odotettu uutta kirjettä, että 100 mk lisäksi olisi pantu tulemaan 400 mk, kun olen täällä taas rahapulassa. ”Kun rahoja ei ole tullut, niin tuumiskelin, että ehkä ette saaneetkaan niitä säästöpankista, niin kuin oli aikomus ottaa. Jos niin on käynyt, niin onhan se hyvin ikävää. Täällä olen aivan tuntemattoman karjan keskellä, joten on minulle mahdotonta täällä rahoja hankkia.”

Hebrean ja Kreikan lisäksi oli suoritettu dogmatiikan, etiikan, liturgiikan ja homiletiikan tentit, jotka kesti 4 tuntia.

”Valtiolliset asiat näyttävät olevan aina yhtä kiinteät. On huhuttu, että Suomi julistettaisiin heti piiritystilaan ja että sitä varten olisi jo tuotu Helsinkiin venäläistä väkeä. Niin ikään huhutaan, että Joonas Castrein olisi matkustanut Moskovaan tutkimaan sikäläisiä arkistoja, joissa pitäisi olla asiakirjoja, joiden nojalla voidaan ruveta B:-ffia syyttämään osallisuudesta –Aleksanderi II:sen murhaan. Kaunis poika! Niin ikään huhutaan myöskin,

että suomalaisilla olisi odotettavana iloinen pääsiäisuutinen. Mikä? – Bobrikoffiko täällä pois? Vai venäjä valtion viralliseksi kieleksi? Niin, mikäpä tietää.”

Helmikuun manifesti on annettu ja Nikolai II määräyksestä Bobrikoffin tehtävä on venäläistää Suomi. Laurosen arvaus Venäjän kielestä osui oikeaan.

30.5.1899 Kaustinen

On odotettu tietoa onko tullut Juholle ja Elinalle jo väen lisää. (Paavo syntynyt jo 10.5)

Tiet olisivat ajokunnossa mutta pyörä on korjattavana. Paperit oli laitettu sisään Kälviälle, vaikka oli kolme vanhempaa hakijaa. Kesällä ei ollut toiveita Ilmajolle pääsystä, kun uutena tehtävänä oli Vetelin kirkkoherran virkakin.

Kauroja oli jo vähän kylvetty, mutta ilma ei lämpene, koko ajan kylmä pohjatuuli.

15.6.1899 Kaustinen

Turhaan on odotettu kirjettä Juholta, mutta vekseliplanketti lähtee taas matkaan. Mikko Kuhnan vekseliä pitäisi taas uusia Vaasan osakepankkiin. Suuruus on nyt 500 mk.

Kesä oli vasta nyt alkanut tuoksua, yksi juoppo oli hukkunut ojaan, jossa oli vettä vain sen verran että pää puolittain sinne uposi.

Johannes hoiti monia tehtäviä:

”Kaustisen kirkkoherran apulainen ja Vetelin nimitetty v.t. kirkkoherra sekä yksi Kälviän kappalaispaikan vaani ja ym. ym. tervehtää siis Possessunaatia ja maanviljelijää sekä leipä ja voi myllyjen Tehtailijaa Ylisenpään Patruunaa ym. ym. sydämellisesti.”

19.9.1899 Kaustinen

Ilmajoen Säästöpankin velka oli erääntynyt ja Juho laitettiin se uusimaan ja suorittamaan siitä korot.

Johannes tuskaili vaalisäärin kanssa ja tuntuu: ”Kuin toivo rupeaisi katomaan, kun ratkaiseva hetki tulee.”

Puutarhanäyttelyyn Ouluun 27-29 pv matkaa suunniteltiin

nimismies Tainon kanssa ja kun oli ollut kuivat ilmat oli tehty hauska pyörämatka Kokkolaan. Fröökynät ovat lähteneet ja ollaan taas aivan yksin.

13.10.1899 Kaustinen

Vaalisäärin oli pidetty ja lahjakkaita miehiä oli kilpailijoina. Pahin kilpailija on Gaselius, jonka valinta ratkeaa vaalissa 22 pv.

Juhoa haastetaan Kokkolaan suomalaisen koulun vihkiäisiin ja sieltä Kaustisille Johanneksen luokse ”päänpitoviikkoa viettämään”. ”Muuten ei minulla itse puolestani ole mitään ”surpriisiä” sinulle annettavana, tavallista yksinäisen leskimiehen seuraa ja lämmin kädenlyönti”.

Rahan käyttöä pappien tapaan : Johannes Lauronen Kaustinen 14/11 1899

Hyvä Toveri / Juho Kuhna

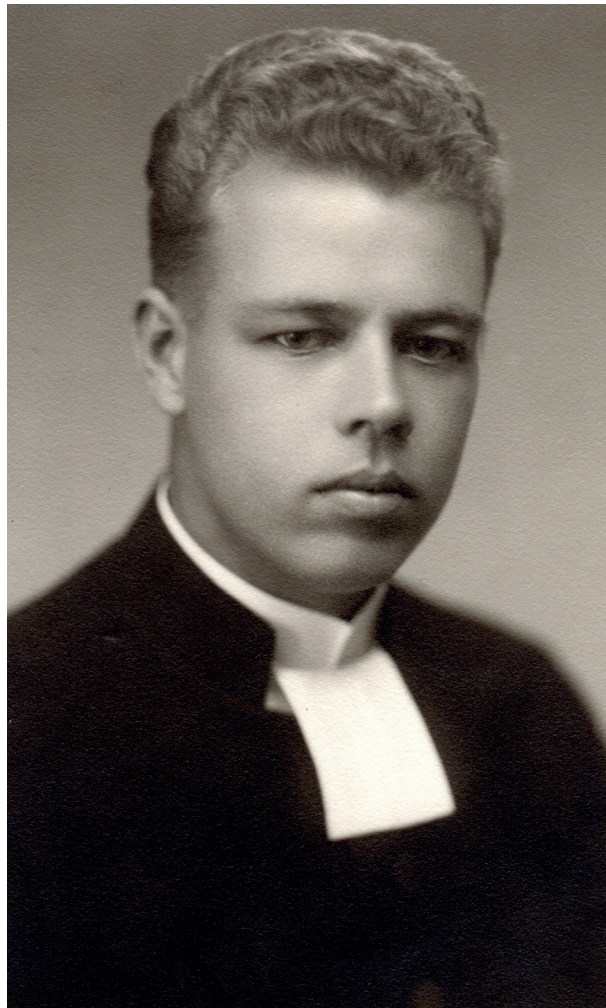
Lähetän tässä taas sinulle pitkän paperin, pyynnöllä, että sinä siihen nimesi kirjoitat joko asettajaksi tai vastaajaksi. Kun minä tulen rahat nostamaan ja en muista pitääkö asettajaksi vai vastaajaksi olla valtakirja, niin jätin asian siten, että voit vekseliin nimesi kirjoittaa siten, ettei tarvitse valtakirjaa. Onhan se nätimpää.

Olen aikonut tuon rahan nostaa täältä Kokkolasta Maanviljelys- ja teollisuus pankista. Se on suomenmielisten pankki täällä ja sen johtokuntaan kuuluu tuttuja miehiä.

Luulen siis rahat saavani vaikka sinä et ehkä olisikaan täällä pankkimiehille tuttu – jos niillä nyt vain rahoja on.

Minulla näet on mielessä, että minun pitäisi nyt laittaa itselleni vähän paremmat turkit, kun olen kappalaiseksi päässyt.

Ja kun sitä sen lisäksi on leskimies, niin täytyy kai sitä itseään vähän ”oordningissa” pitää!

5.12.1899 Kaustinen

Johannes moittii, ettei isäntämiehet enää jaksa syyskeleissä matkustaa, kun Juhua ei kylään saatukaan.

Kokkolassa oli oltu juhliissa, joissa Johanneskin puhui siirtolaisuudesta, josta sai hyvä-huutoja. Myös kaksi vekseliasiaa oli saatu hoitoon ja räätälistä oli tilattu turkki.

15.12.1899 Kaustinen

Vaasan Osakepankki oli ilmoittanut, että vekseli erääntyy ja uuteen pitkään paperiin tarvittiin Juhon nimi. Vekseliä oli hoitanut Mikko Kuhna.

Loppiaiseksi luvattiin tulla Ilmajoelle nuorisoseuran kokoukseen, jossa voisi tavata tuttuja, kun kaikki maisterit ja ylioppilaat kokoontuu kotipuoleen.

9.1.1900 Kaustinen

Johannes on määrätty kirkkoherraksi. Oli tulossa Ilmajoelle ja lupasi käydä Ylisessä päässäkin. Mutta asiaa olis sitten seuraavasti:

"Olin aivan unohtaa seuraavan asian. Sanomalehdistä olet kai lukenut, että täällä Kokkolassakin ajotaan perustaa lyseo. Sitä varten on listoja kiertämässä ehkä siellä Ilmajoellakin. Tännekin on tullut useampia. Mutta että minä saisin listaani jonkun muunkin nimen kuin omani, niin etkö sinä suostu, että minä saan kirjoittaa sinunkin nimesi, niin että suostut maksamaan 10 markkaa 5:nä vuotena siihen. Puhu Laudénille ja jollekin muullekin, ehkä nekin suostuvat samanlaiseen uhraukseen. – On kyllä tosi, että Kokkola on hiukan teillä syrjässä, mutta kun on tällainen isänmaallinen asia ja ruotsalaisten kukistaminen kysymyksessä kuin tässä, niin ette te puntimiehet ja isänmaalliset pojat kieltäne siltä vähintään 10 markan vuotuista kannatusta. En tarvinne tässä pidemmältä puhua. Kirjoita vaan minulle omasi ja jonkun toisenkin puolesta suostumus, niin kyllä minä kiitollisena sen merkitsen listaani. Järkytellään ruotsalaisia, että se tuntuu!"

23.1.1900 Kaustinen

Ilmajoelta oli palattu ja monia tuttuja tavattu

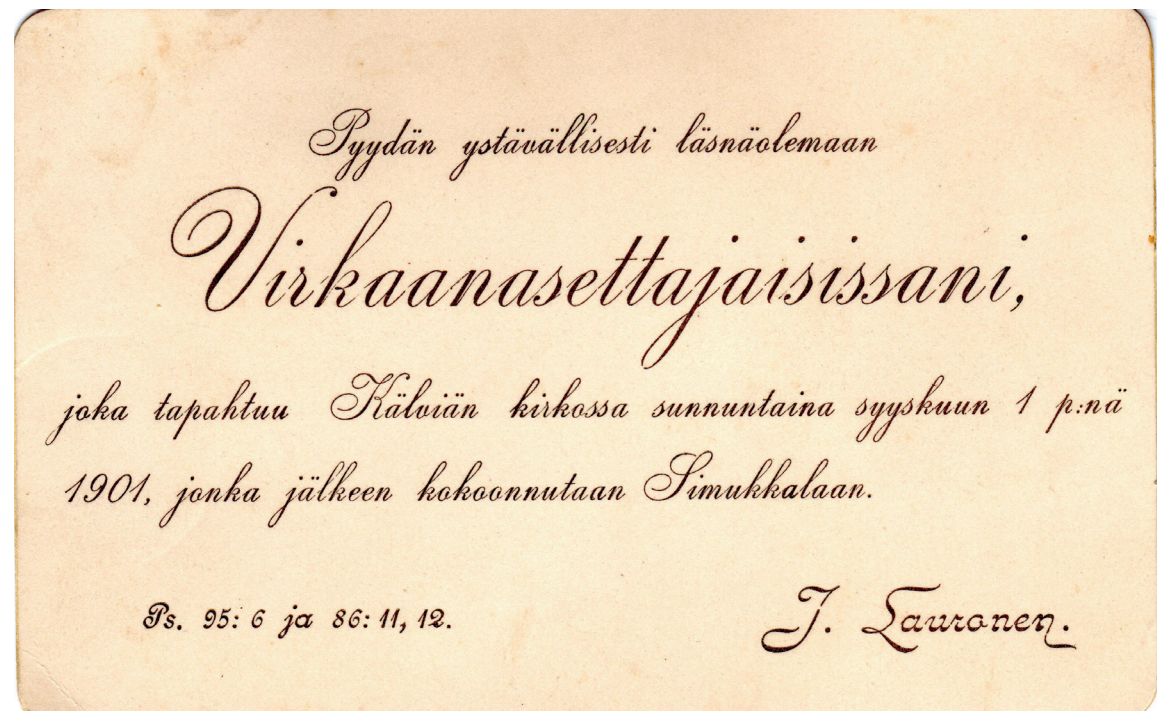
matkalla ja siten taas töihin: "Tulin juuri kotiin eräältä sairasmatkalta, jolla matkalla myös ristin kaksoset. Pappilaan tänne on kyllä tullut, sillä aikaa, kun minä olin Ilmajoella, eräs neiti kotiopettajattareksi, hän on kyllä iloinen ja vilkas fröökynä, mutta kovin on pieni, niin että ei siitäkään siis paljon mieli parantunut.

20.2.1900 Kaustinen

Kirkkoherra on saanut puustellin, jota nyt laitettiin vuokralla ja tarvittiin Juhon mielipide kannattaako se vuokrata vai asua sitä itse.

"Puustellissa, jonka maat suurimmaksi osaksi kasvaa heinää, elätetään 2 hevosta ja 15 lehmää. Aikaisemmin vuokrana oli 26 hl rukiita, 36 hl ohria ja 9 hl kauria ja 70 hl perunoita. Nyt tarjotaan 200 mk rahassa 6 litraa päivässä lämmintä maitoa, vapaat pienityt puut kotona ja hevosta käyttöön, kun tarvitaan. Vuoraaaja maksaa verot kruunulle ja kunnalla ja korjaa maantienosan. Onko vuokra riittävä, kun vuokramies saa kaikki tilan tulot ja torpparien päivätyöt?"

Kirjeissä usein mainitut Mikko Kuhnan pidättämät Marian rahat päättyvät sitten lopuksi oikeuteen, josta toisaalla.

Kuulutuksia.

Ilmajokelaiset huomatkaa!

Koska siinä koevaalissa, joka toimeenpantiin Ilmajoen kunnan kansakouluilla viime sunnuntaina Kälviän kappalainen J. Lauronen sai runsaan kolmanneksen kaikista seurakunnan äänistä ja kun siis toivoa sopii neljänneksi vaalisääntäjäksi saada mainittu pastori J. Lauronen, niin kehoitetaan kaikkia niitä Ilmajoen äänioikeutettuja seurakuntalaisia, jotka anomusta kannattavat, kysymyspäivänä tulevan kuun 4 p:nä saapumaan kirkkoon äänensä anomuksen hyväksi antamaan.

Muut ehdokkaat koevaalissa saivat yhteensä ainoastaan 102 mk. 76 pennin äänet, joten ne eivät voi anomuksessa tulla huomioon.

Painetuita lankettia, valtakirjoja varten, joita kukin äänioikeutettu lisäksi saapi käyttää yhden, saapi jokaiselta kunnan koululta.

Ilmajoki 30. 1 06.

K. Landén.	Juho Yli-Könni.
J. Latomäki.	K. F. Ahlbäck.
Juho Kuhna.	J. Alapirilä.
Jaakko Koskinen.	371

*Kunnioittaen pyydämme Teitä
läsnäolemaan virkaanasettajaisissani
Ilmajoen kirkossa, sunnuntaina 17
p:nä heinäk. 1927 klo 10 a.p. sekä
saapumaan Jumalanpalveluksen pää-
tyttyä Herralan pappilaan.*

Martta ja Johannes Lauronen.

Rakas, hyvä mieheni ja isäni,
Ilmajoen seurakunnan kirkko-
herra, rovasti

Johannes Lauronen

synt. 3. 12. 1867,
kuoli 7. 2. 1930.

Syvästi kaipaamaan jäivät
kanssamme sisaret ja veljet
perheineen, sekä laaja suku-
laispiiri, ystävät, uskolliset
palvelijat ja seurakuntalaiset.

Martta ja Pentti Lauronen.

"Autuaat ovat rauhantekijät".

Seurakuntalaisille ja kai-
kille niille ystäville, jotka tah-
tovat saattaa vainajaa viimei-
seen lepoonsa, ilmoitetaan, et-
tä kokoontutaan surutaloon
tiistaina t.k. 18 p:nä klo 11.
Ruumiinsiunaus tapahtuu klo
14 (2) Ilmajoen kirkossa.

1413

Rovasti Laurosen muistokirjoitus:

"7.2.1930 kuoli Ilmajoella seurakunnan kirkkoherra, rovasti Johannes Laurosen odottamatta vain lyhyen sairastumisen jälkeen 62 vuoden vanhana. Vaasan Suomalaisen lyseon ylioppilas 1890. Vihitty papiksi 1895, toimi Keski-Pohjanmaalla kymmenkuntavuotta, mutta tuli kotiseurakuntansa kappalaiseksi, vaalissa neljänneksi kutsuttuna, v 1908 ja Ilmajoen kirkkoherraksi v 1927. Vainaja tuli täten kolmattakymmentävuotta, parhaan miehuutensa ajan, omistaneeksi voimansa kotiseutunsa palvelukseen, ehtien toimia sen esipappina kumminkin vain lyhyen ajan."

Lukija voi itse päätellä miten vähälle huomiolle jäi edellä kirjeissä eletty elämä ja kun muistokirjoituksessa ei sanallakaan mainittu ensimmäistä puolisoa ja kahta kuollutta lasta.

Sukusivuilla oleva tiivistelmä

Syntyi 3.12.1867, kuollut Ilmajoki 7.2.1930

Vanhemmat Yli-Lauroselan talollinen Johan (Juho) Mattsinpoika ja Susanna Johanintytär

I Puoliso 23.8.1895 Maria Sofia Kuhna s. Ilmajoella 27.3.1867, k. Kaustisella 21.6.1897, isä Yli-Kuhnan isäntä Mikki Juhonpoika Kuhna ja Liisa Salomontytär Pohto

Paavo s. 4.6.1896 k. 13.10.1898 Maiju s.1.6. k. 28.8.1897

II puoliso 1905 Martta Kuivala. s. 1.12.1880 k. 13.10.1945

Pentti s. 22.7.1906

Ura: Vaasan suomalainen lyseo 1882-; ylioppilas 8.6.1890; teologinen erotutkinto 1895; pastoraalitutkinto 5.5.1899.

Vihittiin papiksi 14.6.1895, määrättiin Kaustisen kirkkoheran apulaiseksi, samalla vt. kansakoulun opettaja puolitoista vuotta; Vetelin vt. kirkkoherra 1.7.1899; Kälviän kappalainen 23.11.1899, virkaan 1.5.1900, vt. kirkkoherra 12.7.-1.9.1903; Kaustisten vt. kirkkoherra 1.1.-31.3.1900; Kannuksen vt. kirkkoherra valtiopäivien aikana 10.11.1904, samoin Kälviän vt. kirkkoherra 21.10.1907; Ilmajoen kappalainen 18.4.1908, virkansa ohessa vt. kirkkoherra Seinäjoella ja Ilmajoella eri aikoina; Ilmajoen vt. kirkkoherra 1915, kirkkoherra 1.5.1927.

Rovasti 1927.

Juhon Kuhnan ja Juho Laurosen kirjeenvaihto päättyi tähän. 10 vuotta ennen muuttoa Ilmajoelle jäi puuttumaan kirjeenvaihdosta, jos se vielä jatkui?

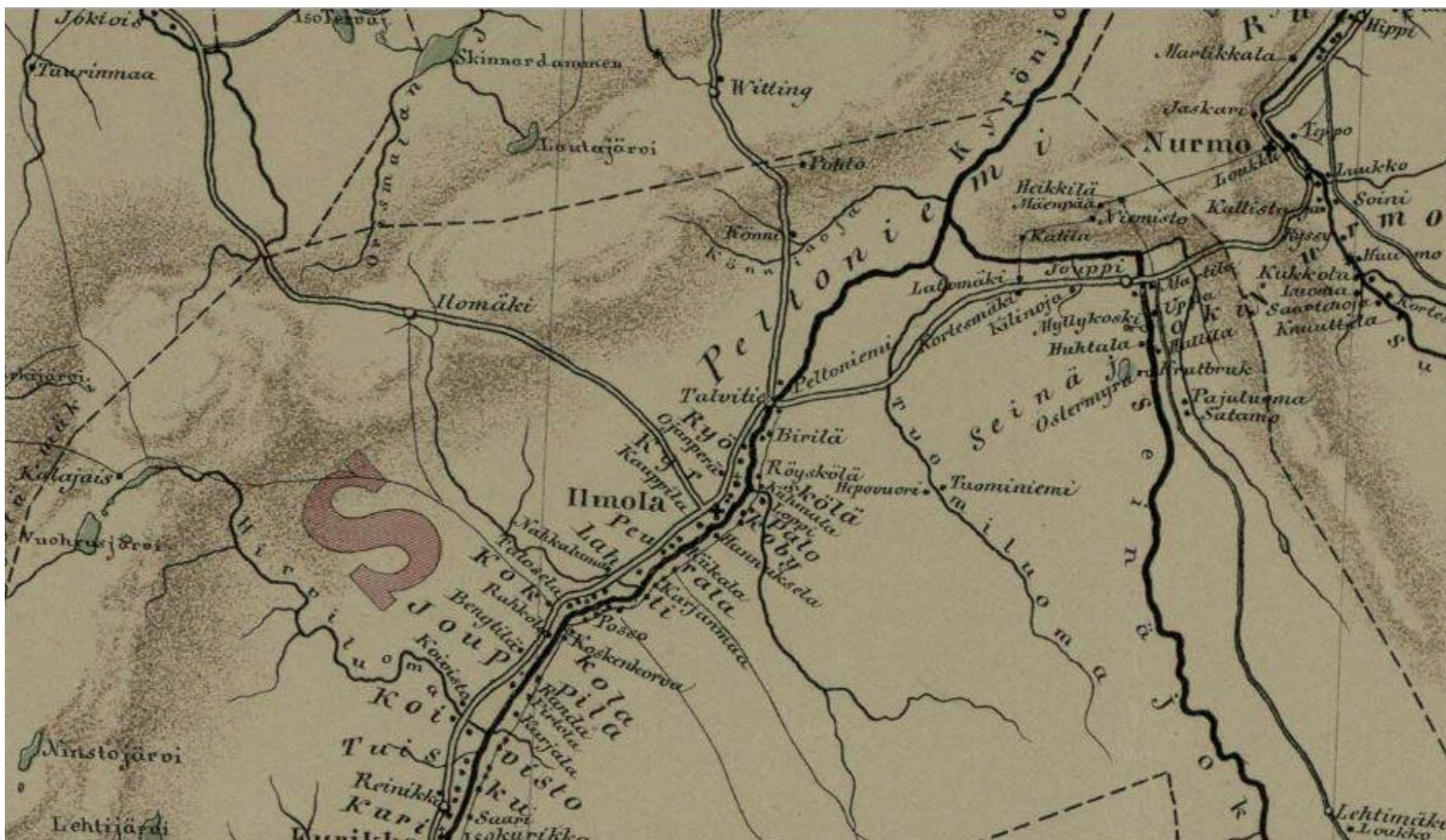
Ilmajoen ajalta löytyy paljon yhteisiä toimia ja edustuksia eri organisaatioissa, joista tässä kaksi:

Etelä-Pohjanmaan Kansanopiston johtokunnassa Laurosen ylärivillä kolmas ja Kuhna neljäs vasemmalta.

Ilmajoen vanhan Maamiesseuran viimeisessä johtokunnassa Laurosen istumassa ensimmäisenä oikealta ja Kuhna istuu vasemmalla.

Ilmajoen kartta tämän luvun ajoilta. Kartalta voitte löytyä tapahtumapaikkoja: Ala-Seinäjoen kylästä Katila ja Heikkilä ja toiselta puolen jokea Könni ja Pohto, joka oli Juhon äidin kotitalo. Ilmajoen keskustassa Birilä Eliinan kotitila, Kuhnala siinä vieressä ja Koskenkorva on kirjoitettu jo ilman C kirjainta. Västilän nimi ei mahtunut karttaan.

Tähän päättyy Luku 3: Juhon nuoruus.

Iloiset nuoruusvuodet Ilmajoella, joista kirjeet ovat kertoneet, ovat takanapäin. On valmistauduttu ja otettu vastaan Koskenkorvan tilan isännöisyys ja löydetty rakas elämäkumppani, jul-

kaistu kihlaus ja vietetty häät, joista tosin ei oikeastaan löytynyt mitään merkintöjä. Arvelen, että niitä muistoja on kerätty omaan kansioon tai "rakkausrasiaan" ja tämä on saattanut joutua hukkaan, samaan tapaan kuin Eliinan kuvat kätkettiin vintin pimentoon, kun taloon tuli uusi emäntä?

Juho ottaa roolia suvun asioiden hoidossa ja Ilmajoen musiikkielämässä ja raivaa ja kehittää tilaa voimakkaasti joutuen rakentamaan kaikki alusta alkaen ja vielä uudestaan rakentamaan tulipalon jälkeen ainakin navetan.

Ja sitten syntyy ensimmäinen lapsi Aili – ja on alkamassa Juhon elämäntyön uusi rakentamisen ja kehittämisen vaihe – Koskenkorvan tilan nousukausi alkaa.